

Novinarska pravila

Uz Kodeks časti hrvatskih novinara postoje i Temeljna pravila i načela novinarske etike koje je izdao najjači hrvatski izdavač Europapress holding. Ta pravila i načela obvezuju novinare te kuće no, nažalost, često smo svjedoci toga da nisu poštovana. Iz tih Temeljnih pravila i načela spomenut ćemo ona koja su interesantna za zastupnike koji često daju intervjuje za novine i druge medije ili ih se spominje u sredstvima javnog informiranja.

Pravilo »čuti i drugu stranu« obvezuje novinare da, u ime objektivnosti, traže komentare nekoliko zainteresiranih izvora i da suprotstavljenim iskazima daju ravnopravan tretman.

Ukoliko se objavljuju informacije kojima se ne navodi izvor, potrebno ih je provjeriti od barem dva interesno nepovezana izvora. Novinari su dužni štitići svoje izvore i ne smiju ih otkriti nikome – pa ni tijelima javne vlasti – osim glavnom i neposrednom uredniku, koji su također dužni čuvati tu tajnu.

Novinari su, nadalje, dužni poštivati pravo svake osobe na privatnost. Također neće objavljevati podatke koji su proglašeni državnom, vojnom, službenom ili poslovnom tajnom, osim ako je u konkretnom slučaju interes javnosti važniji od interesa institucije ili države. Smatramo da je ova iznimka neumjesna, jer čim je nešto državna ili vojna tajna – tada je valja apsolutno poštivati.

U svezi s intervjuima navodi se pravilo da novinar ima pravo odbiti traženje da ranije dostavi pitanja za razgovor, te da će novinar sam odlučiti hoće li osobi s kojom priprema razgovor za objavljivanje unaprijed navesti teme razgovora. Valja reći da će pridržavanje ovih pravila novinarima otežati dobivanje intervjuja. Na kraju bismo još spomenuli kako se iznose pravila po kojima su novine dužne ispravkom ispraviti svaku netočnost i objaviti ga u prvom sljedećem broju izdanja, te da se osobama povrijeđenim kritičkim mišljenjem mora omogućiti primjereni odgovor ili reagiranje.

Ž. S.

	strana
– Uvodnik urednika	2
– Prijedlog općeg poreznog zakona; Prijedlog zakona o poreznom savjetništvu; Prijedlog zakona o porezu na dobit; Prijedlog zakona o porezu na dohodak	3
– Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu; Prijedlog izmjena i dopuna kapitalnih ulaganja i kapitalnih projekata s pripadajućim tekućim izdacima za 2000. godinu; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i izdataka izvanproračunskih fondova za 2000. godinu; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunski fondovi za 2000. godinu – konsolidirani i nekonsolidirani	32
– Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu	42
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o davanju ovlasti Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka za izdavanje obveznica	42
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o carinskoj tarifi	44
– Nacrt prijedloga zakona o izmjenama Zakona o vatrogastvu	46
– Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama	48
– Nacrt prijedloga zakona o izmjenama Zakona o oružju	49
– Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva Zastupničkog doma Hrvatskog sabora	49
– Izbori – imenovanja – razrješenja	51
– Rezolucije interparlamentarne unije	52

PRIKAZ RADA

- 47. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 24. I 25. LISTOPADA 2000.
- 48. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 6. I 7. STUDENOGA 2000.
- 8. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 25., 26. I 27. LISTOPADA TE 8., 9., 10., 15., 16. I 17. STUDENOGA 2000.

PRIJEDLOG OPĆEG POREZNOG ZAKONA; PRIJEDLOG ZAKONA O POREZNOJ SAVJETNIŠTVU; PRIJEDLOG ZAKONA O POREZU NA DOBIT; PRIJEDLOG ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Korak naprijed, ali prekratak

Na sjednicama sredinom studenoga Hrvatski sabor je započeo raspravu o paketu poreznih zakona (Županijski dom je objedinio raspravu o sva četiri propisa, dok je Zastupnički razmatrao dva po dva) kojima Vlada uvodi brojne novine u porezni sustav, radi poticanja ulaganja i zapošljavanja te gospodarskog rasta. Primjerice, predlaže se smanjenje stope poreza na dobit, sa sadašnjih 35 na 25 posto, te progresivno oporezivanje dohotka stopama od 15, 25 i 35 posto. Pored toga, predviđa se uvođenje niza olakšica koje bi trebale omogućiti poreznim obveznicima da »lakše dišu«. Tako bi se poslodavcima smanjila porezna osnovica za plaće novozaposlenih djelatnika (u razdoblju od godinu dana, a za zapošljavanje invalida tri godine). Pozitivni efekti očekuju se od olakšica u visini vrijednosti opreme nabavljene u poreznom razdoblju te darovanja u kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne i športske svrhe.

U podužoj raspravi zastupnici su pozdravili namjeru predlagatelja da Općim poreznim zakonom uredi zajedničku pravnu osnovu za sve vrste poreza i osigura bolje uvjete za zaštitu prava poreznih obveznika koji će se ubuduće moći obraćati za stručnu pomoć poreznim savjetnicima. Ocijenili su, također, da će novi način oporezivanja dohotka i dobiti donekle rasteretiti gospodarstvo, ali da će to biti dodatni udar na proračune lokalnih jedinica, što bi svakako trebalo kompenzirati izmjenama Zakona o njihovu financiranju. U raspravi je, među ostalim,

upozoreno da će pozitivne učinke smanjenja stope poreza na dobit anulirati povećanje porezne osnovice, te da predložene stope poreza na dohodak neće smanjiti porezno opterećenje niskih plaća. Zaključeno je, također, da će neka od ponuđenih rješenja destimulirati poduzetništvo i štednju te minirati razvoj tržišta kapitala (npr. oporezivanje dividendi i kapitalne dobiti te kamata na ino kredite). Sudionici u raspravi zamjerili su predlagatelju da oporezivanjem rada na crno »trpa u isti koš« poduzetnike koji poštuju propise s onima koji protuzakonito obavljaju djelatnost, te da se čak upušta u svojevršno utvrđivanje podrijetla imovine.

Poduprijevši poticajne mjere za novozaposlene i druge olakšice za poduzetnike, zastupnici su predložili da se povlastice prošire i na ulaganja postojećih društava te da se kao porezna olakšica prizna cjelokupna reinvestirana dobit. Spomenimo i njihov zahtjev da obrtnike napokon treba tretirati kao poduzetnike, odnosno da valja izjednačiti uvjete privređivanja za mala, srednja i velika poduzeća.

Unatoč brojnim primjedbama prijedlozi svih četiriju poreznih zakona dobili su »zeleno svjetlo«, a prijedlozi i mišljenja iz rasprave upućeni su predlagatelju, uz sugestiju da novi porezni sustav ni u kom slučaju ne smije biti destimulativniji od postojećeg.

Na inicijativu Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Zastupnički dom je preporučio Vladi da prije rasprave o konačnim prijedlo-

zima poreznih zakona utvrdi i uputi u saborsku proceduru Konačni prijedlog zakona o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

O PRIJEDLOZIMA

Za prikaz svih zakonskih prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem mr. Damira Kuštraka, zamjenika ministra financija u Županijskom domu.

Žalba odgađa izvršenje

Opći porezni zakon je nešto što do sada nije postojalo u našem zakonodavstvu, a ideja toga zakona je da cjelovito riješi razna pitanja koja se tiču porezne problematike. Tako svaka suvremena država, pa i Republika Hrvatska svoje financijske potrebe osigurava najvećim dijelom ubiranjem poreza. Tako je to u našem proračunu i u lokalnim proračunima. Takvo uređivanje otvara put dvjema opasnostima. Prva je da se jedna te ista odredba uglavnom ponavlja u svakom zakonu da bi se osigurao potreban stupanj zaokruženosti, odnosno potpunosti u vođenju poreza. Druga je da se kod takvog načina uređivanja oporezivanja pored osnovnih često javljaju neprincipijelne razlike što šteti homogenosti i transparentnosti poreznog sustava, a može se negativno odraziti na ustavna načela o ravnopravnosti građana.

Koja su osnovna pitanja koja se trebaju urediti ovim zakonom? Prva grupa pitanja koju je neophodno urediti tiču se prava iz porezno-dužničkog odnosa. Preduvjet je nastanka tih prava položaj dužnika i vjerovnika. U

prvom redu, prava i obveze poreznog obveznika, ali isto tako prava i obveze drugih sudionika koji na temelju pravila odgovornosti propisanih zakonom postaju sudionici poreznog dužničkog odnosa.

Iz ovog zakona kao iz zakona koji zapravo spada u onu grupu *lex generalis* slijedit će ovi svi drugi porezni zakoni koji uređuju pojedina pitanja pa se njima uređuju sva načelna pitanja, osobito pitanja u upravnom postupku. Vjerujemo da će donošenje ovakvog zakona prije svega olakšati položaj poreznih obveznika i kroz ovaj zakon imat će bolju zaštitu. To je velik napredak, a posebno je značajna novina, da žalba po prvostupanjnskom rješenju odgađa izvršenje, upravo suprotno od onoga kako je do sada to bilo riješeno. Do sada po prvostupanjnskom rješenju žalba nije odgađala izvršenje, što je dovodilo u neravnotežan položaj porezne obveznike jer se dakako moglo dogoditi da i porezna uprava neki put pogriješi i na ovaj način činimo veliki ustupak poreznim obveznicima.

• Posebno značajna novina je da žalba po prvostupanjnskom rješenju odgađa izvršenje, upravo suprotno od onoga kako je do sada to bilo regulirano.

Ovim zakonom rješavaju se mnoga pitanja koja se tiču i upravnog postupka i mislimo da će ovaj zakon bitno pridonijeti uvođenju boljeg reda u odnose nadležnih organa i poreznih obveznika.

Novo zvanje i djelatnost

Drugi zakon – Zakon o poreznom savjetništvu – je zapravo na neki način povezan s Općim poreznim zakonom i također je novina u našem sustavu. Porezno savjetništvo do sada nismo imali i uvodi se praktično jedno novo zvanje i nova djelatnost. Porezno savjetništvo ostvaruje se samostalnim neovisnim i stručnim obavljanjem posla, poreznog savjetovanja kao samostalne djelatnosti i obavljaju ga porezni savjetnici koji moraju imati ovlaštenje. Ovlaštenje poreznog savjetnika može dobiti samo osoba koja je, uz ispunjenje općih i posebnih uvjeta, položila i ispit za poreznog savjetnika. Porezni savjetnik obavlja porezno savjetovanje stručno i savjesno u skladu s etičkim kodeksom poreznog savjetnika.

Ono što je važno je da će porezni savjetnik (to postoji u nekim drugim zemljama) moći u ime poreznih obveznika i za njihove potrebe raditi i potpisivati porezne bilance a materijalno će odgovarati za svoj posao. Dakle, s jedne strane porezni obveznici dobivaju stručnu i ovlaštenu i što je još najvažnije i odgovornu osobu koja će, dakle, u njihovo ime moći raditi i potpisivati porezne bilance.

S druge strane, porezna uprava na drugoj strani ima stručnu osobu s kojom će biti lakše i efikasnije rješavati sve probleme koji se javljaju eventualno u postupcima.

Smatramo da će ovaj zakon otvoriti jednu novu djelatnost, da će olakšati posao poreznim obveznicima, a dakako i poreznoj upravi. Važno je još reći da nitko nije obavezan uzeti poreznog savjetnika nego samo ukoliko ga želi i ukoliko ga treba, rekao je zamjenik ministra.

Opći porezni zakon i Zakon o poreznom savjetništvu predstavljaju cjelovito rješavanje upravnog postupka, zaštite poreznih obveznika i porez, odnosno odnose između porezne uprave i poreznih obveznika i uopće reguliranje tih odnosa.

Druga dva zakona – zakon o porezu na dobit i zakon o porezu na dohodak – su znatno konkretnija i s obzirom na strukturu našeg poreznog sustava, trebala bi biti harmonizirana, ujednačena, s obzirom da jedna grupa poduzetnika djeluje u sustavu Zakona o porezu na dobit, a druga u sustavu Zakona o porezu na dohodak.

Osim što Zakon o porezu na dobit regulira još šire i cjelovitije tko je porezni obveznik, prva i najznačajnija promjena je u definiciji porezne osnove. Tu se dogodila relativno velika promjena jer je sada porezna osnova prije svega razlika između prihoda i rashoda. Do sada je to bila razlika između kapitala. Sada su precizno definirani porezni rashodi i takav je pristup u svim zemljama Europske unije i zemljama OECD-a.

Sljedeće što je važno su dodatna umanjenja porezne osnove za plaće novih zaposlenika (plaće novih zaposlenika se dva puta mogu umanjivati tijekom poslovne godine pod određenim uvjetima. Ti određeni uvjeti su da su novi zaposlenici uzeti s burze, odnosno da su proveli najmanje mjesec dana na Zavodu za zapošljavanje, to jedino ne vrijedi kod vježbenika).

Takvo rješenje neće odgovarati svim pravnim osobama i svim tvrtkama, ali će onima koje zbog širenja zapošljavaju nove ljude biti dosta

značajna olakšica, jer se za plaće tih zaposlenika dvostruko umanjuje porezna osnovica.

Sljedeće su olakšice za vrijednost nabavljene opreme u poreznom razdoblju i za darovanje. Smanjuje se sa 35 na 28 posto i porezna stopa poreza na dobit. To je relativno veliko smanjenje. S druge strane, jedan institut koji je bio vrlo specifičan za Hrvatsku, a to je zaštitna kamata koja se do sada obračunavala po sistemu 5 posto plus rast industrijske proizvodnje, se ukida i uvodi se zaštitna kamata kao fiksna kategorija u iznosu od 3,5 posto na godišnjoj razini, a obračunava se na uloženi vlastiti kapital (»odlučili smo za jedno kompromisno rješenje, bit će kritika oko toga da u ovakvom obliku nije najbolja zaštita protiv inflacije, ali ne bi bio dobar takav pristup da se unaprijed računa s inflacijom«).

Specifičnost Zakona o porezu na dobit je i da se olakšice i oslobođenje koja se odnose na plaćanja poreza na dobit a propisane su drugim zakonima sada obuhvaćaju ovim zakonom.

Tri porezne stope

U Zakon o porezu na dohodak uvodi se također nekoliko novosti, prva se odnosi na povećanje broja poreznih stopa, do sada su to bile dvije porezne stope, a sada tri od 15, 25 i 35 i u kombinaciji s poreznim osnovicama na koje se ne primjenjuju (od dvostrukog osobnog odbitka stope od 15 posto između dvostrukog i peterostrukog 25 posto a tek iznad peterostrukog osnovnog odbitka 35 posto) u praksi znači da će porezni obveznici s nižim primanjima plaćati porez po nižoj stopi i da se tek iznad 6 000 kuna primjenjuje stopa od 35 posto.

Predlaže se i zaštitna kamata na kapital uloženi u dugotrajnu imovinu od 7 posto na godišnjoj razini a prepisane su sve postojeće olakšice i oslobođenja iz drugih zakona.

Uvođenjem većeg broja stopa poreza na dohodak uz zadržavanje postojećih visine osnovnog osobnog odbitka i čimbenika osobnog odbitka, te uzimajući u obzir dodatne olakšice pri oporezivanju dohotka od samostalne djelatnosti (poticajne mjere za novozaposlene, povećanje zaštitne kamate, darovanja), procjenjuje se da će se po osnovi tih predloženih mjera, prihodi od poreza na dohodak i prireza smanjiti za oko 400,0 mil. kuna ili za oko 25 posto u odnosu na 1999. godinu.

Tu je kao novina i uvođenje dividende, odnosno udjela u poduzeću, kao vrstu dohotka i to je u javnosti

izazvalo dosta rasprave, rekao je zamjenik ministra, no dividenda kao dohodak oporezuje se u svim europskim zemljama (od 10 do 25 posto). Predviđa se da se dividenda oporezuje po odbitku, na izvoru po stopi od 15 posto što daje ukupno opterećenje od 36 posto što je samo jedan posto više od one najviše stope poreza na dohodak, rekao je, među ostalim.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela ŽUPANIJSKOG DOMA predložila su Domu da podrži prihvaćanje ovih zakona. To su **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za gospodarstvo i financije**. Na potonjem radnom tijelu u raspravi o Prijedlogu zakona o porezu na dohodak iznijeto je mišljenje da treba točno precizirati da se više plaćeni porez vraća poreznom obvezniku na njegov zahtjev a ne ostaviti mogućnost Poreznoj upravi da sama o tome odlučuje.

Odbor za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata raspravljao je o Prijedlogu zakona o porezu na dohodak i također je predložio njegovu podržavanje. U raspravi prevladalo je mišljenje, da s obzirom na to da je u pripremi novi zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, nije preporučljivo ovim Prijedlogom zakona zadirati u prava koja pripadaju ovoj problematici, te je predloženo da se u Prijedlogu zakona briše članak 44., te u članku 57. stavak (2) točka 2.

Nadležna radna tijela ZASTUPNIČKOG DOMA poduprla su donošenje paketa poreznih zakona, uz brojne primjedbe i sugestije za poboljšanje njihovih tekstova.

Prijedlog Općeg poreznog zakona

Poduprijevši donošenje ovog Zakona **Odbor za zakonodavstvo** iznio je niz načelnih i konkretnih primjedbi na obrazloženje predlagatelja i predložena rješenja. Spomenimo najprije njegovu zamjerku da u »Ocjeni stanja« nisu navedeni postojeći propisi koji čine porezni sustav, ni ocjena o njihovim nedostacima, manjkavostima ili neprimjivosti. Umjesto da pojasni što treba obuhvatiti normativni dio ovog zakonskog propisa i zašto predlagatelj navodi da »Pokazatelj sadržaja Općeg poreznog zakona već samim naslovima pojedinih odjeljaka i natuknicama uz svaki zakonski članak pružaju dovoljno informativni

uvid u sadržaj zakona pa ga nije potrebno detaljno prikazivati«, negoduje dalje to radno tijelo.

Od navedenih posljedica donošenja ovog zakona razvidna je potreba izmjena i dopuna postojećih, posebnih poreznih zakona, a prihvatljivo je »jačanje aktivne uloge poreznog obveznika«, stoji u izvješću Odbora. Po njegovu mišljenju u obrazloženju je trebalo navesti da ovaj Zakon »predstavlja važno sredstvo za racionalizaciju poreznog sustava,« zatim da se njime uvodi »bolje strukturiranje poreznog sustava«, a »njegovom većom transparentnošću poboljšavaju uvjeti ujednačenog i pravilnog primjenjivanja poreznih propisa«. Pored toga, predloženi Zakon je, prema predlagatelju, temelj za »smanjivanje odnosno onemogućavanje svojevrednog ponašanja poreznih tijela«.

U nastavku Izvješća Odbor navodi da Prijedlog općeg poreznog zakona pretežito uređuje upravni postupak u poreznom upravnom području i to na način koji nije u skladu sa Zakonom o općem upravnom postupku (prekoračeno je čak i načelo o posebnom postupku iz članka 2. tog propisa). Osim toga, pojedine odredbe nisu u suglasju sa Zakonom o sustavu državne uprave, posebno glede inspekcijaskog nadzora (uvode se novi instituti »vanjskog nadzora« te »porezne istrage«). Odbor je, nadalje, uočio da se u zakonskim odredbama nedosljedno i netočno rabe nazivi tijela državne uprave (javnopravno tijelo, porezno tijelo, tijelo državne vlasti), iako je očito da se može raditi o tijelima državne uprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti.

Po njegovu mišljenju određena rješenja valja preispitati, budući da su drugačije definirana u Ovršnom zakonu, ali i u međunarodnim pravilima i legislativnim stajalištima, posebno Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda s pripadajućim protokolima i to glede »prava na pošteno suđenje« odnosno zabrane »dužničkog zatvora«. U svakom slučaju, prethodno valja utvrditi je li odlučivanje o porezu postupanje isključivo o upravno-pravnoj stvari, koje može biti samo u djelokrugu tijela državne uprave, ili ne.

Uz sugestiju da se razmotri mogućnost promjene naziva predložnog Zakona, kako bi odgovarao sadržaju (odnosi se na sva javna davanja – poreze, prireze, carine, doprinose i pristojbe) Odbor je uložio i brojne konkretne primjedbe na pojedine odredbe (članci 1.–8., 10.–21., 23.–24., 26.–29., 32.–33., 35., 37.–42., 44.–164.,

165.–178., 179.–186.). Riječ je, većinom, o primjedbama pravnotehničke i jezične naravi (mnogi pojmovi su neodređeni i nedorečeni), ali i onima koje zadiru u sadržaj predloženog zakona.

Najprije spomenimo prigovor da odredba stavka 1. u članku 1. ne obuhvaća pitanja koja se određuju sadržajem ovog zakona. Odbor smatra da pored toga, valja istaknuti uređivanje upravnog postupka u poreznom upravnom području te na razvidan način naglasiti značenje ovog Zakona, kao općeg, u odnosu na posebne zakone u poreznom pravnom području. Upozorava, nadalje, da se iz stavka 2. ne može zaključiti primjenjuju li se sva pitanja i postupanja uređena ovim Zakonom i na druga davanja. Ako je odgovor potvrđan, tada se posebnim zakonom ne može ništa urediti drugačije, a u protivnom, odredbu valja dopuniti određenjem »ako posebnim zakonom nije što drugačije propisano«. Pored načelnih primjedaba glede određivanja pojma poreznog tijela u članku 3., Odbor primjećuje da se u ovoj odredbi više ne govori o javnim davanjima (porezi, pristojbe i doprinosi) nego o porezima i drugim javnim prihodima. I u svim daljnjim odredbama zanemaruju se druga javna davanja, osim poreza.

To radno tijelo, među ostalim, smatra da treba preispitati odredbu stavka 2. u članku 10. (upitno je kako se zakonito može oporezivati protuzakonita radnja). Komentirajući članak 11., u kojem stoji da pravno nevažeći i prividni pravni poslovi ne utječu na nastanak porezne obveze, Odbor podsjeća na činjenicu da ništavni pravni poslovi ne proizvode pravne učinke te da je u tom slučaju upitno oporezivanje pored kazni koje se izriču za sklapanje takvih poslova.

Članovi Odbora, također, upozoravaju na to da nije jasno kako će porezno tijelo po službenoj dužnosti postaviti zastupnika (čl. 18) i tko će snositi troškove ako se radi o nepoznatom poreznom obvezniku ili nepoznatom vlasniku imovine koja je predmet poreznog postupka i dr. Spomenimo i njihov prijedlog da se preispitaju odredbe članka 38., kojim se regulira mjesna određena porezne obveze, posebno glede određivanja »više prebivališta« poreznog obveznika, neovisno o tome što se ta mogućnost predviđa samo u smislu ovog Zakona. Upozorili su i na nesuglasje tih odredbi sa Zakonom o općem upravnom postupku koji utvrđuje mjesnu nadležnost sukladno propisima o politič-

ko-teritorijalnoj podjeli i propisima o ustrojstvu pojedinog tijela državne uprave (ako to nije moguće utvrditi mjesna nadležnost se određuje prema mjestu gdje je nastao povod za vođene postupka, ako posebnim propisom nije drugačije određeno).

Tu je i sugestija predlagatelju da preispita odredbe članaka 40. i 41. i dodatno obrazloži razlike u odnosu na Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o ustanovama i Zakon o udrugama. Naime, postavlja se pitanje mogu li svi subjekti navedeni u stavku 1. članka 41. imati »poreznopravnu sposobnost«, a nije jasan ni pojam »zastupnik s nesamostalnim statusom«.

Odbor je iznio i niz prigovora na poglavlje koje uređuje postupovne odredbe za gotovo sve radnje tijekom poreznog postupka (članci 44. do 164.). Tvrdi da predložena rješenja predstavljaju neki novi, posebni zakon o općem upravnom postupku u poreznom sustavu, što je neprihvatljivo (to bi moglo dovesti do prijedora u njegovoj provedbi, kao i do pomutnje radi li se o novim postupovnim institutima odnosno postupku). U tom se poglavlju, među ostalim, propisuje obveza vođenja poslovnih knjiga i evidencija radi oporezivanja za sve porezne obveznike i to u skladu s »načinom oporezivanja«, zanemarujući posebne propise. Uputno je i propisivanje obveze popisa cjelokupne imovine »na početku poslovanja poreznog obveznika«. Neprihvatljivo je i rješenje prema kojem se oblik i sadržaj obrasca porezne prijave utvrđuje zakonom ili to propisuje ministar financija, smatra Odbor.

Temeljno načelo oporezivanja jest da su porezna tijela dužna utvrđivati sva prava i obveze iz poreznodužničkih odnosa, kako je to propisano člankom 6. ovog Zakona. Međutim, u članku 76. točki 1. odstupa se od tog načela (propisuje da porezno tijelo snosi teret dokaza samo za utvrđivanje činjenica koje utemeljuju porez, a porezni obveznik za one koje ga smanjuju ili ukidaju) pa tu odredbu valja uskladiti s navedenim načelom.

Članovi Odbora smatraju neprihvatljivim i rješenje predviđeno člankom 85. stavak 1. prema kojem se privremenim rješenjem utvrđuje obveza plaćanja poreza na imovinu, neovisno o tome što traje sudski postupak radi utvrđivanja vlasništva nad njome i bez obzira na njegov ishod. Po mišljenju Odbora ovim Zakonom se ne može propisati obveza da sudovi i tijela državne uprave po-

reznom tijelu priopćavaju činjenice koje ukazuju na to da nije plaćen određeni porez odnosno da je počinjeno kazneno djelo (čl. 94.). Naime, ta tijela mogu i sama podnijeti prijedlog za pokretanje kaznenog postupka te se, suprotno posebnim zakonima, nepotrebno uključuje porezno tijelo.

Spomenimo i upozorenje Odbora da je odredba stavka 1. članka 114. u suprotnosti sa Zakonom o državnom odvjetništvu, te da odredbe stavaka 4. i 6. valja uskladiti s odredbama zakona koji uređuju pitanja pokretanja kaznenog i prekršajnog postupka. Po mišljenju članova Odbora u članku 121., utvrđujući institut oprosta tražbine, predlagatelj odstupa od temeljnih načela ovog Zakona. Sugeriraju, također, preispitivanje izričaja u tom članku, kako bi se smanjila mogućnost diskrecijske odluke poreznog tijela.

Po njihovu mišljenju u članku 131. bi, umjesto propisivanja obveze ovršeniku, valjalo utvrditi pravo poreznom tijelu da zatraži obavijesti o imovini i dohotku ovršenika. Smatraju upitnom i iznimku predviđenu u članku 135., da se ne dopušta ovrha nad imovinom javnopravnih tijela. U prvom redu nije razvidno o kojim se tijelima radi (sva ne mogu biti nositelji prava vlasništva) a, osim toga, to je nepravdno u odnosu na prava drugih poreznih obveznika. Njihova je sugestija i da se preispita odredba stavka 5. u članku 149. koja predviđa da se noću, te nedjeljom i blagdanom, ovrha može provesti samo na temelju sudskog naloga (inače je provodi porezno tijelo). Spomenimo i zamjerku da se u osobe koje mogu biti ovršenici ne ubrajaju one iz članka 17. ovog Zakona, iako temeljem te odredbe mogu biti porezni obveznici (zakonski zastupnici, upravitelji imovine i osobe s pravom raspolaganja imovinom).

Za članove Odbora nije prihvatljiv ni naziv poglavlja »Pravni lijek u poreznom postupku«, budući da je žalba, kao pravni lijek, ne samo utvrđena u svim postupcima nego je i ustavnopravni institut. Osim toga, zamjeraju predlagatelju »što se u jednoj odredbi ne utvrđuje tijelo koje postupa po žalbi«. Odbor, među ostalim, predlaže da se dodatno raspravi pitanje sudske zaštite u žalbenom postupku, sukladno spomenutoj Evropskoj konvenciji (takav postupak pred posebnim tijelom nadležnog ministarstva nije prihvatljiv).

Odbor za financije i Državni proračun ocijenio je opravdanim donošenje ovog zakona jer će se

njime na jednom mjestu i na jedinstven način urediti zajednička pravna osnova za sve vrste poreza. Tijekom rasprave na sjednici tog radnog tijela ukazano je na potrebu da se do drugog čitanja svi prijedlozi zakona u ovom poreznom paketu nomotehnički usklade. Spomenimo i primjedbu da u članku 15. Prijedloga općeg poreznog zakona nisu dovoljno jasno razgraničeni poslovi i ovlaštenja punomoćnika, stručnog pomagača i poreznog savjetnika (samo djelatnost poreznih savjetnika detaljnije se razrađuje posebnim zakonom o poreznom savjetništvu).

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je Prijedlog Općeg poreznog zakona bez primjedbi.

Prijedlog zakona o poreznom savjetništvu

Po mišljenju Odbora za zakonodavstvo općim odredbama ovog Prijedloga zakona (članci 1. do 3.) trebalo bi biti uređeno temeljno pitanje – što je porezno savjetništvo. Naime, određuje da je to samostalna struka je nedostatno, a kao djelatnost se uređuje potpuno novo zanimanje u području pravnog i ekonomskog savjetovanja. Nejasno je također pred kojim tijelima porezni savjetnik može zastupati stranku u poreznim postupcima i sporovima. Dvojbeno su i rješenja iz članka 6. stavka 1. točke 2 (predviđa da djelatnost poreznog savjetovanja mogu obavljati i javna trgovačka društva) u odnosu na članak 3. prema kojem porezni savjetnik može biti samo fizička osoba.

To radno tijelo je upozorilo i na nesuglasje članka 4. stavka 4. (govori o ovlastima poreznog savjetnika koje proizlaze iz ugovora) i članka 5. (spominje ovlasti za rad koje daje Komora). Zbog toga su upitna i rješenja iz članaka 6. i 7. prema kojima poslove poreznog savjetovanja mogu obavljati javna trgovačka društva, odnosno ovlaštene revizori i revizorske tvrtke, druga trgovačka društva te poslodavci, u odnosu na određenu vrstu poreza (upitno je o kojim se poslodavcima radi imajući u vidu moguću različitu pravni položaj).

Odbor, nadalje, sugerira predlagatelju da preispita rješenje iz točke 3. u članku 8., u odnosu na uporabu službenog jezika i pisma u Republici Hrvatskoj, te izričaj u točki 4., glede zanimanja koje je u potpunosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poreznog savjetništva. Spomenimo i zamjerku da predlagatelj u zakon-

skom tekstu rabi pojmove »savjetovanja« i »savjetništvo« čas kao struku, zatim kao samostalnu djelatnost, te kao poslove poreznog savjetništva (tekst treba doraditi). Po mišljenju članova Odbora u članku 10. stavka 2. pravno je neprihvatljivo rješenje prema kojem na Pravilnik Komore Ministarstvo financija daje pristanak (očito se radi o prethodnom mišljenju ili naknadnoj suglasnosti ministra).

Preskočit ćemo primjedbe pravnotehničke naravi na članka 11., 12., 13. i 14. Kod ovog posljednjeg, Odbor predlaže da se izostavi odredba stavka 7., imajući u vidu da je člankom 54. Ustava RH zajamčena sloboda izbora poziva i zaposlenja, odnosno da je svima pod jednakim uvjetima dostupno svako radno mjesto i dužnost.

Za članove Odbora nije prihvatljivo ni rješenje sadržano u stavku 1. članka 15. (propisuje da se na izuzeće poreznih savjetnika primjenjuju odredbe Općeg poreznog zakona o izuzeću službenih osoba u poreznom postupku). Naime, primjenom tog rješenja bio bi određen odnos između poreznog savjetnika i njegove stranke kao dviju suprotstavljenih stranaka.

Daljnja je sugestija Odbora da se preispitaju odredbe članka 17. i 18. i usporede s rješenjima iz Zakona o trgovačkim društvima te s onima sadržanim u Zakonu o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu. Sukladno primjedbi glede pravnog položaja poreznog savjetnika predlaže i preispitivanje rješenja u članku 21. Članovi Odbora smatraju upitnim i rješenje iz stavka 3. članka 22. (utaja poreza ne može se smatrati propustom za koji se odgovornost poreznog savjetnika uređuje posebnim propisom).

Spomenimo, na kraju, i njihov zahtjev za usklađivanje stavka 1. članka 25., stavka 1. članka 26., stavka 2. članka 29. te stavka 1. članka 31. Smatraju neprihvatljivim i rješenja koje omogućava poreznim savjetnicima da naknadu za svoj rad ugovaraju prema tržišnim uvjetima, a ne sviđa im se ni naslov V. poglavlja – »Ustroj poreznih savjetnika«.

Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o ovom zakonu kao matično radno tijelo, pritom je raspolagao s pismenim primjedbama Hrvatske gospodarske komore.

Smatra, među ostalim, da bi odredbe članka 9. trebalo izmijeniti, odnosno precizirati da porezni savjetnik može postati osoba koja ima završen studij ekonomije ili prava, priznat u Republici Hrvatskoj, i 10 godina praktičnog radnog iskustva na poreznim

poslovima, te da se ispunjavanjem tih uvjeta oslobađa polaganja stručnog ispita za poreznog savjetnika.

Po mišljenju Odbora točku 1. članka 9. Prijedloga zakona treba proširiti tako da se kao uvjet za obavljanje poslova poreznog savjetnika pored završenog studija ekonomije i prava, priznaju i još neki drugi fakulteti gospodarskog smjera. Trebalo bi, također, utvrditi vrijeme potrebnog stažiranja na poreznim poslovima, nakon kojeg bi se moglo pristupiti polaganju ispita za poreznog savjetnika te preciznije definirati što se smatra pod pojmom »porezni poslovi«.

U raspravi je iznesena i primjedba da bi u članku 14. Prijedloga zakona u kojem se reguliraju prava i obveze poreznog savjetnika trebalo bi jasno definirati njegove ovlasti, posebno u svezi zastupanja poreznog obveznika. U istom članku treba preispitati i odredbu točke 7. kojom se poreznom savjetniku omogućava rad u trajanju od jedne godine, ako je prije zahtjeva za dobivanje ovlasti poreznog savjetnika bio zaposlen u državnoj upravi ili lokalnoj upravi i samoupravi (posljednje tri godine) na poslovima nadzora o poreznim stvarima, za osobu koju se ranije odnosio njegov rad.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je Prijedlog zakona o poreznom savjetništvu bez primjedbi.

Prijedlog zakona o porezu na dohodak

Načelna je primjedba **Odbora za zakonodavstvo** da predložene zakonske odredbe, posebno one kojima se određuje pojam ovog poreza i porezni obveznik u širem i užem smislu, valja doraditi odnosno usuglasiti s rješenjima u Općem poreznom zakonu.

To radno tijelo smatra neprihvatljivim rješenje predviđeno člankom 52. (stavci 2.-5.) jer je u suprotnosti s temeljnim načelima gospodarskih prava utvrđenih Ustavom RH. Naime, predlagatelj očito polazi od pretpostavke da su građani dio imovine stekli upravo zbog neplaćanja poreza te da se, zapravo, radi o materijaliziranom neplaćenom porezu koji bi se donošenjem ovog Zakona trebao naknadno naplatiti. Posebno se ukazuje na to da traženi podaci glede ranije stečene imovine uključuju i prijave o izvorima sredstava za nabavu te imovine kao i obvezu pružanja dokaza da su ti izvori sredstava bili oporezovani, u skladu s tada važećim propisima kojima se uređuje porez na dohodak odnosno dobit. Odbor smatra da za

takvo rješenje nema osnove u članku 90. Ustava RH, jer se radi o povratnom djelovanju ovog Zakona, bez obzira na to što je rješenje sadržano u samo jednoj zakonskoj odredbi.

Istodobno predlaže preispitivanje odredbe članka 53. kojom se ministar financija ovlašćuje za donošenje provedbenih propisa, uz sugestiju da se sadržaj predviđen pojedinim točkama uredi ovim Zakonom uz obvezno izostavljanje točke 14. (neodređena je i nedopustiva). Spomenimo i napomenu tog radnog tijela da se odredbe ovog Zakona valja nomotehnički doraditi i jezično urediti.

Podržavši potrebu za donošenjem Zakona o porezu na dohodak članovi **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** izrazili su mišljenje da bi iz ponuđenog teksta trebalo izbrisati odredbu o oporezivanju dividende, jer djeluje nestimulativno na razvoj gospodarstva. Zatražili su, također, da se pri izradi Konačnog prijedloga zakona doradi predloženi članak 52. ovog propisa.

Na sjednici matičnog **Odbora za financije i Državni proračun** (Odbor je raspolagao i s pismenim primjedbama Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore) iznesene su brojne primjedbe i prijedlozi na ponuđena rješenja. Osnovna je zamjerka tog radnog tijela da predložene stope poreza na dohodak (od 15, 25 i 35 posto) nisu opravdale svoju osnovnu funkciju da se smanji porezno opterećenje na iznos niskih plaća. Stoga bi trebalo predložiti ravnomjernije raspoređivanje poreznog opterećenja i to na način da se propišu četiri porezne stope (najniža bi iznosila 10, a najviša 45 posto – za plaće iznad 40 tisuća kuna).

Upozoravaju, nadalje, da je predloženi način oporezivanja još jedan dodatni udar na prihode jedinica lokalne uprave i samouprave. Zbog toga se moraju utvrditi alternativni mehanizmi koji bi nadoknadili smanjenje prihoda lokalnih proračuna s te osnove. Smatraju, također, da ne bi trebalo uvoditi porez na dividende zbog toga što u Hrvatskoj ima oko 600 tisuća malih dioničara kojima prihod od dividende poboljšava lošu materijalnu situaciju (u većini europskih zemalja taj se porez postupno ukida).

Umanjenje porezne osnovice za izdatke po osnovi darovanja trebalo bi proširiti i na obnovu crkvenih objekata, na isti način kako je to regulirano u članku 35. Prijedloga zakona za kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, humanitarne i druge svrhe. Preciznijom formulacijom tre-

ba točno utvrditi u kojim slučajevima su banke i druge financijske organizacije, koje obavljaju poslove platnog prometa, dužne Poreznoj upravi dostaviti tražene podatke o prometu preko računa obveznika poreza na dohodak. Mišljenje je članova Odbora da bi problematiku reguliranu člankom 52. trebalo izostaviti iz teksta Prijedloga zakona i regulirati je nekim drugim zakonom. Procjenjuju, naime, da će Ministarstvo financija i Porezna uprava imati velikih problema prilikom primjene spomenutih odredbi u praksi. To se posebno odnosi na utvrđivanje vrijednosti nekretnina, provjeru stjecanja pojedinih dobara, utvrđivanje i dokazivanje nasljedstva i drugo.

Spomenimo i njihov prijedlog za dopunu članka 9. Prijedloga zakona novom točkom 10. Njome bi se utvrdilo da se porez na dohodak ne plaća na premije osiguranja koje poslodavci plaćaju za svoje zaposlenike po osnovi osiguranja života, dopunskog zdravstvenog osiguranja i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, i to u iznosu do 10 posto prosječne neto godišnje plaće u Republici Hrvatskoj (za sve vrste osiguranja zajedno). Iste porezne olakšice trebale bi se primijeniti i na dohodak od samostalnog rada, smatraju članovi Odbora.

Primijetili su, nadalje, da poslovni izdaci u članku 20. Prijedloga zakona, kojim se uređuje utvrđivanje dohotka od samostalnih djelatnosti, ne sadrže sve elemente koje sadrže rashodi prema Prijedlogu zakona o porezu na dobit (članak 5.). U tom dijelu trebalo bi izjednačiti obrtnike koji plaćaju porez na dohodak i priznati im u poslovne izdatke i troškove usluga, naknade zaposlenicima i ostale troškove.

Njihova je daljnja sugestija da se i u ovaj zakon ugradi slična odredba o poticanju ulaganja obrtnika kakva je sadržana u članku 20. Prijedloga zakona o porezu na dobit te poticajne mjere za otvaranje novih obrta i primanje naučnika na nauk. Predlažu, konkretno – da novosnovane obrtničke radnje budu oslobođene poreza na dohodak u prvoj godini rada, da u drugoj godini plaćaju 50 posto a u trećoj 75 posto obračunatog poreza. Pored toga, obrtnicima bi trebalo umanjiti poreznu osnovicu za 5 posto za svakog naučnika kojeg prime radi izvođenja praktičnog dijela naukovanja.

Po mišljenju članova Odbora novom odredbom iza članka 18. Prijedloga zakona valja predvidjeti da se porez na dohodak može plaćati u paušalnom iznosu, ako porezni obvez-

nik obrtnik ne ostvari promet veći od 200 tisuća kuna, odnosno naznačiti da mogućnost paušalnog poreza, (bez vođenja poreznih knjiga), za određene djelatnosti obrta utvrđuje Porezna uprava. Spomenimo i njihovo upozorenje da u članku 26. nije naznačeno tko i kada utvrđuje »tržišni iznos« odnosno »tržišnu cijenu« prilikom procjene dohotka od imovine. Naime, nije prihvatljiv prijedlog kojim se utvrđuje tih iznosa prepušta diskrecionoj ocjeni Porezne uprave.

U raspravi u **Odboru za obitelj, mladež i šport** ocijenjeno je da predložena zakonska rješenja predstavljaju pomak nabolje glede financiranja športa, ali i da se stvarni financijski učinci predloženog zakona ne mogu procijeniti, jer nije napravljena simulacija tih rješenja. Osim toga, nema ni podataka o tome koliko je sredstava temeljem darovanja prikupljeno po sadašnjem Zakonu o športu, te kako su ta pitanja riješena u nekim susjednim zemljama, upozoreno je, također, da treba voditi računa o tome, da se donošenjem ovog Zakona športske udruge ne dovedu u nepovoljniji položaj u odnosu na odredbe Zakona o športu koje prestaju vrijediti (članci 13., 40. i 41.). Spomenimo i napomenu članova Odbora da neki troškovi iz članka 13. koje amaterski športski klubovi izdvajaju prilikom športskih natjecanja, koji su do sada bili neoporezivi, nisu obuhvaćeni Zakonom.

Predstavnici Hrvatskog olimpijskog odbora, nazočni na sjednici tog radnog tijela naglasili su da predložena rješenja, doduše, neće bitno pomoći financiranju športa, ali da su ipak pomak nabolje i u skladu s trenutačnim gospodarskim mogućnostima. Odbor je prihvatio njihovu sugestiju da bi u članak 8. stavak 2. trebalo uvrstiti i športske razloge, a u članku 9. točka 5. dodati i riječi »i organiziranim školskim i sveučilišnim natjecanjima«.

Daljnja je njihova zamjerka da se predviđenim prestankom važenja odredbi članaka 13. i 40. Zakona o športu, kojima se utvrđuju neoporezivi iznosi naknada i potpora članovima športskih klubova (koji, osim izuzetaka, nisu u radnom odnosu s klubom) dovodi u pitanje stvaranje povoljnijih materijalnih uvjeta za masovniji i kvalitetniji amaterski šport.

Zbog toga bi u članku 9. trebalo dodati točku 10. koja bi glasila: »Porez na dohodak ne plaća se na primitke po osnovi naknada, potpora i nagrada koje isplaćuje neprofitna organizacija osobama koje obavljaju po-

slove iz njene djelatnosti«. U skladu s tim u članku 53. valja ovlastiti ministra financija da propiše neoporezive iznose tih naknada, potpora i drugih primitaka te uvjete pod kojima se mogu isplatiti.

Spomenimo i sugestiju Odbora za dopunu stavka 1. u članku 47. Prijedloga zakona, tako da glasi: »Poslovnim primicima obveznika poreza na dohodak koji obavljaju samostalnu umjetničku, kulturnu i športsku djelatnost«, itd.

Članovi **Odbora za ratne veterane** su, uglavnom, izrazili nezadovoljstvo predloženim rješenjem u članku 44. Prijedloga zakona o porezu na dohodak, kojim se, kako kažu, planiraju uštede smanjivanjem stečenih prava HRVI Domovinskog rata. Naime, važećim Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji HRVI Domovinskog rata u potpunosti su oslobođeni plaćanja poreza na dohodak od nesamostalnog rada, a sada se predlaže njihovo oslobađanje srazmjerno stupnju utvrđene invalidnosti. Zbog toga je zatraženo od predlagatelja da u obrazloženju Konačnog prijedloga zakona iskaže određene financijske pokazatelje o uštedi s tog naslova.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo proveo je objedinjenu raspravu o Prijedlogu zakona o porezu na dohodak i Prijedlogu zakona o porezu na dobit.

Članovi Odbora pozdravili su rješenje kojim se sve postojeće porezne obveze, olakšice i oslobođenja pri oporezivanju nalaze u jednoj skupini zakona, čime se postiže cjelovitost i razvidnost poreznog sustava, a time i ekonomičniji i jednostavniji postupak oporezivanja. Po njihovu mišljenju smanjivanje porezne osnovice za plaće novih zaposlenika u razdoblju od godine dana, odnosno tri godine ako je riječ o invalidnim osobama, trebalo bi dovesti do poticanja poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesta, kao i pojačanog zapošljavanja osoba s invaliditetom. Smatraju, međutim, da treba predložiti i određene dodatne olakšice za rad ustanova za zapošljavanje osoba s invaliditetom, budući da imaju teškoće u poslovanju. Najavljeno je da će Odbor, u suradnji s predstavnicima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Grada Zagreba i ustanova koje zapošljavaju osobe s invaliditetom, predložiti određena rješenja u tu svrhu. U raspravi je, među ostalim, ukazano na potrebu provođenja kontrole trošenja sredstava za poticanje

zapošljavanja, koja je u proteklom razdoblju u većoj mjeri izostala (to je vidljivo iz više izvješća Državne revizije o poslovanju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje).

U nastavku spomenimo i neke pojedinačne primjedbe članova tog radnog tijela. Počimo od zahtjeva da se dodatno pojašne odredbe kojima je regulirano oslobađanje od poreza na dohodak za korisnike obiteljskih mirovina ostvarenih temeljem propisa o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, te visina stope zaštitne kamate na kapital uloženi u dugotrajnu imovinu na područjima posebne državne skrbi. Budući da ponuđenim zakonskim prijedlozima predviđene određene porezne olakšice za grad Vukovar, mišljenje je članova Odbora da prije ili najkasnije istovremeno, s konačnim prijedlozima poreznih zakona Vlada treba predložiti i cjelovit Zakon o obnovi i razvoju tog grada. Predlažu, nadalje, da se razmotri mogućnost umanjavanja porezne osnovice za reinvestiranje te oslobađanja poreza na dobit od dividendi, u slučajevima kada se ta dobit usmjerava u nove investicije. Založili su se, među ostalim, za progresivno oporezivanje uvođenjem više poreznih stopa, te ugrađivanje mehanizma kontrole nad provođenjem zakonskih odredbi, a posebno na suzbijanju »sive ekonomije«.

Podržavaju, inače, umanjavanja porezne osnovice za darovanja, te sugeriraju uvođenje dodatnih mjera i olakšica kojima bi se potaknulo darivanje u humanitarne svrhe.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu podržava ideju umanjavanja porezne osnovice za donatore na području prosvjete, znanosti, športa, kulture, zdravstva i humanitarne aktivnosti (hvalevrijedan cilj ovakve zakonske regulative, je osnažiti materijalnu osnovicu u spomenutim područjima). Na sjednici tog radnog tijela primijećeno je, međutim, da uz članke 35. Prijedloga zakona o porezu na dohodak i 14. Prijedloga zakona o porezu na dobit, kojima je to regulirano, predlagatelj nije predočio komparativni uvid odgovarajućih rješenja u zakonodavstvima država usporedivih s Hrvatskom, kao ni simulaciju mogućih financijskih učinaka predloženih mjera za sustav školstva, znanosti, kulture, zdravstva i športa. Članovi Odbora smatraju da valja preispitati i predviđenu stopu (2 posto) te je, po mogućnosti, značajno povećati.

Odbor sugerira da se dopunom Zakona o porezu na dohodak donatorima slabije fiskalne moći omogući davanje donacija čija vrijednost nadvisuje stopu iskazanu u postocima (limitirala bi se definiranim apsolutnim iznosom). Na taj bi se način olakšala mogućnost pojedinačnih donacija, jer ne bi trebalo tražiti dozvolu resornog ministarstva.

Po mišljenju članova tog radnog tijela u članku 32. stavak 1. trebalo bi predvidjeti mogućnost dodatnog umanjavanja osnovice poreza na dohodak u korist obveznika koji obavlja samostalnu djelatnost, i to za iznos isplaćenih plaća i uplaćenih doprinosa učenicima što ih prima na naukovanje (oblik praktične nastave).

Prijedlog zakona o porezu na dobit

Poduprijevši donošenje ovog zakona **Odbor za zakonodavstvo** uložio je više primjedbi i prijedloga na njegov tekst.

Sugerira, ponajprije, da se odredbu stavka 2. u članku 1. uskladi s odredbom stavka 2. članka 2. Općeg poreznog zakona, kojim je propisano da su porezi novčana davanja u korist proračuna radi podmirivanja proračunom utvrđenih javnih izdataka.

Smatra, nadalje, da valja preispitati odredbu stavka 10. u članku 2., glede neodređenog pojma »neopravdanih povlastica«, posebno stoga što je porezna uprava ovlaštena sama utvrditi jesu li tijela državne uprave i lokalne samouprave te neprofitne organizacije ipak obveznici poreza na dobit.

Spomenimo i zamjerku da odredba stavka 2. u članku 6. nije razvidna jer se ne može utvrditi kada i pod kojim uvjetima porezna uprava može po svojoj ocjeni izvršiti odgovarajuće ispravke poreznih osnovica povezanih društava.

Po mišljenju Odbora odredbe ovog Zakona valja terminološki uskladiti s Općim poreznim zakonom a članak 31. nomotehnički doraditi (odredba stavka 7. trebala bi biti samostalni članak).

Matični Odbor za financije i Državni proračun ocijenio je pozitivnim nastojanje predlagatelja da se uvede novi, jednostavniji način oporezivanja dobiti, privuku strani ulagači te potaknu domaća ulaganja. Ta je intencija zakona našla svoj izraz u smanjenju porezne stope na 25 posto, te uvođenju niza olakšica koje su ovime konačno objedinjene u jednom

zakonu. Međutim, s druge strane, porezna osnovica se proširuje oporezivanjem kapitalne dobiti i priznavanjem kapitalnog gubitka, novim konceptom i stopom zaštitne kamatne stope te oporezivanjem kamate na inozemne kredite. Stoga je ocijenjeno da bi radi postizanja nižeg poreznog opterećenja ovim zakonom trebalo regulirati neoporezivanje zadržane dobiti.

Članovi Odbora podržali su odredbu čl. 11. kojom se predviđa dodatno umanjavanje porezne osnovice tj. dobiti u visini plaća i doprinosa na plaću novih zaposlenika u poreznom razdoblju (riječ je o mjeri koja bi trebala stimulirati novo zapošljavanje). Poticajnom mjerom ocijenjeno je i dodatno umanjavanje porezne osnovice tj. dobiti za darovanja u kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, humanitarne, karitativne i športske svrhe. Slična olakšica predviđa se i za vrijednost nabavljene opreme u poreznom razdoblju. U raspravi je, među ostalim, istaknuto da slično treba ograničiti samo na nabavljenu opremu, nego da bi kao poreznu olakšicu trebalo priznati cjelokupnu reinvestiranu dobit.

Tijekom rasprave o članku 2. Prijedloga zakona kojim se definiraju porezni obveznici izraženo je mišljenje da bi u neprofitne organizacije koje se ne smatraju poduzetnicima i nisu obveznici poreza na dobit (stavak 9.) valjalo uvrstiti i športske organizacije koje rade na promicanju športa djece i mladeži. Čula se i sugestija da bi u ovaj Prijedlog zakona trebalo uključiti i odredbu postojećeg Zakona o porezu na dobit koja predviđa slučajeve u kojima je obveznik poreza na dobit i poduzetnik – fizička osoba. Time se ne bi ukinula postojeća obveza prijelaza poreznog obveznika poreza na dohodak u sustav poreza na dobit.

Spomenimo i mišljenje članova Odbora da odredbe članka 25. (uvodi oporezivanje naknada stopom, od 25 posto, koje porezni obveznici plate nerezidentima za korištenje prava intelektualnog vlasništva) nema poticajni učinak na modernizaciju i prijenos tehnologije, posebno ima li se u vidu kako će u sljedećim godinama gospodarski subjekti u Republici Hrvatskoj biti usmjereni ka korištenju ovih prava.

Upozorili su i na činjenicu da se oporezivanjem kamata na kredite koje je porezni obveznik ugovorio s nerezidentima Republike Hrvatske domaće banke stavljaju u povoljniji položaj od inozemnih.

Spomenimo i prijedlog da se u rashode poreznog razdoblja (čl. 5.) uključuje i troškovi osiguranja od elementarnih nepogoda i troškovi osiguranja; napomenu kako nije vidljivo spada li u to i dugoročni lizing za uslugu zakupa te sugestiju da se u stavku 11. preispita mogućnost oporezivanja gubitka na prodaju vrijednosnih papira, radi sprječavanja špekulacija i zlouporaba vlastitih dionica.

Po mišljenju članova Odbora nije prihvatljivo ograničavanje poticaja ulaganja definiranih člankom 20. Naime, prema prijedlogu predlagatelja ovim povlasticama mogla bi se koristiti samo novoosnovana trgovačka društva s registriranom djelatnošću isključivo iz djelatnosti za koje koriste porezne povlastice (iznimka su ulaganja u turističku djelatnost).

Dio članova Odbora smatra da će se novi koncept i smanjenje stope zaštitne kamate negativno odraziti na zainteresiranost investitora za ulaganja u Republiku Hrvatsku. Trebalo bi – kažu – razmotriti i utjecaj ovih izmjena na kretanje cijena dionica naših poduzeća koje kotiraju na inozemnim burzama. Predložili su, među ostalim, da se u sustav obračunavanja zaštitne kamatne stope uključuje i inflacija.

Radi cjelovitog sagledavanja učinaka promjena u sustavu poreza na dobit zatražili su da Konačni prijedlog zakona predlagatelj popratni pokazateljima o utjecaju ovih mjera na Državni proračun i na gospodarstvo. Upozorili su, također, na kratkoću rokova donošenja ovog zakona i provedbenih propisa u odnosu na početak njihove primjene.

Odbor za obitelj, mladež i šport te Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu su bez primjedbi podržali ovaj zakonski prijedlog. Članovi ovog posljednjeg ukazali su na nedostatne poticajne mjere koje bi utjecale na ukupne gospodarske aktivnosti. Također su se založili za izmjenu odredbe o zaštitnoj kamati, kako bi se onemogućila raspodjela dobiti nastale utjecajem rasta cijena (inflacije).

RASPRAVA

U Županijskom domu uvodno, objedinjeno obrazloženo za sva ova

četiri zakonska prijedloga dao je **mr. Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija (prikazano umjesto prijedloga zakona). U vezi s Prijedlogom zakona o porezu na dobit objasnio je da ukidanje zaštitne kamate ne bi trebalo biti velik problem jer da takva zaštitna kamata kakva je bila u Hrvatskoj ne postoji niti u jednoj europskoj zemlji a stope poreza na dobit u pravili su veće.

Uz prikaz zakona o porezu na dohodak naveo je da je u 1999. godini bilo 99 554 porezna obveznika a njihov prosječni dohodak 34 922 kune i oni su platili ukupno 599 milijuna kuna poreza odnosno prosječno po obvezniku 6 000 kuna. Ove godine očekuje se ukupno 7,9 milijardi kuna od poreza na dohodak i 2,4 milijarde od poreza na dobit. U ukupnom porezu na dohodak obrt i slobodna zanimanja čine manje od deset posto jer se većina poreza na dohodak prikupi zapravo od plaća, nesamostalnog rada. Procjena je da će do kraja godine gradovi i općine dobiti od poreza na dohodak 1,7 milijardi kuna a od poreza na dobit oko 245 milijuna kuna.

Naglasio je i da će olakšice za novo zapošljavanje vrijediti već i za 2000. godinu. Predvidjelo se i oporezivanje kamata u pojedinim slučajevima. Svi koji sudjeluju u poslovanju znaju da ima dosta slučajeva u poslovanju kad fizička osoba posuđuje novac pravnoj osobi i da kamate u tom slučaju predstavljaju porezni dobitak a s druge strane ne predstavljaju dohodak i to nije bilo dobro rješenje i to bi se oporezivalo.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a rekavši da sveobuhvatnost zakonskih promjena upućuje na pravu poreznu reformu. Zakon o općem porezu treba podržati jer će se njegovi rezultati vidjeti tek u pojedinačnim zakonima a pozdravlja se i zakon o poreznim savjetništvima jer je pomoć poreznim obveznicima i odgovara suvremenom razvoju našeg društva.

• Nismo sigurni da je zbog dvije, tri promjene trebalo mijenjati integralni tekst zakona koji su zadovoljavajući s obzirom na tržišno gospodarstvo i razvoj svjetskih trendova i u ovakvom tekstu ovi zakoni su kompliciraniji i netransparentniji od postojećih.

No, Klub zastupnika HDZ-a nema tako pozitivno mišljenje o sljedeća dva zakona jer se vidi diskrepancija između ciljeva i mjera. Nismo sigurni da je zbog dvije tri promjene trebalo mijenjati integralni tekst zakona koji su zadovoljavajući s obzirom na tržišno gospodarstvo i razvoj svjetskih trendova i u ovakvom tekstu ovi zakoni su kompliciraniji i netransparentniji od postojećih.

Govoreći o pojedinačnim rješenjima rekla je kako se čini da se oporezovanje dividendi i kamata uvođi ponajprije kako bi se kompenzirao gubitak poreznih prihoda uzrokovan različitim poreznim olakšicama, oslobođenjima i ostalim mjerama. Minimalno fiksiranje zaštitne kamate na sedam posto uz postojeću stopu inflacije dovest će do smanjenja a ne povećanja zaštitnog kamaćenja a nema opravdanja niti za dvostruko oporezivanje isplaćene dividende. Nije jasno niti o čemu se radi kod odbitka sredstava uloženi u razvoj (da li trenutačni otpis) i neće li država biti ta koja će neka ulaganja diskriminirati u odnosu na druga.

Ukida se progresivno oporezivanje koje smo imali i koje je pravednije jer zahvaća više bogatije i uvodi se oporezivanje ratnih invalida prema stupnju invaliditeta što nije u redu jer su ti invalidi bili 100 posto oslobođeni plaćanja poreza na dohodak i Klub zastupnika HDZ-a bit će protiv zakona o porezu na dohodak i na dobit, naglasila je.

Na tragu najavljenih ciljeva

Zlatko Komadina (SDP) govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a koji podržava ovu poreznu reformu jer je na tragu napora da se kroz poreznu reformu počnu ostvarivati ciljevi koje smo najavili u ukupnosti promjena – porast zapošljavanja, ulaganja i smanjenje cijena rada, rekao je.

Predložene zakone trebalo bi podržati jer su na tragu toga da država stvara makroekonomske okvire (što je u tome jedini njen posao, a drugo prepušta tržištu i to nije udaljavanje od tržišnih principa. Sve je to način da poduzetnici budu stimulirani za novo zapošljavanje i to nije posao države. Zakoni o općem porezu i o savjetništvu na tragu su rješenja zapadnih zemalja i u redu su, rekao je zastupnik te u nastavku branio rješenje o oporezivanju dividende i kamate kada poduzetnik posuđuje svom vlasniku (ista osoba). Naime, dobro se zna kako je to kod nas bilo. Većina poduzetnika, u principu pojedinačni vlasnici određenih trgovačkih druš-

tava koristili su upravo porezni sustav za isplatu plaća a ne sustav poreza na dohodak, odnosno isplaćivali su minimalne dohotke a onda prikazivali veliku dobit i kroz nju si isplaćivali svoju zaradu a onda bi tu dobit još jedanput sami sebi posudili u tvrtku za povećanje likvidnosti i sebi isplatili kamatu na tu dobit iz vlastite tvrtke. S ovakvim predloženim rješenjem, da se dividenda oporezuje, razgraničuje se onaj dio poreza na dobit koji plaća poduzetnik kao pravna osoba i onaj dio poreza na dobit odnosno novac u isplatnom smislu kada ga prima kao fizička osoba, i to je u redu.

Uskoro će biti rasprava o proračunu za 2001. godinu i vidjet će se učinci ovih zakona, čiji je cilj veći gospodarski rast, smatra zastupnik.

Ankica Mamić (LS) također drži zakon o poreznom savjetovaništu dobrim no pita hoćemo li dobiti dobra i kvalitetna savjetovaništa jer, objasnila je, u Karlovcu su ključne osobe iz tog područja (šefica porezne uprave, šef financijske policije i šef revizije) bili u izvršnoj vlasti i u nadzornim odborima trgovačkih društava.

Što se tiče predloženih zakona o porezu na dobit i porezu na dohodak namjera predlagatelja bila je uvesti jednostavniji način oporezivanja i niže porezno opterećenje trgovačkih društava što je svakako pozitivno, no zastupnica misli da neće biti isti učinci a većina gospodarstva mogla bi osjetiti porezno rasterećenje kad bi se povećala zaštitna kamata uz istovremeno smanjenje stope poreza na dobit na 25 posto.

Nije jasno zašto je zaštitna kamata u zakonu o porezu na dobit 3,5 posto a u zakonu o porezu na dohodak zaštitna kamata na kapital uložen u dugotrajnu imovinu 7 posto. Poreznu olakšicu ne treba ograničavati samo na opremu nego obuhvatiti i cjelokupnu reinvestiranu dobit (poslovni prostor, software) jer suština Prijedloga je da se dobit koristi za nova ulaganja bitna za proizvodnju.

Jasnije bi trebalo definirati neprofitne organizacije koje se ne smatraju poduzetnicima kao poreznog obveznika, uključivanje u prihod državnu pomoć ili potporu i ono što imamo sada na sceni (nešto i u istražnim i kaznenim postupcima) – obavljanje skrivenog transfera dobiti između povezanih osoba uz određivanje sankcija za takve postupke, upozorila je zastupnica.

Uvođenje tri porezne stope na dohodak uz izmjenu porezne osnove ima različite učinke, rekla je za-

stupnica te predočila račun da porez na dohodak na plaću od 5 000 kuna po važećim propisima iznosi 1 187 kuna a po ovom predloženom 1 000 kuna, odnosno za plaću od 15 000 po starom zakonu taj je porez bio 4 375 a sada bi iznosio 4 687 kuna. U postocima to bi značilo da je niža plaća rasterećena sa 16 posto a više opterećena sa 7 posto što je u skladu s intencijom zakona.

Možda nije dobar trenutak da se sada primjenjuje novi oblik poreza na dohodak, oporezivanje dividende, jer je naše financijsko tržište a posebno tržište kapitala još nezavijeno i takva bi mjera mogla potaknuti poduzetnike na trošenje a ne na ostvarivanje dobiti, neke su od primjedbi zastupnice. Inače, zastupnici Liberalne stranke prihvaćaju ove zakone i nadaju se da će predlagatelj razmisliti o iznesenim prijedlozima, rekla je na kraju.

Veće poreze za najbogatije

Emil Soldatić (IDS) smatra da najviše treba govoriti o zakonu o porezu na dohodak s obzirom na socijalno i gospodarsko stanje u našoj državi. U grupaciji koja zarađuje do 3 200 kuna ili prosječnu plaću je i do 75 posto zaposlenih a porezno su opterećeni i točno plaćaju sve svoje obveze, dok primjerice, u nekim slobodnim djelatnostima (čak i famozni poduzetnici) prijavljuju se minimalna plaća od 2 000, 3 000 kuna i na to se plaćaju porezi a ostali dohodak zarađuje se neovisno o plaći. Stoga bi u predloženom zakonu trebalo ići s političkom voljom odnosno progresivnim oporezivanjem dohotka i za najsiromašnije povećati neoporezivi dio dohotka. Najbogatiji bi trebali plaćati veće poreze u skladu sa svojim mogućnostima pa bi dohodak iznad 15 000 kuna trebalo oporezovati sa 50 posto, prijedlog je zastupnika.

Pozdravio je i novi pristup u oslobođenju pri oporezivanju dohotka za hrvatske ratne invalide (razmjerno stupnju utvrđenog invaliditeta) jer tako su upravo najteži invalidi najviše oslobođeni plaćanja poreza (zakon je mnogima omogućavao oslobođenje plaćanja i s pet posto invaliditeta) što i zaslužuju, naglasio je.

Zvonimir Červenko (HDZ) prenio je stajalište Odbora za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata a osobno smatra da svi hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata ne mogu biti na jednak oslobođeni plaćanja poreza (i oni koji su invalidi 20 posto i 100 posto) jer je to dovelo do velikih problema u Hrvatskoj voj-

sci i braniteljskim udrugama jer se događa da poručnik sa 20 posto invaliditeta s neto plaćom »preskače« sve u HV-u uključujući i generala Červenka«.

Mr. Franjo Križanić (HDZ) smatra da je trebalo puno ozbiljnije pristupiti ovoj poreznoj problematici i napraviti čitav niz stručnih analiza. One bi pokazale pozicije u kojoj će se naći gospodarski subjekti ali i građani i da bi se moglo odrediti odgovara li ovakva reforma strateškim pravcima a uvjeren je da bi se tada došlo do zaključka da reforma ne odgovara na osnovne proklamacije.

Prema ocjeni međunarodnih financijskih institucija mi smo najoporezovanija država osim Albanije pa treba onda procijeniti koliko smo konkurentni. Međutim, nema države koja bi inflatornu dobit oporezivala jer nema ozbiljne demokratske, tržišne zemlje koja ne bi štitila realnu vrijednost kapitala i time se ulazi u područje anticipirane potrošnje. Zaštitna smanjena kamata od 3,5 posto ne znači baš ništa, prigovorio je zastupnik smatrajući da treba do drugog čitanja razmotriti posljedice koje nose takva rješenja. Posebno treba voditi računa o reinvestiranoj dobiti jer će poduzetnici ovakvim rješenjima biti nezadovoljni (riješiti ta pitanja), rekao je, među ostalim zastupnik smatrajući da su prva dva zakona prihvatljiva.

I Željko Režić (HSL) smatra da je veliko razočarenje svih onih koji se bave biznisom kad su saznali da će se oporezivati reinvestiranja, odnosno zadržana dobit te da bi do drugog čitanja trebalo preispitati to rješenje. Isto treba učiniti i s mogućnošću da se u rashode (porez na dobit) uvrste i troškovi osiguranja od elementarnih nepogoda i životnog osiguranja te oporezivanje kamate dobivene na novac uložen u firmu. Isto tako bilo bi dobro razmotriti mogućnost da poduzetnici budu oslobođeni poreza na dobit (ili minimalna stopa tek nakon obračunskog razdoblja) u prvoj godini svog poslovanja.

U praksi je poznato da često djelatnici Porezne uprave vode knjige poreznim obveznicima i to bi zakonom trebalo izričito zabraniti, rekao je na kraju.

Umanjuju se prava braniteljska

Petar Katalinić (HDZ) ukazao je da se novim rješenjem u zakonu o dohotku mijenja odredba članka 22. postojećeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata kojim su svi invalidi oslobođeni pla-

ćanja poreza, prireza i doprinosa na plaću. Sada se umanjuju stečena prava jednom dijelu branitelja značajno a jednom dijelu potpuno. Ovdje se brka revizija i prava invalida i unosi proturječnost jer korisnicima takve obiteljske mirovine prava ostaju (što je u redu) no u praksi bi to značilo da bi obiteljska mirovina bila veća nego što su bila primanja nositelja tog prava.

Predlagatelj je na sjednici matičnog Odbora rekao da je takav prijedlog došao iz Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata no Odbor taj prijedlog još nije vidio (o tom prijedlogu su raspravljale relevantne udruge a podržala ga je samo udruuga na čelu koje je general Budimir i koju financira Sorosovo društvo). Ovaj postupak Ministarstva kojim se drastično dira u prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata neprihvatljiv je i u stilu dosadašnjeg provokativnog rada Ministarstva kad su u pitanju hrvatski branitelji, a radi se i o sustavnom nastojanju da se reduciraju i potpuno anuliraju njihova prava i ovo je na tragu toga, naglasio je zastupnik. Podsjetio je među ostalim da je predsjednik Vlade decidirano izjavio da se stečena prava invalida Domovinskog rata neće dirati te rekao da su predstavnicima vlasti puna usta prava i pravne države a da se pravna država gradi na pravnoj nesigurnosti.

• Ovaj postupak Ministarstva kojim se drastično dira u prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata neprihvatljiv je i u stilu dosadašnjeg provokativnog rada Ministarstva, kad su u pitanju hrvatski branitelji, a radi se i o sustavnom nastojanju da se reduciraju i potpuno anuliraju njihova prava.

Stalno se poteže pitanje revizije invalidnosti kad su u pitanju invalidi Domovinskog rata i govori se o limitirajućim materijalnim sredstvima no što je s revizijom za 70 000 invalida partizana koji i 55 godina nakon rata koriste ta prava i njihovim umirovljenicima kojima je Vlada potajno podigla primanja za 40 posto (zašto ne i ostalim umirovljenicima). Na ovaj pokušaj drastičnog umanjivanja prava invalida Domovinskog rata

posebno na način na koji se to nastoji izvesti aktivirat ćemo sve udruge i oštro prosvjedovati, rekao je zastupnik naglašavajući da govori kao branitelj a ne član HDZ-a. Predložio je da se članak 44. ispusti iz Prijedloga zakona o porezu na dohodak te da se prava invalida i članova njihovih obitelji rješavaju Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

I **Marinko Liović (nezavisni)** govorio je slično kao i predgovornik no na početku je naglasio da njegovu raspravu ne treba shvatiti kao namjeru da se uzme nekom drugom da bi se zaštitili interesi ljudi koji su udruženi u organizaciju koju on predstavlja. HVIDRA – zajednica županijskih zajednica udruuga Hvidra RH, kojoj je on na čelu, zatražila je još 1996. godine reviziju kad je bilo 16 134 invalida Domovinskog rata. Sadašnji Zakon o pravima hrvatskih branitelja ne izvršava se u stankama o invalidnimama i mirovinama (nisu usklađene), stanovima, udžbenicima i obnove. U Republici Hrvatskoj ima 2 736 invalida Domovinskog rata najtežeg stupnja tjelesnog oštećenja od 70 do 100 posto, oko 7 000 s tjelesnim oštećenjem između 40 i 60 posto i oko 20 000 invalida s oštećenjem između 20 i 40 posto. I najlakši invalidi Domovinskog rata vrlo teško dolaze do uvjerenja da su radno sposobni (makar to bila mjesta čuvara, vozača) i time do zaposlenja a ovako ukidanje dovest će do toga da će svaki invalid s nižim stupnjem tjelesnog oštećenja – a sada invalid s 20 posto tjelesnog oštećenja primati invalidninu 128 kuna a onaj sa 100 postotnim oštećenjem, u kolicima, bez ruku ili nogu 4 100 kuna – pribaviti viši stupanj oštećenja da bi nadomjestio ovo umanjeno. Mi ćemo i dalje inzistirati, rekao je zastupnik, na obavljanju stvarne revizije kojoj treba prethoditi i hitna izmjena liste tjelesnih oštećenja, rekao je zastupnik te podsjetio na obećanje premijera, a i predizborno obećanje HSLŠ-a (obilazeći bolnice) da neće doći do umanjivanja prava branitelja. Isto tako podsjetio je da je molio (kad je zastupnica Adlešić predlagala izmjenu postojećeg Zakona) da se ne daje lažna nada te naveo da je 1998. godine u Republici Hrvatskoj umrlo ili poginulo 212 invalida, prošle godine 252 a ove godine dosad više od 300. Nama se prvima uzima i vjerojatno uštedom na nama (»a tko će platiti onaj crveni tepih kada bude dolazila osoba iz Jugoslavije koja se zove Vojislav Koštunica koji neće Šljivčanina, Radića i Mrkšića isporučiti

Haagu...«) konzumirat će se prava onih koji su dezertirali iz Hrvatske u Srbiju, a sada se vraćaju.

Ivan Lacković (HDZ) smatra da treba pozdraviti olakšice za fizičke osobe koje obavljaju umjetničku djelatnost te ujedno pitao odnosi li se stopa od 25 posto na cjelokupni zarađeni iznos ili se odbijaju PDV i prirez. Nije mu jasno zašto se oporezuje štednja u iznosu iznad 300 000 kuna (taj će se iznos onda razdijeliti u manje iznose i neće se platiti porez) kao i umjetnički predmeti, dragocjenosti, čija vrijednost prelazi taj iznos (umjetnici međusobno razmjenjuju slike a njima se ne otpisuje vrijednost i vrijednije su što su starije) te odnose li se potrebni podaci o tome na kalendarsku prošlu godinu ili na ukupno stvorena djela. Predložio je i da se uzme u obzir i humanitarni rad umjetnika.

Uvesti četvrtu poreznu stopu

Zlatko Komadina rekao je da se u velikom dijelu slaže s raspravom zastupnika Križanića, odnosno da je zaštitna kamata preniska te da treba razjasniti što je to ulaganje u dugotrajnu opremu u računovodstvenom smislu (da ne ispadne ulaganje u namještaj). Trebalo bi uvesti više stopa u selektivnom oporezivanju dohotka i uvesti četvrtu stopu u iznosu oko 50 posto za iznose koji bi bili osam do deset puta veći od osnovice.

Nadalje, onog koga se oporezuje za ulaganje u dionice i udjele trebalo bi mu kod godišnje prijave priznati to oporezivanje (porezno rasterećenje kod prvog ulaganja) a pogotovo malim dioničarima taj porez evidentirati na njegovoj poreznoj kartici kao fizičkoj osobi (jednostavno mu se vraća taj uplaćeni porez) jer to je njihov primitak. Pojasniti bi trebalo i pitanja oko ulaganja dobiti jer poduzetnici i tvrtke pitaju što će se priznavati i da li jednokratno ili višekratno, a i rješenje tako da je jasno da porezni obveznik odlučuje svojim zahtijevom hoće li uzeti povrat poreza ili da mu se prizna kao akontacija za iduću godinu.

Slobodan Lang (imenovan Od-lukom Predsjednika Republike) rekao je da vidi da je predložena važna odluka kojom treba uvesti porez onima koji ulažu u ovu zemlju i onima koji su je branili. U uvjetima kada se na HTV-u pokojnog predsjednika države kvalificira kao ratnog zločinca na temelju toga da je to sloboda govorenja, kada se umirovljuje generale zbog njihovih istupa a zapovjednici obavještajne zajednice slo-

bodno daju kojekakve izjave u novinama («posao im je da vode političke sukobe») i kad se u priopćenju Predsjednika države govori o 30-postotnoj devalvaciji kune, teško mu je vjerovati, rekao je, da su ovi prijedlozi ozbiljni.

Mario Včelik (HDZ) drži da je Vlada u ovim prijedlozima polazila od putpuno prihvatljivih ciljeva ali da su mjere koje je predložila neprihvatljive. Dobro je rješenje o poreznim olakšicama, reinvestiranju i treba ga prihvatiti, no cijeli zakon o porezu na dobit je nedefiniran, dojam je zastupnika. Deflator je poništen što nesumnjivo znači da idemo u inflaciju. Branke se dovode u povlašten položaj i destimulira se ulaganje vlastitog kapitala. Oporezivanje dividendi rješenje je drugačije od proklamirane politike i u izravnoj suprotnosti s potrebama hrvatske privrede jer na taj način sigurno nećemo privući strani kapital.

Zastupnik je pitao zašto se i donacija Crkvi ne bi računala u porezne olakšice te konstatirao da se ponovno uvodi institut porijekla imovine i pitanje je tko će relevantno utvrditi pravu vrijednost imovine u dalekoj prošlosti. Uvode li se tim rješenjem ponovno one garniture ljudi, petorke u kožnim mantilima koja može narušiti načelo nepovredivosti doma, prebrojavati slike i pretraživati sjenike, pita zastupnik. Ocjenjuje skandaloznim i to da se ovo rješenje odnosi samo na fizičke osobe, a ne na pravne, i time će pojedinac kao fizička osoba morati prijavljivati primjerice, svoju sliku ili neku drugu imovinu stotine puta manje vrijednosti od jahte koju, primjerice, visoki dužnosnik u Vladi neće morati prijaviti jer ju je kupio na firmu.

Kruno Peronja (HDZ) predložio je da se u zakonu o porezu na dohodak naznačio da se porezne olakšice i oslobođenja uz područja posebne državne skrbi odnose i na hrvatske otoke.

Predlagatelj će razmisliti o svim primjedbama

Rasprava je zatim bila zaključena a u završnoj riječi mr. **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra naglasio je da će se do drugog čitanja o svim primjedbama temeljito razmisliti a kao jedno važno pitanje razmatrat će se i zaštitna kamata. Zaštitna kamata znači zapravo neutralizaciju izvora financiranja bilo iz vlastitog kapitala ili iz nekog drugog izvora. To je rješenje vrlo neuobičajeno i nema ga u

ovakvom obliku niti jedna zemlja i bilo je specifikum hrvatskoga poreznog sustava i prilično nerazumljivo za strane ulagače.

• Kao važno pitanje, razmatrat će se i zaštitna kamata. Zaštitna kamata znači zapravo neutralizaciju izvora financiranja bilo iz vlastitog kapitala ili iz nekog drugog izvora. To je rješenje vrlo neuobičajeno i nema ga u ovakvom obliku niti jedna zemlja i bilo je specifikum hrvatskoga poreznog sustava i prilično nerazumljivo za strane ulagače.

Što se tiče zadržane, odnosno reinvestirane dobiti (zakon o porezu na dobit) po definiciji zadržana bi dobit značila da uopće nema poreza na dobit a ova rješenja (porez na dobit i cijeli niz olakšica) znači da ako tvrtka isplaćuje dobit tada se ta dobit još dodatno oporezuje kroz porez na dividendu a ako ne isplaćuje dobit onda se oporezuje za razliku između prihoda i rashoda s poreznom osnovicom umanjenom za dodatne olakšice. Bilo je riječi i o drugom rješenju (ako zadržana dobit povećava temeljni kapital) no procijenjeno je da bi ga bilo teško operativno provesti (jednostavno kod d.o.o. ali skoro nemoguće kod d.d. koji kotiraju na burzi jer bi značilo jednu cijelu proceduru – održavanje skupštine itd.), rekao je zamjenik ministra.

Osvrnuo se i na komentare u vezi s porezom na dohodak slobodnih zanimanja (obrtnici, odvjetnici, liječnici, umjetnici) te objasnio da je njihov prosječni dohodak mjesečno bio 2 800 kuna prije nego su platili porez, koji skupa s prirezom iznosi otprilike 500 kuna mjesečno i to dovoljno govori, zaključio je. Dodao je da su plaće terećene prvo doprinosima i da u Hrvatskoj za razliku od drugih zemalja ne postoji neka granica do koje se oni plaćaju i teoretski plaća može biti milijun kuna na što će se platiti 206 000 kuna doprinosa i još 170 000 na plaću bez obzira na to što se ne može onda imati adekvatna mirovina ili zdravstvena usluga prema tom iznosu. U mnogim zemljama postoje stope doprinosa kao i u Hrvatskoj ali postoji apsolutni iznos do kojeg se oni plaćaju i tek nakon toga ima smisla

progresivno oporezivati dodatno dohodak iz plaće.

Uslijedilo je glasovanje o predloženim zakonima. Županijski je dom jednoglasno podržao donošenje Općeg poreznog zakona i Zakona o poreznom savjetništvu. Nije podržao Prijedlog zakona o porezu na dohodak (14 za, 23 protiv) niti Prijedlog zakona o porezu na dobit (13 za, 23 protiv, jedan suzdržan).

Prijedlozi Općeg poreznog zakona i o poreznom savjetništvu

I u ovom Domu osnovne intencije predloženih poreznih zakona obrazložio je mr. **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija. Nakon toga dobili su riječ izvjestitelji nadležnih odbora.

Stajališta Odbora za zakonodavstvo izložila je **Ingrid Antičević-Marinović**, a Odbora za financije i Državni proračun **Tonči Žuvela**. Stajalište Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo prenijela je **Snježana Biga-Friganović**, dok je u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu govorio dr. **Ante Simonić**. Sa stavovima Odbora za obitelj, mladež i šport zastupnike je upoznala **Dubravka Šuica**.

• Primjenu ove porezne reforme trebalo bi odgoditi za šest mjeseci, budući da do početka iduće godine neće biti moguće stvoriti uvjete za realizaciju novih zakonskih obveza donošenjem podzakonskih propisa.

Odgoditi primjenu porezne reforme

Sudeći po brojnim novinama u poreznom sustavu (npr. smanjenje stope poreza na dobit na 25 posto, uvođenje poreza na dividendu od 15 posto, oporezivanje kamata po stopi od 35 posto, destrukcija zaštitne kamate, itd.) nalazimo se pred novom poreznom reformom, konstatirao je dr. **Boris Kandare**, govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a – HKDU-a. Sugerir-

rao je da se početak njene primjene odgodi za šest mjeseci, budući da do početka iduće godine neće biti moguće napraviti potrebne prilagodbe za realizaciju novih zakonskih obveza niti donijeti sve podzakonske propise. Po riječima zastupnika Prijedlog općeg poreznog zakona je skup normi o zajedničkoj osnovi novog poreznog sustava a posebno uređuje procesnu materiju koja se odnosi na porezna tijela i porezne obveznike.

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega definicija poreza je preuska, jer kategoriju poreza svode samo na novčana davanja vezana uz proračun. Tri četvrtine tog zakona uređuju porezni postupak, dakle, proceduru koja je vezana uz određivanje mjesne nadležnosti, određivanje pravnog pojma poreznog akta, obvezu vođenja poslovnih knjiga i evidencije poreznih obveznika, utvrđivanje činjenica bitnih za oporezivanje, itd. Na kraju procesnih odredbi određene su i one koje se tiču ovrhe u postupku oporezivanja. Njihova primjena će izazvati razne nedoumice jer mijenjaju sadašnji sustav ovrhe koji se odnosi na poreze, upozoravaju zastupnici HSP-a i HKDU-a. Po njihovoj ocjeni gotovo cijeli zakonski tekst, posebno procesne odredbe, vrve nejasnoćama, nedorečenostima i kontradikcijama. Iako su odredbe o pravnim lijekovima u poreznom postupku prilično izmijenile drugostupanjski postupak utvrđene Zakonom o općem upravnom postupku, ipak nije jasno može li se protiv drugostupanjskog rješenja pokrenuti upravni spor, kaže zastupnik. Također bi trebalo precizirati da izjavljena žalba odgađa izvršenje poreznog akta jer joj dosadašnja praksa nije priznavala suspenzivne pravne učinke.

Za poslove poreznog savjetništva ovlastiti i pravne osobe

U nastavku se osvrnuo na Prijedlog zakona o poreznom savjetništvu koji, kako reče, uvodi u porezni sustav posve novu materiju. Naime, prema predloženom, porezni savjetnik bi bila fizička osoba koja bi na temelju punomoći mogla zastupati stranku pred nadležnim upravnim i sudskim tijelima u poreznim postupcima i u sporovima. Mišljenje je zastupnika HSP-a i HKDU-a da bi obavljanje pos-

lova poreznog savjetništva trebalo omogućiti i pravnim osobama kojima bi posebna komora dala ovlaštenje za rad. Predloženim rješenjem, kažu, dovodi se u pitanje davanje usluga već postojećih tvrtki koje se time bave (npr. one koje su registrirane za konzalting). Spomenimo i njihovu primjedbu, da bi uvjet za obavljanje poslova poreznog savjetništva trebao biti položen ispit za poreznog savjetnika, a ne samo diploma pravnog ili ekonomskog fakulteta. Smatraju, također, da bi zakonom trebalo transparentnije i jasnije odrediti tijelo za provođenje tog ispita te sustav kontrole ispitnog postupanja, a ne da se ta materija uređuje posebnim pravilnikom Komore. Po riječima dr. Kandarea Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a sugerira da se navedeni zakonski prijedlozi prihvate i upute u drugo čitanje.

Zabranjena retrogradna primjena poreznih propisa

Isto stajalište zauzeo je i Klub zastupnika HSLs-a. Njihova glasnogovornica **Darinka Orel**, napomenula je da Opći porezni zakon predstavlja zajedničku osnovu poreznog sustava u cjelini, ali da je isto tako temeljni zakon i za propise kojima se uređuju druga javna davanja (npr. pristojbe i doprinosi). Njime se – kaže – u prvom redu uređuju pravna načela u oporezivanju. S obzirom na prilično izraženu porezno-pravnu nesigurnost poreznih obveznika u proteklom godinama, izuzetno je važno načelo zabrana retrogradne primjene poreznih propisa. Također je pozitivno opredjeljenje da prividni pravni poslovi i radnje ubuduće ne bi utjecali na nastanak porezne obveze, što znači da će se napokon oporezivati i rad na crno.

Haeselesovci smatraju da je ovaj zakon u nekim dijelovima preširok i opterećen nepotrebnim odredbama koje su već sadržane u posebnim zakonima (npr. pitanje pravnih sljednika, proglašenje nestalih osoba umrlim, prebivalište, boravište i sl.). Zbog toga je, radi lakšeg snalaženja, u prijelaznim odredbama trebalo navesti pojedine zakone koji će njime biti stavljeni izvan snage. Njihova je sugestija i da se u postupovnom dijelu maksimalno smanje obveze stranaka – poreznih obveznika, kad je riječ o pribavljanju podataka iz službenih evidencija (to bi porezni organi trebali obavljati po službenoj dužnosti).

• Opći porezni zakon je u nekim dijelovima preširok i opterećen nepotrebnim odredbama koje su već sadržane u posebnim zakonima.

U nastavku je iznijela njihove primjedbe na članke 53., 121. i 132. predloženog zakona. Prvi predviđa mogućnost da o pitanjima o kojima porezno tijelo odlučuje po slobodnoj procjeni ili kada dođe do različitih tumačenja poreznih propisa, ministar financija može izdati naputak koji se objavljuje u »Narodnim novinama«. Neprihvatljivo je, međutim, da se ta ovlast delegira na čelnike poreznih tijela, odnosno na Poreznu i Carinsku upravu (davale bi pisano mišljenje o primjeni poreznih propisa koje se ne bi objavljivalo). Po mišljenju haeselesovaca upitne su i predložene odredbe članaka 121. stavci 1. i 2. te 140. stavak 2. U prvom stoji da porezno tijelo može potpuno ili djelomično oprostiti tražbinu iz porezno-dužničkog odnosa ako bi naplata ili zadržavanje tih iznosa u konkretnom slučaju bilo nepravedno ili otpisati dospjeli porez (na prijedlog poreznog obveznika) ako bi naplata dospjelog poreza dovela u pitanje osnovne životne potrebe ovršenika i članova njegova kućanstva.

Upozorili su, nadalje, na koliziju članaka 132. i 139. Naime, u prvom stoji da žalba ne odgađa provedbu ovrhe, a u drugom da je porezno tijelo, na prijedlog ovršenika koji je podnio žalbu ili tužbu, može djelomično ili u potpunosti odgoditi za najduže šest mjeseci.

Ispit za poreznog savjetnika izjednačiti s pravosudnim

Govoreći o drugom zakonskom prijedlogu glasnogovornica Kluba zastupnika HSLs-a je konstatala da bi porezni savjetnici trebali pomagati poreznim obveznicima i olakšavati im ispunjenje poreznih obveza te na taj način utjecati na učinkovitost i smanjenje troškova porezne administracije. Smatraju, međutim, da treba preispitati uvjete polaganja ispita za poreznog savjetnika, kao i uvjete za izdavanje odobrenja za njihov rad. Po njihovu mišljenju ispit za poreznog savjetnika trebalo bi izjednačiti s pravosudnim. U tom bi slučaju sve poslove oko polaganja ispita i davanja odobrenja za rad poreznog savjetnika

trebali zajednički obavljati Ministarstvo financija i Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

• Krajnji je cilj da porezni obveznik aktivno sudjeluje u prikupljanju podataka, a počesto i sam izračunava svoje porezne obveze prilikom podnošenja porezne prijave, a da porezno tijelo interventira samo u slučaju nepouzdanih i nepotpunih podataka.

Po riječima Luke Roića, glasnogovornika Kluba zastupnika HSS-a, važno je razlučiti pokušavamo li ovim izmjenama poreznog sustava potpuno preokrenuti pristup poreznih opterećenja posrnulom gospodarstvu Republike Hrvatske, potičemo li njima strana ulaganja, stvaramo li uvjete za gospodarski prosperitet i razvoj, rješavamo li pitanje nezaposlenosti ili, pak, samo brinemo o tome kako ćemo napuniti državnu kasu. Donošenje Općeg poreznog zakona njegovi stranački kolege, inače, smatraju opravdanim, jer je to vrlo bitno za razvijanje jedinstvenog poreznog sustava, odnosno učinkovitiju i pravilniju primjenu poreznih propisa, kao i njegovu transparentnost. Naime, predloženim se stvaraju bolji uvjeti za zaštitu prava poreznih obveznika te pretvaranje njegove pasivne uloge, kao predmeta oporezivanja, u aktivnu ulogu sudionika u postupku oporezivanja. Krajnji je cilj da porezni obveznik aktivno sudjeluje u prikupljanju podataka, a počesto i sam izračunava svoje poreze prilikom podnošenja porezne prijave, a da porezno tijelo interventira samo u slučaju nepouzdanih i nepotpunih podataka. Ovakav porezni sustav postat će sve kompatibilniji sa sustavima europskih država, a samim time i za uključivanje u sve oblike integracijskih procesa, napominje zastupnik. Naime, cilj tzv. vanjskog nadzora nije da se nekoga uhvati »na djelu«, već utvrđivanje stvarnih i točnih činjenica kao dokaz za pravilno utvrđivanje porezne obveze. Uz taj nadzor predviđena je i porezna istraga, kao izvanredni postupak. Zakonom je, među ostalim, određen rok plaćanja poreza i kamata, kao i sredstvo osiguranja naplate poreza i, kao zadnja mjera, ovrha. Nadalje, propi-

san je postupak pravnog lijeka te predviđeno da žalba odgađa izvršenje poreznog akta do donošenja rješenja o žalbi. Tu su još i odredbe o kaznim djelima i poreznim prekršajima.

Po mišljenju haeselesovaca Prijedlog zakona o poreznom savjetništvu, doduše, predviđa da porezni savjetnici budu samostalni i neovisni, ali ih definira kao »produženu ruku« porezne uprave, što bi trebalo donijeti pozitivne financijske učinke i za sam državni proračun. Naime, odredba o najmanje trogodišnjem praktičnom radnom iskustvu na poreznim poslovima, uz obvezu polaganja stručnog ispita, sužava izbor kandidata uglavnom na djelatnike koji su radili ili rade u poreznoj upravi. Stoga se – kažu – s pravom, može očekivati odljev kadrova iz porezne uprave u porezne savjetnike, pogotovo budu li imali bolja primanja. Zastupnici HSS-a smatraju da ovdje treba pružiti šansu mlađim kadrovima koji bi neko vrijeme stažirali uz starije kolege. Drže, također, da bi osim ekonomiste i pravnika još neka zvanja gospodarske orijentacije bila pogodna za obavljanje poslova poreznog savjetništva. Unatoč navedenim primjedbama dali su podršku predloženim zakonima, založivši se za njihovo upućivanje u daljnju proceduru.

Dvojbeno oporezivanje rada na crno

Po riječima Vesne Škare-Ožbolt načelna je ocjena Kluba zastupnika DC-a da predloženi Opći porezni zakon na racionalan način uređuje pitanja zajednička za sve porezne zakone. Naročito pozitivnim ocjenjuju uređivanje pravnih odnosa između poreznih obveznika i financijskih tijela koja primjenjuju porezne propise, ali upozoravaju na to da uvođenjem općeg pojma porezna tijela nije jasno precizirana nadležnost pojedinih službi Ministarstva financija (npr. službe poreznog nadzora i financijske policije). Njihova je daljnja zamjerka da u dijelu odredaba kojima je reguliran postupak pravnog lijeka nije utvrđeno drugostupanjsko tijelo.

• S pravnog, ali i s moralnog stajališta, upitno je uvođenje pojmova gospodarstveni pristup s namjerom ozakonjenja oporezivanja fuša i rada na crno.

Po riječima zastupnice njeni stranački kolege smatraju upitnim, s pravnog, ali i s moralnog stajališta, rješenje predviđeno člankom 10. koji uvođi pojam gospodarstveni pristup, s namjerom ozakonjenja oporezivanja fuša i rada na crno. Naime, u obrazloženju stoji da je ostvari li financijsku korist od posla koji nije osnovan i vođen prema zakonskim propisima po principu gospodarstvenog pristupa obavezan platiti porez. To, međutim, ne znači da ih to oslobađa odgovornosti za nelegalan rad prema drugim postojećim propisima. Analogno tome, Opći porezni zakon propisuje da činjenica da je neki pravni posao nevažeći ili postane nevažeći ne utječe na oporezivanje, ako sudionici tog pravnog posla dopuštaju nastupanje njegovih gospodarstvenih posljedica.

Kažnjivo nezakonito stjecanje bilo kakve koristi

U svim pravnim propisima našeg pozitivnog zakonodavstva se kazneno ili prekršajno sankcionira nezakonito stjecanje bilo kakve koristi, napominje zastupnica. U ovom slučaju korist bi stekla država i to od plaćenog poreza za nelegalan rad, koja ne bi odgovarala za nezakonit način njena stjecanja, negodovala je (kazneno ili prekršajno bi bio gonjen samo onaj koji je stekao tu korist na nezakonit način). Spomenula je, nadalje, da se u dijelu zakonskih odredbi uvodi pojam gospodarska cjelina ili gospodarstveno dobro, sa svrhom određivanja gospodarskih dobara i utvrđivanja njihovih vrijednosti u zajedničkom vlasništvu, kako bi se omogućilo da, umjesto dužnika, poreznici mogu oporezivati vjerovnike koji su osigurali svoja potraživanja fiducijarnim i ostalim hipotekama. Upitno je, kaže, obrazloženje predlagatelja, da se prilikom oporezivanja vodi računa o stvarnim gospodarstvenim odnosima, a ne o formalno-vlasničkim odnosima. U zakonu je posebno naglašena i odgovornost za neplaćanje poreza po odbitku. Predviđeno je, primjerice, da osobe koje obračunavaju, obustavljaju i uplaćuju porez u ime i za račun druge osobe, solidarno jamče za taj porez ako pri tome pogrešno postupaju ili učine utaju. Teret dokazivanja u poreznom postupku podijeljen je na financijsko tijelo, za činjenice koje utemeljuju porez, i na poreznog obveznika (kada želi smanjiti ili ukiniti porez). Naime, uz obvezu vođenja poslovnih knjiga, oni imaju i obvezu podnošenja dokaza za utvrđivanje

poreza. Nije prihvatljivo ni to da poreznici sami procjenjuju poreznu osnovicu ako je ne mogu utvrditi temeljem poslovnih knjiga i evidencija, ali predloženo rješenje je na tragu sve učestalije prakse donošenja propisa kojima se traži dokazivanje nevinosti umjesto podnošenja dokaza o krivcu, negodovala je zastupnica.

• *Angažman poreznog savjetnika trebao bi biti slobodni izbor poduzetnika, budući da to znači dodatne troškove.*

Nema sumnje, kaže, da je pitanje poreznog savjetništva i odgovornost u obavljanju tog posla potrebno zakonski regulirati i zaštititi poduzetnike od nesavjesnog i lošeg rada poreznih savjetnika. Međutim, kako to iziskuje dodatne troškove, angažman poreznog savjetnika treba biti slobodan izbor poduzetnika. Isto tako, i supotpis poreznog savjetnika na poreznim prijavama ne treba biti obveza nego mogućnost. Poduzetnike koji koriste usluge poreznog savjetnika i koji imaju njegov supotpis na poreznim prijavama trebalo bi osloboditi vanjskog nadzora (ne i poreznih istraga), a ne da se te porezne prijave samo respektiraju kao pouzdanije.

Po riječima **Nikice Valentića** Klub zastupnika HDZ-a u potpunosti podržava donošenje ovih dvaju zakona jer smatra da dodatno jačaju kompaktnost poreznog sustava, dobro utvrđuju opće uvjete oporezivanja i načela poreznog sustava te ukupne odnose u tom sektoru. Opći porezni zakon je relativno dobar krovni porezni propis, ali pretežno uređuje upravni postupak u poreznom području i to na način koji nije u skladu sa Zakonom o općem upravnom postupku, kaže zastupnik. Osim toga, predlagatelj prilično nedosljedno rabi nazive tijela državne uprave.

• *Teret dokazivanja u poreznom postupku mora biti na poreznoj upravi.*

Razgraničiti nadležnosti

U nastavku je rekao da njegovi stranački kolege podržavaju konkretnu primjedbu Odbora za zakonodav-

stvo na pojedine zakonske odredbe. Spomenuo je, međutim, njihovu sugestiju da u članku 2. stavak 6. treba precizirati koja sve javna davanja mogu svojim odlukama uvesti jedinice lokalne samouprave, kako ne bi postojali različiti kriteriji od sredine do sredine. Smatraju, nadalje, da bi termin službena tajna bio puno primjereniji od naziva porezna tajna (čl. 8) te da bi u članku 15. trebalo bolje razgraničiti nadležnosti između punomoćnika, stručnog pomagača i poreznog savjetnika koji mogu pomagati poreznom obvezniku. Isto tako, valjalo bi smanjiti obveze jamca-platca jer nitko neće htjeti biti punomoćnik ako mora odgovarati za ukupne obveze poreznog obveznika.

Hadezeovci, među ostalim, izražavaju bojazan da rješenje predviđeno člankom 18. točka 1. u praksi neće biti provedivo. Riječ je o prijedlogu da porezno tijelo po službenoj dužnosti postavi zastupnika nepoznatom poreznom obvezniku, iz reda poreznih savjetnika ili odvjetnika. Smatraju, također, da teret dokazivanja u poreznom postupku mora biti na poreznoj upravi. Pozdravljaju, inače, uvođenje instituta poreznog savjetnika koji će svakako pomoći poreznim obveznicima da se snađu u primjeni novih propisa. Krajnji je cilj da se porezom uspostavi korektan odnos između poreznog obveznika i porezne uprave, tako da to bude stimulativno za obveznika i korisno za državu. I zastupnici HDZ-a misle da treba proširiti uvjete za obavljanje poslova poreznog savjetnika jer ni u poreznoj upravi ne rade samo pravnici i ekonomisti. Porezna uprava i Ministarstvo financija moraju naći rješenje kako da se spriječi odljev najboljih kadrova u porezne savjetnike, kaže Valentić.

• *Uspostaviti korektan odnos između poreznog obveznika i porezne uprave, tako da to bude stimulativno za obveznika i korisno za državu.*

Mr. Zorko Vidiček naglasio je da i Klub zastupnika SDP-a pozdravlja inicijativu predlagatelja da i Hrvatska uredi svoj porezni sustav Općim poreznim zakonom, kako bi u potpunosti zaokružila ovu problematiku i osi-

gurala transparentnost i homogenost poreznog sustava (na načelu ravnopravnosti građana). Taj je propis, bez obzira na neke manjkavosti koje se mogu ispraviti, konceptijski dobro postavljen i vrlo praktičan (objedinjava brojne odredbe iz niza zakona kojima je djelomično regulirana ova problematika).

I njegovi stranački kolege smatraju da ovlasti čelnika poreznih tijela, odnosno Porezne i Carinske uprave za davanje pisanih mišljenja o primjeni poreznih propisa nisu prihvatljive zbog pravne (ne)sigurnosti poreznih obveznika i eventualno nejednake primjene zakona, što bi rezultiralo povredom ustavnog načela jednakosti svih na tržištu. Protive se i tome da porezno tijelo po slobodnoj procjeni odlučuje koje će kriterije koristiti pri procjeni porezne osnovice. Njihov je prijedlog da se poreznu upravu zakonom obveže na primjenu kriterija koji je najbliži predmetu o kojem je riječ.

Nije prihvatljivo smanjenje roka porezne zastare

Radi pravne sigurnosti u postupku oporezivanja u svim slučajevima bi trebalo donositi porezno rješenje, napominju dalje (u članku 81. brisati riječi »osim ako nije posebnim zakonom propisano drugačije«). Naime, jedino se na taj način može s točnošću računati rok zastare. Njihov glasnogovornik ukazao je, među ostalim, i na nesuglasje odredbi članaka 89. i 90. kojima je propisan rok porezne zastare. Činjenica je, kaže, da predlagatelj uvažava rokove zastare promijenjene noveliranim Zakonom o porezu na dohodak (smanjen je sa 5 na 3 godine a apsolutni rok zastare sa 10 na 5 godina). To, po mišljenju njegovih stranačkih kolega, nije prihvatljivo, jer se najveće porezne malverzacije vezane uz privatizaciju i isisavanje novca iz poduzeća, pranje novca i porezne utaje, zbog zastare ne bi mogle sankcionirati.

Uvođenje u Opći porezni zakon postupka porezne istrage mnogima neće biti po volji, ali taj institut imaju sve zemlje s razvijenim modernim poreznim sustavima, kaže dalje zastupnik. Kako reče, njegovi stranački kolege također smatraju da treba zakonski regulirati porezno savjetništvo kao profesiju, odnosno neovisnu i samostalnu djelatnost. Stručna

pomoć osposobljenih poreznih savjetnika bit će od koristi ne samo poreznim obveznicima koji su dosad bili u neravnopravnom položaju u odnosu na porezne organe, nego i poreznim tijelima, tvrdi zastupnik. Naime, dosad su im određenu pomoć pružali djelatnici poreznih tijela u okviru djelokruga svojeg rada, a konzultantske i savjetničke usluge mogli su dobiti i od agencija za vođenje poslovnih knjiga, odvjetničkih ureda, revizora, javnih bilježnika, špeditera, itd.

Na kraju je ukazao na neke manjkavosti Prijedloga zakona o poreznom savjetništvu. Naime, iz članka 9. nije jasno što se smatra radnim iskustvom na poreznim poslovima (koji poslovi i u kojim državnim tijelima ili ustanovama zadovoljavaju taj kriterij). Po mišljenju Kluba zastupnika SDP-a u članku 4 nisu jasno definirane ovlasti poreznog savjetnika ni odgovornost za pruženu profesionalnu pomoć a posebno za eventualno nastalu štetu (čl. 22.).

Zahvaljujući reformi istanjiti će se lokalni proračuni

Po riječima dr. Zlatka Kramarića Klub zastupnika LS-a – HNS-a pozdravlja donošenje Općeg poreznog zakona, ali drži da neka od predloženih rješenja nisu najbolja. Budući da je i Odbor za zakonodavstvo upozorio na činjenicu da postoje zakonska rješenja koja nisu provediva bilo bi dobro, kažu, da se u dijelu obrazloženja koji govori o ocjeni stanja, navedu postojeći propisi koji čine porezni sustav te njihovi nedostaci i manjkavosti.

Po ocjeni njegovih stranačkih kolega rješenjem predloženim u članku 11 (propisuje da za oporezivanje nije bitno je li porezna obveza proizašla iz pravno važećih ili nevažećih poslova) stavlja se u isti koš poduzetnici koji se ponašaju u skladu s propisima s onima koji protuzakonito obavljaju djelatnost (kod ovih drugih bi trebalo predvidjeti oduzimanje imovinske koristi). Suzbijanje rada na crno i njegovo dovođenje u prihvatljive okvire moguće je jedino preciznom doradom propisa koji će legalizirati one oblike koji objektivno postoje na tržištu i za koje i poslodavci i zaposlenici imaju interesa, napominje zastupnik.

Po mišljenju zastupnika LS-a i HNS-a iz predloženog nije potpuno

jasno kada se predmet vanjskog nadzora prosljeđuje u poreznu istragu. Smatraju da bi u svim slučajevima kada se u postupku nadzora dođe do dokumentacije koja upućuje na neko kazneno djelo, predmet trebalo prosljediti u poreznu istragu. Mišljenja su da bi tu istragu moralo voditi jedno tijelo i to Financijska policija, što znači da bi hitno trebalo donijeti i novi Zakon o financijskoj policiji. Predlažu, nadalje, da se preformulira članak 114. kojim je reguliran postupak porezne istrage te mjere koje su porezni istražitelji ovlaštene privremeno poduzeti (npr. zabraniti obavljanje djelatnosti, zatvoriti poslovne prostore, onemogućiti korištenje postrojenja, uređaja ili drugih sredstava za rad, itd.). Ovakva rješenja otvaraju previše veliki prostor za jedan arbitrarni pristup a dovode u pitanje i obavljanje slobodnih profesija.

U zaključnom dijelu izlaganja dr. Kramarić je konstatirao da je dobro da se ovaj paket poreznih zakona donosi prije rasprave o Državnom proračunu. Kako reče, liberali i narodnjaci se nadaju da će se na taj način uvesti više reda i porezne discipline, ali upozoravaju na to da bi njihovom primjenom proračuni lokalnih jedinica iduće godine mogli biti »kraći« za oko 5 posto. Stoga ih zanima kako će se ova porezna reforma odraziti na Zakon o financiranju lokalne samouprave i uprave.

• Smatrajući da nije bitno je li porezna obveza proizašla iz pravno važećih ili nevažećih poslova, predlagatelj stavlja u isti koš poduzetnike koji se ponašaju u skladu s propisima s onima koji protuzakonito obavljaju djelatnost.

Nema sumnje da je Hrvatskoj potrebna porezna reforma radi pokretanja novog razvojnog ciklusa i radi ostvarenja strategije razvoja, kaže dr. **Petar Turčinović**, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a. Po njihovu mišljenju predloženi porezni zakon je dobar krovni propis koji bi trebao stimulirati ulaganja i investicije te poboljšati efikasnost poreznog sustava. S obzirom na to da neki ekonomisti

zastupaju stajalište da poreznu reformu treba provesti tek kad se riješe osnovni problemi (siva ekonomija, deficit platne bilance, nelikvidnost, problem tečaja i paradržavnih fondova) bilo bi dobro – kaže – da predstavnici predlagatelja obrazlože zbog čega su se opredijelili upravo za predloženi koncept. S druge strane, ako se već ide na to, nova bi se trebalo primjenjivati od početka godine, a ne čekati nekakvo polugodište.

Predlaganje Zakona o poreznom savjetništvu ideosovci također ocjenjuju pozitivnim korakom koji bi trebao osigurati veću samostalnost i jamčiti sigurnost poduzetnicima. Porezni savjetnici bi osobito trebali pomoći malim i srednjim poduzetnicima, ali ne savjetima kako da plate što manji porez, nego promoviranjem drugačije vrijednosne orijentacije (u mnogim zemljama izjava poduzetnika o sumi plaćenog poreza stvar je ponosa i prestiža). Isto kao i nadležni odbori zastupnici IDS-a upozoravaju na činjenicu da terminologija predloženog zakona nije usklađena s novim promjenama Ustava i dr. Ne slažu se ni s tvrdnjom predlagatelja da provođenje ovog zakona neće ništa koštati državni proračun, te upozoravaju da će zato koštati poduzetnike, napose one koji će angažirati porezne savjetnike. Njihova je sugestija da predlagatelj u svom obrazloženju simulira cijenu provedbe dvaju poreznih zakona iz ovog paketa koji se uvode kao *lex specialis* (tako bi trebalo postupati sa svim zakonima koji se odnose na gospodarstvo).

Zakon prenormiran

Po mišljenju Dorice Nikolić (HLSLS) Opći porezni zakon je prenormiran. Naime, mnoge članke je trebalo drugačije urediti a oko tridesetak njih bi trebalo izostaviti jer su neprimjenjivi u praksi (primjerice, suvišna je odredba članka 9. koja govori o tome da sudionici poreznog odnosa moraju postupati u dobroj vjeri). Nadalje, u članku 21. bi trebalo razlučiti tko je dužnik a tko vjerovnik a ne da stoji da su to osobe koje imaju porezno-pravnu sposobnost (dužnik je porezni obveznik a vjerovnik Porezna uprava ili tijelo lokalne uprave ili samouprave). Govoreći o mjesnoj određenosti porezne obveze napomenula je, među ostalim, da u drugim

zemljama svaki porezni obveznik može izabrati porezno prebivalište koje mu najviše odgovara. Kako reče, slaže se sa stajalištem Kluba zastupnika SDP-a da ne treba mijenjati rokove zastare za potraživanja po osnovi poreza (i u drugim zemljama rok apsolutne zastare iznosi oko 10 godina). U protivnom bi se, kaže, moglo dogoditi da i miljenici nove vlasti, izgubi li ona povjerenje birača na sljedećim izborima, isto tako budu zaštićeni zastarom od tri odnosno pet godina.

• Primjena novih poreznih rješenja mogla bi iduće godine stanjiti proračune lokalnih jedinica za oko 5 posto.

Potom se osvrnula na odredbu članka 94. koja propisuje da su sudovi i tijela državne uprave dužni poreznom tijelu priopćiti činjenice koje su doznali obavljajući poslove iz svog djelokruga, a koje ukazuju na sumnju da nije plaćen porez, odnosno da je počinjeno porezno kazneno djelo. Smatra, naime, da se sudu ne mogu nametnuti ovakve obveze i da bi ti sporedni poslovi značili povredu načela nezavisnosti pravosuđa. Po njenom mišljenju rješenje u članku 99., pogotovo ono u stavku 4., je najobičnija ucjena poreznih obveznika. Njime je, naime, predviđeno da kod ostalih poreznih obveznika vanjski nadzor, u pravilu, obuhvaća posljednje razdoblje oporezivanja za koje je podnesena porezna prijava, ali se može proširiti i na prethodna razdoblja (ako postoje naznake da bi se na taj način mogao bitnije izmijeniti iznos već utvrđenog poreznog duga ili ako postoji opravdana sumnja prikrivenog smanjivanja poreza).

Preklapanje uloga

Zakonske odredbe koje govore o postupku ovrhe valja uskladiti sa Zakonom o ovrsi, a članke 165. – 167. sa Zakonom o općem upravnom postupku, kaže dalje zastupnica. Primijetila je, među ostalim, da se u Zakonu o poreznom savjetništvu uloga poreznog savjetnika dijelom preklapa s ulogom odvjetnika, kojima je do sada pripadalo isključivo pravo da za naknadu zastupaju stranke pred sudom i drugim tijelima. Smatra da bi i odvjetnicima trebalo omogućiti

polaganje ispita za poreznog savjetnika te da bi odvjetnička društva mogla zapošljavati ovlaštene porezne savjetnike za potrebe svojih stranaka.

Mr. **Željko Glavan (HSL)** ocjenjuje pozitivnim mogućnost predviđenu u članku 3. Općeg poreznog zakona, da i jedinice lokalne samouprave mogu osnivati svoja porezna tijela. Dosad je, naime, sve lokalne poreze razrezivala državna porezna uprava. Predloženo rješenje je – kaže – bitan politički korak naprijed i početak ostvarivanja naših predizbornih obećanja o decentralizaciji ovlasti države.

U svojoj završnoj riječi **Damir Kuštrak** je zahvalio zastupnicima na konstruktivnoj raspravi i odgovorio na neke njihove primjedbe.

Potaknut kritikama na račun članka 28., kojim je regulirana odgovornost za neplaćanje poreza po odbitku, pojasnio je da, primjerice, svi koji primaju plaću ne moraju u svakom trenutku znati je li onaj tko u njihovo ime i za njihov račun odbija taj porez to doista i učinio. Zbog toga se uvodi kategorija jamac-platac, kao solidarno jamstvo za tu vrstu poreza. S tim u svezi je i odredba članka 81. Prijedloga Općeg poreznog zakona. Naime, nema potrebe da Porezna uprava svakome tko dobiva plaću, pa mu temeljem toga netko odbija porez, izdaje posebno rješenje.

S obzirom na to da je u raspravi bilo dosta nesporazuma oko porezne zastare, naglasio je da se radi o institutu koji štiti poreznog obveznika. Konkretno, riječ je o vremenskom okviru nakon kojeg Porezna uprava ne može naknadno utvrđivati neke poreze. Druga je stvar – kaže – utajaja poreza (to je kazneno djelo koje nikada ne zastarijeva).

Budući da je porezni i financijski sustav vrlo specifično područje, sva rješenja u Općem poreznom zakonu ne moraju nužno biti identična onima iz Zakona o ZUP-u, kaže mr. Kuštrak. Napomenuo je još da porezni obveznici neće morati obvezno angažirati porezne savjetnike, već će to biti na dobrovoljnoj osnovi. To znači da ih neće opterećivati troškovi primjene Zakona o poreznom savjetništvu.

Nakon toga je predsjedatelj, Baltazar Jalšovec zaključio ovaj dio rasprave o poreznim zakonima i uslijedilo je glasovanje. Zastupnički dom je jednoglasno prihvatio Prijedlog

Općeg poreznog zakona te Prijedlog zakona o poreznom savjetništvu. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni su predlagatelju radi pripreme konačnih zakonskih prijedloga.

Prijedlozi zakona o porezu na dohodak i na dobit

Oporezivanje dividendi destimulirat će dioničarstvo

Budući da smo suočeni s mini poreznom reformom treba vjerovati da će ovaj paket poreznih zakona, napose oni koji reguliraju porez na dohodak i na dobit, potaknuti ulaganja, smanjiti nezaposlenost, odnosno omogućiti razvoj zemlje, rekao je **Damir Kajin**, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a. Analizirajući predložena rješenja izjavio je da ne treba očekivati veći prihod od oporezivanja dividendi, ali da bi ta porezna novina mogla destimulirati ionako nerazvijeno dioničarstvo. Napomenuo je, također, da će porezne vlasti teško moći procijeniti porezni prihod zbog nepoznate porezne osnovice te da, s druge strane, to dovodi i do dvostrukog oporezivanja dividendi. Dobro je, kaže, da se odustalo od oporezivanja kamata, što je bilo najavljivano pred nekoliko mjeseci.

• Ne bi trebalo mijenjati rokove zastare za potraživanja po osnovi poreza.

Po riječima zastupnika neoporezivanje zadržane dobiti i umanjenje porezne osnovice za iznos sredstava uloženi u razvoj može se tumačiti ne kao porezna olakšica, nego kao čista državna subvencija. Osim toga, nameće se pitanje tko će odrediti što je to razvoj. Ako to bude država, ne smije činiti distinkciju od slučaja do slučaja. Za razliku od toga, tzv. zaštitna kamata je izravna porezna olakšica. Naime, dosad se iz porezne osnovice izuzimala kamata na vlastiti kapital po stopi od 5 posto, na koju se onda dodavao deflator, tj. stopa promjene cijena industrijskih proizvoda (novopredložena zaštitna kamata iznosila bi 3,5 posto). Po riječima zastupnika zaštitna kamata uvedena je 1994. godine, vjerojatno radi potica-

nja vlastitog ulaganja, što su mnogi rado prihvatili, a poglavito stranci. Danas, međutim, neki spekuliraju s tim da bi smanjenje zaštitne kamate (ne primjenjuje se ni u jednoj drugoj zemlji). Zbog toga novi porezni sustav ni u kom slučaju ne bi smio biti de-stimulativniji od postojećeg.

• Budući da smo suočeni s mini poreznom reformom, treba vjerovati da će ovaj paket poreznih zakona, napose oni koji reguliraju porez na dohodak i na dobit, potaknuti ulaganja, smanjiti nezaposlenost, odnosno omogućiti razvoj zemlje.

Obrtnike izjednačiti s poduzetnicima

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega predloženim zakonima obrtnike treba napokon izjednačiti s poduzetnicima. Drugim riječima, valja izjednačiti uvjete privređivanja za mala, srednja i velika poduzeća (budućnost zemlje je u malom poduzetništvu). Primjerice, niže stope poreza na dohodak trebale bi donijeti najveću uštedu poslodavcima, čime bi automatski svaka druga plaća isplaćena u ovoj zemlji mogla porasti. Nažalost, porez na dohodak dovodi i do određenih anomalija. Naime, niske plaće ostaju gotovo iste (povećavaju se za par desetaka kuna) dok se one više znatnije povećavaju. Stoga u IDS-u razmišljaju slično kao i samostalni sindikati, da bi se u Hrvatskoj trebalo primjenjivati barem pet stopa poreza na dohodak, s tim da najniža iznosi 10 posto. Nema sumnje, kažu, da će nov način oporezivanja donekle rasteretiti gospodarstvo, ali će zato lokalna samouprava pretrpjeti težak udar.

U nastavku je pojasnio da ta vrsta poreza sudjeluje u Državnom proračunu sa 6,6 posto, a u proračunima lokalnih jedinica sa 20 do 30 posto (primjerice, Istarska županija prihoduje po toj osnovi oko 30 posto, a gradovi i općine na njenom području oko 20 posto sredstava). Prema nekim računima primjenom novih stopa poreza na dohodak Državni proračun

će biti »kraći« za oko milijardu kuna. Županijski proračun će u 2001. godini biti manji za oko 20 posto, a gradski za 6 do 8 posto. Stoga bez porezne reforme i na strani lokalne samouprave, koja gubi najizdašniji lokalni porez, predložene mjere, koliko god bile dobronamjerne, postaju dvojbene (lokalnim jedinicama bi se morao ustupiti i dio PDV-a).

Olakšice i za otoke i pogranično područje

Govoreći o predviđenim poreznim olakšicama, zastupnik je iznio sugestiju ideesovaca da se one, uz područja od posebne državne skrbi protegnu i na hrvatske otoke, pa i na čitavo pogranično područje, gdje je standard ispod državnog prosjeka, a o troškovima življenja da se i ne govori. Po riječima zastupnika ovo je najozbiljnija ovogodišnja rasprava u Parlamentu, budući da će posljedice primjene predloženog zakona biti dugoročne, stoga nemamo pravo na poreznu grešku. Sudeći po očekivanim posljedicama ove reforme sve se – kaže – svodi na pokušaj da se rastereti naše poduzetništvo. Ako se u tome uspije uspjeh će i reforma, a u protivnom će uslijediti relativno brza promjena i ovih zakona. Ova rasprava trebala bi pridonijeti i tome da naš porezni sustav postane što sličniji europskim sustavima. Međutim, po mišljenju njegovih stranačkih kolega, previše se ovlasti prenosi ministru financija koji podzakonskim aktima može autonomno propisivati provedbu zakona.

• Bez porezne reforme i na strani lokalne samouprave, koja gubi najizdašniji lokalni porez, predložene mjere, koliko god bile dobronamjerne, postaju dvojbene.

U nastavku se osvrnuo na članak 52. koji obvezuje fizičke osobe koje posjeduju imovinu veće vrijednosti (npr. nekretnine vrijednije od 250 tisuća DEM, automobil vredniji od 50 tisuća DEM te štedne uloge i dionice vrednije od 300 tisuća kuna) da do kraja veljače 2001. godine dostave poreznoj upravi podatke o osobnoj imovini te o izvorima sredstava za

njenu nabavku i dokaze da su bili oporezivani. Usvoji li se predloženo rješenje moglo bi nam se lako dogoditi da se i prije revizije privatizacije upustimo u utvrđivanje podrijetla imovine, što asocira na neka ranija vremena i može zakočiti gospodarsku aktivnost, upozorava zastupnik. Kako reče, ideesovci smatraju da bi uvođenje poreza na neobrađeno zemljište ili na neiskorištene poduzetničke nekretnine moglo revoltirati građane koji jedva plaćaju režije, a negdje možda posjeduju neku naslijeđenu nekretninu ili zemlju koju danas ne mogu obrađivati. U svakom slučaju, pozitivno je to što se predloženim zakonima uvodi niz poreznih olakšica a vrijeme će pokazati hoće li novi porezni sustav biti povoljniji od postojećeg, zaključio je Kajin.

Smanjenje porezne stope anulira povećanje osnovice

Prijedloge zakona o porezu na dobit i porezu na dohodak valja promatrati u okviru predloženog poreznog paketa, kaže **Jadranko Mijalić**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSLS-a. Po njegovim riječima haeselesovci smatraju pozitivnim smanjenje postojeće stope poreza na dobit sa 35 na 25 posto, te uvođenje niza olakšica, što bi trebalo imati pozitivne učinke na zapošljavanje i gospodarski rast u cjelini. To se posebno odnosi na dodatno umanjenje porezne osnovice za plaće novih zaposlenika (snižavanje ukupnog troška rada poreznog obveznika trebalo bi rezultirati otvaranjem novih radnih mjesta), vrijednost nabavljene imovine u poreznom razdoblju te darovanja za karitativne, humanitarne, znanstvene, odgojno-obrazovne, športske ili kulturne svrhe. Po njihovu mišljenju zakonom bi trebalo priznati kao poreznu olakšicu cjelokupnu reinvestiranu dobit, što je jedno od predizbornih obećanja.

• Usvoji li se predloženo, moglo bi nam se lako dogoditi da se i prije revizije privatizacije upustimo u utvrđivanje podrijetla imovine, što asocira na neka ranija vremena i može zakočiti gospodarsku aktivnost.

Po ocjeni haeselesovaca cijeli Zakon o porezu na dobit usmjeren je ka poticanju ulaganja, ali pozitivne učinke smanjenja stope tog poreza anulira povećanje porezne osnovice. Tome pridonosi oporezivanje kapitalne dobiti (na štetu institucionalnih ulagača u vlasničke vrijednosne papire), novi koncept i stopa zaštitne kamate (to nije na tragu deklariranih ciljeva ovog zakonskog prijedloga), te oporezivanje kamata na kredite (stopom od 25 posto) koje je porezni obveznik ugovorio s nerezidentima Republike Hrvatske koji nisu fizičke osobe. Prijeko je potrebno, stoga, razmotriti učinke ovakvog pristupa na ostvarivanje ciljeva ekonomske i monetarne politike u Hrvatskoj, kaže Mijalić.

Zastupnici, nadalje, upozoravaju da će ova odredba ujedno poskupjeti izvore sredstava svih hrvatskih poduzeća koja se natječu na svjetskom tržištu, a to znači i smanjiti njihovu konkurentnost. Stoga je ovakav pristup sve prije nego li poticanje ulaganja i uključivanja u međunarodne financijske tokove.

Povlastice proširiti i na ulaganje postojećih društava

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega porezne povlastice predviđene člankom 20. trebalo bi proširiti na ulaganja postojećih društava, a ne da ih koriste samo novoosnovana trgovačka društva s registriranom djelatnošću isključivo iz djelokruga djelatnosti za koje se koriste porezne povlastice (iznimka je turistička djelatnost). Ujedno bi trebalo razmotriti mogućnost ostvarenja poreznih poticaja po osnovi ponovnog ulaganja unutar zemlje (time bi se umanjila porezna osnovica za reinvestiranu dobit i u razdoblju u kojem se ulaganje ostvaruje). To je – kažu – osobito važno kad je riječ o većim investicijama koje se provlače kroz više poreznih razdoblja.

• Kao poreznu olakšicu trebalo bi priznati cjelokupnu reinvestiranu dobit, što je jedno od predizbornih obećanja.

Zbog nerazvijenosti tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj valja preispitati opravdanost oporezivanja dobiti od prodaje vlasničkih udjela. Naime, riječ je o ograničenju koje će imati minimalni fiskalni učinak, ali će zato negativno utjecati na razvoj tržišta kapitala i gospodarstva u cjelini, upozoravaju zastupnici HSLŠ-a. Njihova je daljnja sugestija da se poreznim zakonom propiše da se prihodi i rashodi za utvrđivanje porezne osnovice utvrđuju prema međunarodnim računovodstvenim standardima, a da se zakonom reguliraju samo oni koji ne ulaze u izračun osnovice. Za fizičke osobe koje ostvaruju dohodak od obrta i slobodnih zanimanja, u smislu Zakona o porezu na dohodak, trebalo bi, kažu, propisati vođenje jednostavnog knjigovodstva u smislu propisa Ministarstva financija. Dodatni razlog za to je i činjenica da će donošenjem ovog zakona obveznicima poreza na dohodak biti omogućeno da, na vlastiti zahtjev, mogu plaćati porez na dobit (to je značajan doprinos poštivanju načela pravednosti i jednakosti pri oporezivanju dobiti).

Govoreći o novinama u oporezivanju dohotka Mijalić je naglasio da će, zahvaljujući uvođenju triju poreznih stopa (od 15, 25 i 35 posto) koje će se primjenjivati na različite porezne osnovice, siromašni slojevi stanovništva snositi apsolutno i relativno manji porezni teret od poreznih obveznika s višim dohotkom. Niz pozitivnih učinaka očekuje se, kaže, i od predloženog dodatnog umanjivanja porezne osnovice za plaće novih zaposlenika (u razdoblju od godinu dana nakon njihova zaposlenja, a za invalide zaposlenike čak 3 godine), nabavljenu opremu, putem jednokratnog ili djelomičnog ubrzanog otpisa, te za darovanja. Po mišljenju zastupnika HSLŠ-a u članku 34. trebalo bi, radi izjednačavanja položaja obrtnika i drugih gospodarskih subjekata, utvrditi dodatno umanjjenje porezne osnovice po osnovi nabavljene opreme na isti način kako je to predloženo u Prijedlogu zakona o porezu na dobit.

Primjenom novih stopa poreza na dohodak umanjit će se prihodi jedinica lokalne uprave i samouprave, o čemu treba voditi računa prilikom donošenja Zakona o financiranju lokalne samouprave, upozoravaju dalje

haeselesovci. Njihov glasnogovornik spomenuo je i značajnu novinu u ovom segmentu oporezivanja – uvođenje poreza na dohodak od kapitala, odnosno oporezivanje primitaka po osnovi dividendi, udjela od dobiti na temelju udjela u kapitalu i kamate, s tim da se ne bi oporezivale kamate banaka i štedionica na štednju i pologe te one na državne vrijednosne papire. Po ocjeni njegovih stranačkih kolega spomenuta zakonska odredba nije na tragu poticanja dioničarstva i razvoja hrvatskog tržišta kapitala jer će zacijelo potaknuti poduzetnike na trošenje, a ne na ostvarivanje dobiti i dividendi. Njihova je daljnja zamjerka da se ispuštanjem kapitalne dobiti iz osnovice za oporezivanje dohotka potpuno zanemaruje ova vrsta primitaka, pa i gubitaka, kod obveznika poreza na dohodak. Drugim riječima, ovo je rješenje obrnuto od onoga kod oporezivanja dobiti čime je cjelina poreznih propisa izgubila na svojoj unutarnjoj konzistentnosti.

Stimulirati otvaranje novih obrta

Haeselesovci smatraju da bi poreznim olakšicama trebalo poticati ulaganja u vrijednosnice kako bi se stimulirao ovaj vid modernih i brzih financijskih transakcija. Po njihovu mišljenju u članku 14. stavak 3 trebalo bi definirati da su dobiti po osnovi realizirane kupnje dionica poduzeća koja kotiraju na burzi, kao razlika između cijene koju plaća korisnik i tržišne cijene u trenutku realizacije, dohodak od kapitala, a ne plaća. To bi – kaže – bio način stimuliranja zaposlenika i managementa kompanija odnosno povezivanje interesa managementa s interesom dioničara koji stavlja naglasak na rast tržišne vrijednosti kompanije. Ujedno predlažu da se na kredite odobrene po povoljnim uvjetima ne plaćaju doprinosi i porez na dohodak, što bi omogućilo poslodavcima da privuku i zadrže najbolje kadrove. Naime, razliku između ugovorene i tržišne kamate trebalo bi oporezivati samo porezom na dobit. Drže, također, da bi trebalo izmijeniti porezni tretman premije osiguranja po osnovi dobrovoljnog mirovinskog i dopunskog zdravstvenog osiguranja (ne bi ih trebalo smatrati plaćam, nego tretirati na isti način kao i obvezne doprinose).

• Zbog nerazvijenosti tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj valja preispitati opravdanost oporezivanja dobiti od prodaje vlasničkih udjela.

Spomenimo i njihovu sugestiju da se, radi poticanja razvoja malog poduzetništva, u tekst Zakona o porezu na dohodak ugradi slična odredba o poticanju ulaganja obrtnika poput one sadržane u Prijedlogu zakona o porezu na dobit. Tu je i prijedlog da se dodatnim umanjnjem porezne osnovice stimulira otvaranje novih obrta i primanje naučnika u nauk. Zastupnik Mijalić je zaključno naglasio stajalište svojih stranačkih kolega da je prijedlog novog sustava oporezivanja dobiti i dohotka na tragu usklađivanja hrvatskog poreznog sustava s poreznim zakonodavstvima zapadnoeuropskih zemalja, te prilagodbe novim uvjetima globalizacije nacionalnih gospodarstava.

Nije ispoštovano dato obećanje

Ivan Šuker je prenio stav Kluba zastupnika HDZ-a i prigovorio što ministar Crkvenac i ravnatelj Porezne uprave nisu dali prednost saborskoj raspravi nego skupu ekonomista u Opatiji, pogotovo smatra da taj postupak nije u skladu s težnjama da se ojača uloga parlamenta.

Svoju je diskusiju potom usmjerio na obrazloženje predlagatelja da se od promjena Zakona o porezu na dobit ne očekuje izravni utjecaj na prihod državnog proračuna. Potom se kaže da će poticati ulaganje, zapošljavanje, pa zastupnik pita – na koji će se to način postići. Zaključuje da neće ostati novca gospodarstvenicima da bi eventualno uložili u nove djelatnosti, a važeći sustav ocjenjuje toliko jasnim i konzistentnim da se kroz njega mogla provesti predložena promjena.

Bit ovog Prijedloga vidi u zaštitnim kamata i smanjenju porezne stope, a što će zapravo donijeti zdravim firmama dao je iznoseći u bročanim podacima primjere njihova poslovanja. Naime, ukazuje na to da neće doći do poreznog smanjenja, a što se tiče zaštitne kamate, ona nije nepoz-

nata drugim zemljama. Primjerice, ima je Austrija koja ne zaostaje u nacionalnom dohotku, a kada je riječ o poreznom opterećenju u nekim je zemljama zapadne Europe i nekim tranzicijskim zemljama veća nego u Hrvatskoj.

Iako pozdravlja rješenje o olakšicama koje bi se davale za novozapostlene te za vrijednost novonabavljene opreme, iznosi žaljenje što Vlada nije ispoštovala dato obećanje da neće oporezivati dobit koja ostane u poduzeću. Štoviše, predloženo nije drugo doli ubrzana amortizacija koja postoji i u sadašnjem Pravilniku o amortizaciji. Slijedom tog rješenja Klub pita što je s definicijom opreme i zašto u tu kategoriju ne spada i zgrada u kojoj se nalazi stroj.

• Kod predviđenoga da se darivanje do 2 posto ne obračunava u porez, predlagatelj je zaboravio uvrstiti davanje crkvi koja je također spomenik kulture.

Kod predviđenoga da se darivanje do 2 posto ne obračunava u porez, predlagatelj je zaboravio uvrstiti davanja crkvi koja je također spomenik kulture, a na stotinu ih je uništeno u Domovinskom ratu.

Pohvalno je što su poticaji iz drugih zakona skupljeni u ovom zakonskom prijedlogu, rekao je zastupnik, te je podsjetivši na burnu saborsku raspravu koja je prethodila donošenju zakona o poticajima, smatrao kako bi bilo dobro znati o količini postignutih ulaganja od 1. srpnja, odnosno koliko je ušlo u Hrvatsku. Kaže – »gotovo ništa«.

Predloženo da se takva privilegija daje isključivo novoosnovanim firmama drži diskriminirajućim za ostale obrtnike kojih, podsjeća, u Hrvatskoj ima oko 80 tisuća.

Posebno problematičnim rješenjem ovog zakonskog prijedloga smatra prijedlog o 25 posto poreza na kamate za sve usluge koje se plaćaju u inozemstvu, pogotovo što nakon toga slijedi povećanje troškova inozemnih zajmova, povećanje kamata na domaćem financijskom tržištu, te vodi smanjenju međunarodnog financiranja. To će, pak, rezultirati poveća-

njem nezaposlenosti u privatnom sektoru, a to je, smatra, ono najtragičnije.

Podsjetivši na rješenje koje je primjenjivano od 1994. do 1996. godine (izjednačavanje zaštitne kamate i stope poreza za obrtnike i fizičke osobe) ukazuje na predloženo da se izbacuje da su obrtnici koji imaju veći dohodak od određenog, i veću vrijednost imovine, dužni plaćati porez na dobit pa to čine po vlastitoj želji. Tu kategoriju smatra diskriminatorskom to više ako se ima u vidu da obrtnici nemaju poduzetničku plaću, ne računaju im se u rashod osnovica, te za mirovinsko ne mogu plaćati više nego zakonski određen iznos. To im ne ide u trošak poslovanja pa su i s te osnove diskriminirani.

Brojčani pokazatelji

Zastupnik je i rješenje u člancima 4. i 5. smatrao neprihvatljivim jer se može izgubiti mogućnost uspoređivanja s inozemstvom.

Premda je ocijenio da je uvođenje treće stope pitanje politike neke vlasti, odnosno da li njezino uvođenje od 15 posto pogoduje onima s malom ili velikom plaćom, dao si je truda da izračuna je li problem visoke cijene rada u Hrvatskoj porez ili nešto drugo.

Uzimajući u obzir prosječnu plaću i dijete kao poreznu olakšicu, pokazala se razlika u odnosu na stari zakon, odnosno takav zaposleni dobiva 37,5 kuna, te podsjeća da je, u međuvremenu, došlo do znatnog poskupljenja benzina, struje i ostaloga te zaključuje da stopom od 15 posto nije postignut socijalni efekt. Po izračunu smanjen je porez na veće plaće i zaključuje da se gubi progresivnost. Usporedi li se to sa stopom poreza u razvijenim europskim zemljama i zemljama u tranziciji može se vidjeti da se ovim Prijedlogom nije bogzna što postiglo i da hrvatski sustav nije baš toliko retrogradan kako se želi pokazati. Primjerice, Austrija ima stopu poreza između 10 i 50 posto, ali ima i 5 stopa, Njemačka između 23,9 i 54 posto i 4 stope, Italija 19 do 46 posto i 5 stopa.

Nameće se ocjena da problem skupe radne snage u Hrvatskoj nisu porezi nego izvanproračunski fondovi.

Prijedlog zaštitne kamate je izobličavanje zaštitne kamate i nepoznavanje njezine funkcije (njome se zapra-

vo želi supstituirati stopu između 25 i 35 posto), a ono što će Hrvatsku baciti na sporedni kolosijek interesa za strano ulaganje, jest oporezivanje dividendi. No, primjećuje da postoje tri mogućnosti ulaganja vlastitog novca, a imaju različite kamate.

Neprihvatljivim smatra rješenje da se hrvatskim ratnim vojnim invalidima, koji su do sada po zakonu, kao invalidi sa 20 posto invalidnosti u sto-postotnom iznosu imali pravo na oslobođenje od plaćanja poreza na nesamostalni rad, da se određuje prema postotku invaliditeta.

Na kraju je iz izlaganja zastupnik izdvojio zaključak – ovim se prijedlogom dezintegrira porezni sustav, destimulira potencijalne investitore, upitnima drži fiskalne efekte i pitanje je kako će se oni odraziti na proračun jedinica lokalne samouprave, nepoznati su i troškovi uvođenja promjena za državu i porezne obveznike. Smatra da je jeftinije i efikasnije ulagati u rješavanje nezaposlenosti kroz postojeći porezni sustav, a bolje je novac potrošiti na ulaganje u liberalizaciju tržišta kapitala, otvaranje novih tržišta ulaskom u različite međunarodne gospodarske saveze te školovanjem mladih ljudi. Podvlači stoga pitanje nisu li ove promjene namijenjene samo nekima te ponavlja pitanje – što je s obećanim smanjenjem stope PDV-a.

• Hrvatska i sada ima transparentan porezni sustav, a novi prijedlozi su stihijski i nepovoljni za rast društvenog bruto proizvoda.

Prenoseći ocjenu Kluba da Hrvatska i sada ima transparentan porezni sustav, nove prijedloge drži stihijskima te nepovoljnima za rast društvenog bruto proizvoda, te iznosi da tako »degradirani postojeći porezni sustav« Prijedloga neće podržati.

Podrška

Dragica Zgrebec u ime Kluba zastupnika SDP-a podržava započetu reformu u poreznom sustavu. Smatra da će se stimulirati ulaganja u kulturu, znanost, obrazovanje, socijalnu skrb, amaterski sport, nevladine udruge, a uslijedit će ubrzanje razvoja

gospodarstva i smanjenje socijalnih troškova. Izražava zadovoljstvo predloženim poreznim olakšicama skupljenim iz različitih zakona te je izrazila žaljenje što se nije raspravljalo i o lokalnim porezima.

Podržava što se uspostavlja načelo pravednosti pri oporezivanju, odnosno intenciju oporezivanja ukupne gospodarske snage svakog poreznog obveznika, ali ukazuju i na realne okolnosti i potrebe države koje su u nerazmjeru s ekonomskim mogućnostima i potrebama stanovništva.

Također je za pozdraviti proširenje poreznog oslobođanja kada se radi o novim ulaganjima i novom zapošljavanju jednako kod obveznika poreza na dohodak i obveznika poreza na dobit.

Podrška je Kluba na predloženo rješenje da se uvede više stopa u obračunu poreza na dohodak, uvođenje stope od 15 posto, zadržavanje stope od 35 posto te veći raspon osnovice za oporezivanje. Međutim, smatra da treba razmisliti o svrhovitosti sadašnje olakšice od 1250,00 kuna ili pronaći neki drugi oblik na što je navodi predloženi izračun zastupnika. Odnosno, mišljenja je da treba razmotriti mogućnost da se stopa od 15 posto primijeni na nešto veću poreznu osnovicu te da se izvidi mogućnost da bude na razini minimalne plaće.

Podršku je iskazala predloženom smanjenju stope poreza na dobit sa 35 na 25 posto, i potom se osvrnula na najčešća pitanja u raspravi. Podržava, naime, da se razmotri što donosi oporezivanje dividende prihoda od udjela u kapitalu i kamate, te također raspravi da li zadržati zaštitnu kamatu ili ne. Isto tako da se raspravi mogućnost da se umjesto fiksne stope obračunava na razini rasta cijena odnosno inflacije.

Iznijela je primjedbu da treba precizirati rješenje o svojevrsnoj inventuri imovine građana i iznaći mogućnost naplate neuplaćenog poreza s obzirom na – zastarni rok, vrijednosti prijave, procjenjivanje, pogotovo što je vrijednost imovine od mjesta do mjesta različita, te što će biti u slučajevima stečaja određenih firmi.

Neće se postići cilj

Tonči Tadić je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a izrekao dojam

da je predlagatelj zakona izgubio iz vida temeljne ciljeve, a to je – koliko će novi porezi pridonijeti zapošljavanju i koliko će biti u funkciji pravednije raspodjele poreznog tereta.

Paket mjera drži upitnim iz čitavog niza razloga – fiskalnih učinaka jer je teško odrediti smjer, a kamoli intenzitet promjene poreznih prihoda državnog proračuna, (to je snažan argument protiv porezne reforme, jer je izvjesnost poreznih prihoda važna u smislu transfera fondovima socijalnog osiguranja), plaća u javnom sektoru, obeštećenja umirovljenicima, dječjih doplata i posebno subvencioniranja poljoprivrede nakon ulaska u WTO.

Uz neočekivani pad poreznih prihoda može doći do još veće fiskalne neravnoteže i novog porasta javnog duga. Bitno je smatrao naglasiti kako je predloženo netransparentno jer porezni sustav čini dodatno složenijim te može destimulirati potencijalne investitore. Osim toga, nepoznati su, a nisu zanemarivi ukupni troškovi porezne uprave koji će nastati uvođenjem novih poreznih mjera, te prilagođavanjem poreznim promjenama.

Temeljno je stoga – pitanje – nije li moguće zadane ciljeve (ubrzanje rasta, smanjenje nezaposlenosti, poticanje ulaganja) postići uz manje rizike i postojeći instrumentarij, a energiju, vrijeme i novac potrošiti i usmjeriti u liberalizaciju kapitala, vrhunsko školovanje mladih naraštaja, na smanjenje birokracije, poboljšanje infrastrukture ili otvaranje novih tržišta.

• Nagle i suviše a ipak učestale porezne promjene stvaraju kod stranih ulagača nesigurnost, posebno za dugoročne investicije.

Bitna je činjenica da nagle i suviše a ipak učestale porezne promjene stvaraju kod stranih ulagača nesigurnost, posebno za dugoročne investicije (od 1994. porez na dohodak je mijenjan šest puta, a još je više bilo općih promjena pravilnika, naputaka, tumačenja i uredbi), pa drže da je ovaj Prijedlog anti-poduzetnički, a za izlazak iz krize – napominje – potrebne su nove inve-

sticije. Zastupnik je izdvojio najspornije dijelove prijedloga. Prvo, što se tiče rashoda u porezu na dobit, ima smisla jedino nulta stopa poreza na reinvestiranu dobit, jer to jedino potiče investicije. Ako toga nema, tada je čitav sustav poreza na dobit zapravo porezna subvencija i vodi pogrešnom usmjeravanju kapitala (u dužem roku), do gospodarskog zaostajanja pa čak i porasta nezaposlenosti.

Poticaaj rashoda u porezu na dobit nažalost odnosi se samo na jednokratni otpis opreme što će biti uglavnom poticaaj za inozemnu industriju, te se nameće pitanje – zašto se to ne odnosi i na ulaganje u poslovni prostor što bi bilo dobar poticaaj za domaće graditeljstvo. Još je pitanje – zašto se to ne odnosi na softver kad nam je cilj razvoj biznisa temeljnog na Internetu i novim tehnologijama, te zašto troškovi reprezentacije nisu uračunati u rashode, a k tome ne uračunavaju se ni automobili.

Pozdravlja rješenje za donacije u kulturi, znanosti, sportu uz pitanje – čemu samo 2 posto ukupnih prihoda. Najčudnijim drži ukidanje međunarodnih računovodstvenih standarda jer se zakonom točno navodi što je prihod a što rashod da bi se utvrdio bruto dohodak, pa se predloženo čini kao loša verzija nekog kontnog plana s kraja 80-ih godina.

Udar na mlado hrvatsko poduzetništvo

Što se tiče poreza na dividendu, poznatog u svijetu, ovdje je primijenjen parcijalno, te se ocjenjuje kao udar na mlado hrvatsko poduzetništvo i obeshrabrivanje dioničarstva. Uostalom, navodi, predloženim su rješenjem domaći dioničari u lošijem položaju nego strani, što potiče poslovanje domaćih poduzetnika putem off shore kompanija. Stoga se zauzima da se zadrži važeći sustav bez poreza na dividendu.

Osvrnuo se i na članak 25. Zakona o porezu na dobit koji se odnosi na obračun, obustavu i uplatu poreza na dobit od plaćanja nerezidentima (patenti, zaštitni znak, dizajn, itd), te porez od 25 posto tumači kao povećanje troškova poslovanja, ističući bojazan da bi među njima mogli biti brodari i ugusiti se, a ni bankama nije ostav-

ljeno prijelazno razdoblje za očekivani porezni udar.

Zaštitnom kamatom važeći Zakon potiče investiranje i zadržavanje zarade u kapitalu društva. Ukidanjem zaštitne kamate – svođenje na 3,5 posto bez inflacije, znači povećanje poreza za stopu inflacije što je po riječima zastupnika čisto ismijavanje bilo koje investicije.

Iza udara na zaštitnu kamatu najlošije će proći oni s malim kapitalom, a dobro veliki trgovački lanci. Za pozdraviti je da se trošak novozaposelnih unosi kao dodatna olakšica za razdoblje od godinu dana zapošljavanja i za očekivati je, kaže, da se prenese i u iduću poslovnu godinu.

Iznosi ocjenu o potrebi donošenja novog paketa zakona o slobodnim zonama jer su predložena ješenja nedovoljna. U rješenju o oporezivanju imovine traži se umjesto da službe poreznog nadzora i financijska policija otkrivaju i dokazuju nezakonito stečenu imovinu, da porezni obveznici to sami rade i dokazuju podrijetlo imovine. Iako je po obrazloženjima usmjereno protiv tajkuna, zapravo se nekoga kažnjava zato što su mu preci bili štedljivi i ulagali u nekretnine smatra zastupnik. Usto, dvojbeni su kriteriji procjene vrijednosti imovine.

Dopunsko zdravstveno osiguranje ne bi trebalo biti oporezivi dio dohotka, pa bi se poslodavce poticalo da ga uplaćuju radnicima, kao i u mirovinsko osiguranje, čime bi se jačala dobrovoljna osiguravajuća društva bitna u mirovinskoj i zdravstvenoj reformi.

Uostalom, drži da je posebno dio poreza na dohodak antisocijalan. Na tvrdnju da su plaće u Hrvatskoj prevelike, odgovara da je to besmislica i slijedi podatke da je 40 posto građana po mjerilima Svjetske banke siromašno, 43,5 posto ne može podmiriti troškove života, a drugih 34 posto jedva uspijeva. Prevelik je raspon od najniže do najviše plaće, naglasio je zastupnik.

Sve što je predlagatelj ponudio, 3 su stope a smatra da valja znati da Slovenija i Mađarska imaju 6, Češka 5, Talijani porez na dohodak plaćaju po stopama od 10, 22, 27 pa čak do 51 posto, Austrijanci po stopama od 10 do 51 posto, Luxemburg ima 17 poreznih razreda, Belgija 7. Proizlazi stoga da naše tri stope ne predstavljaju po-

sebni pomak, čak proizlazi da oni s najvišim plaćama dobivaju najviše, a oni s najnižim ništa. Navodi primjer da radnik s dvoje djece i plaćom od 1.350,00 kuna ne dobiva povišicu, a onaj koji prima 6.460,00 kuna dobiva 240,00 kuna.

Što se tiče osobnih odbitaka upitno je od kojeg iznosa treba započeti s progresivnim oporezivanjem jer izračuni variraju.

Bez jedinstvene i od svih prihvaćene metode izračuna košarice za četveročlanu obitelj, kao osnove za osobne odbitke, svi računi su besmisleni, rekao je zastupnik.

Slijedom rečenoga napominje da se u svim tranzicijskim zemljama najveći učinci postižu rasterećenjem rada, smanjenjem bruto plaća radnika, ali ne kroz smanjenja doprinosa za mirovinsko i socijalno zdravstveno osiguranje nego kroz manji porez na dohodak. Država pri tome ne može biti na gubitku, a koristi mogu imati i poslodavci i radnici (manji porez na dohodak znači manji teret poslodavcu). To ujedno znači više novca radniku, a budući da potrošnja odnosi značajan dio prihoda prosječne obitelji, priliv u proračun od PDV-a nadoknadio bi gubitke, zbog manjeg poreza na dohodak, čak i uz manju stopu PDV-a.

Na kraju je iskazao bojazan da će mnogo poreza djelovati odbojno na strane investitore i zbuniti domaće poslodavce.

Ako se do drugog čitanja ovaj paket zakona bitno ne popravi glasovao će protiv, stav je Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a.

Veća očekivanja javnosti

Dr. Zvonimir Sabati je govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a.

I ovaj Klub izražava podršku rješenju o oslobođenju od porezne obveze za trošak novozaposlenih, sponzoriranja kulturnih i športskih društava te ohrabriranje velikih inozemnih investitora kroz značajne porezne olakšice. Međutim, smatraju da je, propuštena šansa da se značajnijim zahvatima popravi gospodarski položaj malih i srednjih poduzetnika, obrtnika, seljaka i ribara, odnosno srednjem sloju (gotovo ga i nema, a presudno je važan za ukupni razvoj društva), koji se u većini europskih zemalja stimuliraju.

Po općem mišljenju poreznih stručnjaka prevladala je pasivna porezna politika s ciljem prikupljanja poreza za potrebe državne potrošnje, i ne vodi se računa o mogućnostima. To je, uz ostale razloge, dovelo do opadanja poduzetničke aktivnosti, odnosno slabljenja gospodarske moći srednjeg društvenog sloja i povećavanja broja nezaposlenih. Stoga je ustvrdio da su očekivanja javnosti bila veća, pogotovo jer se vjerovalo da će se djelovati na rast zapošljavanja i povećanje realnih primanja najširih slojeva.

• Očekivanja javnosti bila su veća jer se vjerovalo da će se djelovati na rast zapošljavanja i povećanje realnih primanja najširih slojeva.

Ukazuje se na nedovoljnu preciznost u tekstu zakona o porezu na dohodak što se tiče navođenja vrsta dohodaka fizičkih osoba koje se oporezuju, nekonzistentno rješava pitanje oporezivanja dohodaka fizičkih osoba koje ne obavljaju poduzetničku djelatnost i trgovaca pojedinaca, obrtnika i ostalih poduzetnika pojedinaca.

U Prijedlogu nisu jasno definirani dohoci poreznih obveznika koji ostvaruju dohodak iz poljoprivredne proizvodnje, šumarstva, ribarenja, te postoji opasnost da se »utope« u općem oporezivanju, čime se propušta šansa poticanju samozapošljavanja u tim gospodarskim djelatnostima.

Oblici dohodaka fizičkih osoba također nisu dovoljno precizno razrađeni, te ostaje dojam da predlagatelj ne intervenira snažnije u stečene porezne pozicije.

Posebno se naglašava oslobađanje oporezivanja dohotka od kamata i kapitalnih prihoda, čime predlagatelj pridonosi razvoju tržišta i kapitala, ali, nažalost, od tog poreznog oslobođenja imat će korist samo uski najbogatiji sloj hrvatskih građana koji profitira na visokim domaćim kamatama i kapitalnim dobitima nad prodajama ranije stečenih udjela u domaćim poduzećima. Bolje je rješenje da se predlagatelj opredijeli za progresivno oporezivanje tih dohodaka.

Neće se bitnije sniziti cijena rada

Budući da se ukidaju štedionice 2001. godine nastat će nelojalna konkurencija, štednja i zadruga će otići u banke kod kojih je oko 74 posto ukupne aktive u vlasništvu stranaca i opet na štetu srednjeg društvenog sloja.

Određene olakšice u prijedlogu zakona vide se prijelazom iz sustava poreza na dohodak u sustav poreza na dobit, ali nisu dovoljno jasno razrađeni kriteriji, a budući da se Prijedlogom uvode tri porezne stope, 15, 25 i 35 posto, ono je prihvatljivo s pozicija osnaživanja poreznih obveznika s nižim primanjima, ali nije dovoljno progresivno.

No, zbog potrebe za ispravljanjem pogrešaka porezne politike prošle Vlade, kada je stvoren uski krug vrlo bogatih ljudi, optimalnije bi bilo – smatra Klub – najvišu stopu usuglasiti s europskom praksom – predložio je 45 posto – uvesti paušalni iznos jednokratnih primanja npr. od dopunskog rada, koji se gotovo u cijelosti nalazi u zoni koja bi se oporezivala po stopi od 5 posto.

Predložene porezne stope nešto su bolje rješenje od važećeg, ali nisu dovoljno hrabar iskorak da se bitnije snizi cijena rada. U Prijedlogu nije jasno diferencirano oporezivanje dohotka od imovine, odnosno nije moguće utvrditi kako će se tehnički provesti. Predlaže da se poreznim oslobođenjima i olakšicama poboljša položaj regija ili dijelova nacionalnih teritorija npr. otoka i omogući brže zapošljavanje te privuče inozemno ulaganje. Kao rješenje treba dodati da se porez na dohodak ne plaća na premije dopunskog zdravstvenog osiguranja i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

I konačno – rekao je zastupnik – nije jasno kako će primjena ovako predloženog zakona djelovati na proračunske prihode jedinica lokalne samouprave, iznoseći da bi se moglo dogoditi da se zbog snižavanja stopa bitno smanje prihodi jedinica lokalne samouprave i onemogućiti njihovo djelovanje, a dodaje nisu razrađene ni porezne olakšice predviđene za trgovačka društva.

Porezne olakšice izjednačiti, jednostaviti vođenje poreznih knjiga za obrtnike i samostalne poduzetnike i voditi knjige po principima jednostavnog a ne dvojnog knjigovodstva, preporuka je Kluba.

Što se tiče poreza na dobit nije dovoljno razrađen ni usuglašen, s europskom praksom i poreznim trendovima. Naime, podsjeća da su najveće europske države već snizile ili namjeravaju sniziti porezno opterećenje dobiti od poduzetničke djelatnosti, tranzicijske se zemlje međusobno takmiče u snižavanju, neke ga uopće nemaju, a druge ga pak oporezuju po simboličnim stopama. U situaciji kada europskim gospodarskim prostorom dominiraju nacionalne, nadnacionalne kompanije, oporezivanje dobiti gubi fiskalni smisao budući da se transfernim cijenama vrlo jednostavno optimalizira porezno opterećenje bruto poslovnog rezultata. Iz tih razloga neke se zemlje opredjeljuju za složeniji sustav oporezivanja poduzetničke djelatnosti s ciljem poticanja rasta i otvaranja novih radnih mjesta.

Određeni proračun i simulacije pokazuju, nažalost, da predložena rješenja, a posebno snižavanje zaštitne kamate neće bitnije sniziti porezno opterećenje, odnosno gotovo se poništava efekat smanjenja poreza na dobit.

Određeni proračun i simulacije pokazuju, nažalost, da predložena rješenja, a posebno snižavanje zaštitne kamate neće bitnije sniziti porezno opterećenje, odnosno gotovo se poništava efekat smanjenja poreza na dobit.

Promijeniti stav prema zaštitnoj kamati

Naime, zaštitna kamata je fiksna i iznosi 3,5 posto i sigurno će negativno utjecati na poduzetnike s visokim iznosom vlastitog kapitala.

Intencija je predlagatelja da se privlači ulaganje, sa bitnim umanjnjem zaštitne kamate postiže se upravo suprotno.

Valja razmisliti o tome da se postavi zaštitna kamata u visini godišnje stope rasta proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda, ili ukine zaštitna kamata i smanji porez na dobit između 15 i 20 posto jer to podjednako stimulira i one s manjim i većim kapitalom.

Obećavalo se poduzetnicima i mora se uvesti da se reinvestirana dobit ne oporezuje, inzistira.

Pozitivno je, smatra Klub, što se poduzetnicima omogućuje da se oslobode porezne obveze u tekućoj godini. Međutim, ne omogućava se jednokratna amortizacija u informatici što zasigurno nije doprinos tehnološkom napretku domaće industrije.

Predlagatelj bi trebao promijeniti stav prema zaštitnoj kamati, potpuno je izbaciti, uz uvjet da se snizi porezna stopa na dobit na razinu između 15 i 20 posto, reinvestiranu dobit u cijelosti osloboditi poreznog opterećenja, omogućiti ubrzanu amortizaciju ne samo opreme nego i građevinskog zemljišta, građevina, informatičku opremu i druga vrsta ulaganja u fiksnu imovinu; u poreznom sustavu izjednačiti velike i male poduzetnike, uključiti poticaje za malo gospodarstvo, eliminirati višestruko oporezivanje dohotka te uz ostalo plaću obrtnika uključiti u rashod. U predložene porezne reforme valja uključiti cjelovito rješenje poreznog sustava vezanog uz financiranje jedinica lokalne samouprave, smanjivanje poreza na dobit i dohodak predložiti alternativne prihode, i ne bojati se posljedica da će državni proračun biti manji.

Minimalni učinci na rast plaća

U ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt** je rekla da zakoni koji čine poreznu reformu, nažalost, ne rješavaju aktualne gospodarske probleme u Hrvatskoj, a to su – ubrzavanje gospodarskog razvitka, poticanje ulaganja i smanjenje nezaposlenosti. Štoviše, ekonomski stručnjaci izračunima su pokazali da će nastupiti suprotni učinci.

• Poduzetnici će plaćati najviši iznos poreza na dobit u usporedbi s europskim zemljama te znatno viši nego u sadašnjem poreznom sustavu.

Naime, poduzetnici će plaćati najviši iznos poreza na dobit u usporedbi s europskim zemljama te značajno viši nego u sadašnjem poreznom sustavu.

Dvostruko oporezivanje dohotka od kapitala, porezima na dobit i na dividende, te nedopustivim oporezivanjem kamata, destimulirat će se i i ograničiti ulaganja i povećati nezaposlenost. Također će se destimulirati štednja te posljedično utjecati na stabilnost bankarskog sustava.

Nasuprot poreznog rasterećenja dohotka, odnosno plaća najvećem di-

jelu zaposlenika, učinci na rast neto plaća su minimalni i kreću se od 1 i pol do 2 posto. Izračuni pokazuju da će do iznosa neto plaće od oko 4 tisuće kuna mjesečno porasti plaće od 20,00 do 80,00 kuna.

I fiskalni učinci su upitni, kaže zastupnica, posebice kada se mjere udjelom u prihodima državnog proračuna, ali sa značajnim posljedicama po proračune županija, gradova i općina.

Prema najavama slijedom gradskih a navodno i općinskih poreza potpuno će biti poništeno najavljeno porezno rasterećenje plaća.

Predložena izmjena stope zaštitne kamate destimulirat će ulaganja, nepoticajna je i nekorektna sa stajališta investitora jer ne omogućuje isključivanje iz oporezive dobiti.

Iako su promjene u utvrđivanju porezne osnovice pojednostavljene, udaljuju se od koncepta poduzetničke dobiti definirane Zakonom o računovodstvu i međunarodnim računovodstvenim standardima. Naime, drži da su troškovi i prihodi razvrstani prema kontnom planu s kraja osamdesetih godina.

U svezi s izmjenom zaštitne kamate te unošenjem u oporezivanje kamata na ino-kredite porezom na dobit, ekonomski su stručnjaci dali čitav niz izračuna, a uključujući izmjene Zakona o porezu na dohodak kojim se direktno utječe na rezultate privređivanja kroz oporezivanja dohotka od kapitala, ocijenila je da će hrvatski poduzetnici plaćati najviši porez na svijetu, na što ukazuju neka predviđenja da će u 2001. godini biti veći od 78 posto.

Konkretni izračuni potvrđuju negativan utjecaj primjene novih poreza na poslovne rezultate poduzetnika. Nepriznavanje inflatornog gubitka na uloženi kapital značit će oporezivanje supstance i radi toga je neprihvatljiv, te navodi da postoji teža posljedica – destimuliranje ulaganja i neuključivanje u međunarodne financijske tokove.

Kao i prethodnici i zastupnica Škare-Ožbolt smatra da će predložena porezna reforma, imati sasvim suprotne učinke te je spomenula obećano oslobođenje od oporezivanja zadržane dobiti.

Potica ulaganja prenijet iz Zakona o poticanju ulaganja uključuje zbog

visokih vrijednosnih cenzusa, malo i srednje poduzetništvo i obrt, isključuju ulaganja u već osnovana trgovačka društva, osim onih koji se bave turističkom djelatnošću.

Premda se govori kako će se poticati manje i srednje poduzetništvo, predložene poticajne mjere u potpunosti ih isključuju, zapaža kao i neki prije nje.

Iz Prijedloga zakona o porezu na dohodak umjesto dvije uvode se tri stope, te se očekivalo porezno rasterećenje nižih plaća i znatno veće porezno zahvaćanje viših plaća. Međutim, proizlazi da će neto plaće koje se kreću oko državnog prosjeka porasti za 1,5 posto a najviše plaće u iznosu 6 tisuća kuna za 200 kuna.

Slijedom predloženog rješenja o oporezivanju destimulira se štednja u bankama, te dodaje, kako je nerazumljivo da se nejednako tretira poticanje zapošljavanja kod obrtnika »dohodaša« i »dobitaša« kada se radi o zapošljavanju invalidne osobe.

Minira se razvoj tržišta kapitala

Klub zastupnika HNS-a i LS-a, čiji je stav obrazložio **Darko Šantić, (HNS)** ocijenio je da će predložene promjene bitno smanjiti atraktivnost poreznih propisa te da neće pridonijeti privlačenju stranog kapitala. Zakonske prijedloge ipak načelno podržavaju, uz upozorenje da bi trebalo ponuditi korekcije – na osnovi obavljenih simulacija rješenja u konkretnim situacijama.

• Predložena rješenja bitno će smanjiti atraktivnost poreznih propisa i neće pridonijeti privlačenju stranog kapitala.

Smanjenje porezne stope primamljivo je sa stajališta ulagača, ali poticajnost iščezava s obzirom na povećanje osnovice, čemu pridonose – oporezivanje kapitalne dobiti, izmjena koncepta i stope zaštitne kamate te oporezivanje kamata na inokredite porezom na dobit – upozorenje je iz ovog kluba. Njegov zastupnik je, nadalje, upitao zašto oporezivanja nisu oslobođena i ulaganja u opremu, u nekretnine, vrijednosnice, u paten-

te i druga prava te, također, povećanje temeljnog kapitala iz neraspoređene dobiti.

HNS i LS protiv su uvođenja poreza na dividende i dobitke iz udjela s osnova kapitala trgovačkim društvima. To, kažu, minira razvoj tržišta kapitala, a stimulira ulaganje u bankovne depozite i državne vrijednosnice (kod kojih kamata nije oporeziva), a i svojevrsna je kazna građanima koji se usude ulagati dionice ili su već uložili. Neoporezivanjem dividende mogli bi se, upozorio je zastupnik, privući »imućniji građani iz hladnijih dijelova Europe« da žive i investiraju u Hrvatskoj.

Izjava da se smanjenjem stope poreza na dobit sa 35 na 25 posto samo je dijelom točna, rekao je. Naime, smanjuje se zaštitna kamata na vlastiti kapital pa će trgovačka društva s kapitalom za oko 3,3 puta većim od bruto dobiti plaćati veći porez na dobit, a građani koji imaju dionice u njima i porez na dividendu. Rezultat – veći porez i za ta društva i za građane. Građani će zbog toga, ulagati u neoporezive bankovne depozite ili investirati u kupovinu inozemnih tvrtki, preko kojih će ulagati u domaće gospodarstvo (rezultat – odliv kapitala u inozemstvo).

Ovaj klub protivi se uvođenju poreza na dobit od investicijskog portfelja, udjela i dionica, uz ocjenu kako se očigledno ne želi poticati razvoj tržišta kapitala, koje će se dokrajčiti uvođenjem poreza na kapitalni dobitak. Zastupnici zahtijevaju da se Hrvatska ugleda na Irsku i druge zemlje u kojima je osnovna najveći broj holding društava baš zato što nema poreza na kapitalni dobitak.

Dr. Anto Kovačević (HKDU) podupro je donošenje oba zakona, napose rješenja iz Prijedloga zakona o porezu na dohodak – predložene tri stope, smanjenje porezne osnove, članak 33. kojim se stimulira zapošljavanje (s tim da se precizira što je to novo zapošljavanje), ali i upozorio da bi se zbog dvostruko manjeg broja članaka moglo dogoditi da ih pravilnik ima više. Spomenimo još njegovu uvodnu napomenu kako nam je konačno krenulo, s obzirom na to da »krema hrvatskog gospodarstva šeće beogradskom Skadarlijom« i »da je ljubav prema Beogradu i Jugi beskrajna« te upozorenje kako bi se »nakon Sum-

mita u Zagrebu o Zapadnom Balkanu moglo dogoditi da se probudimo u nekoj carinskoj uniji sa središtem u Beogradu«.

Nisu ispunjena obećanja Koalicije

Dorica Nikolić (HSLŠ) upozorila je da nisu ispunjena obećanja Koalicije – da se neće oporezivati reinvestirana dobit (predloženo je da se ne oporezuje samo ulaganje u opremu) te da će se porez na dobit smanjiti na 20 posto (predlaže se smanjenje na 25 posto). Ne stoji obrazloženje da Hrvatska postaje konkurentna ostalim zemaljama u svom okruženju jer zemlje u okruženju uopće nemaju poreza na dobit. Ako bi se država odrekla tog poreza tada bi poduzetnici – kad bi svi to iskoristili – zadržali oko 10 milijardi kuna za daljnje investiranje i jačanje gospodarstva, rekla je zastupnica uz upit – zar ćemo radi kilograma mesa ubiti kravu.

Ona je, zatim: izjasnila se u korist pojma »zaposlenik«, upitala zašto se ne priznaje i izdatak za rent-a-car; predložila da onaj tko u zonu slobodne trgovine uloži imovinu veću od milijun kuna (20 godina) ne bi trebao plaćati porez na dobit i još neke druge (prijedlog će uslijediti u pisanom obliku, napomenula je).

• Članak 52. – retrogradno zahvaćanje u privatno vlasništvo i uvođenje imovinskog registra pojedinca, što je povreda nedodirljivosti doma i izvjesna nacionalizacija.

Nije izvršeno ni obećanje o smanjenju neoporezivog dijela sa 2000 na 1000 kuna (sada – 1250), o uvećanju diverzificiranih stopa od 5 do 40 (sada – od 15 do 30), o oslobađanju od poreza na dohodak za iznose uložene u novi razvoj (samo jednokratno, dakle djelomično). Za članak 52. zastupnica je rekla da je sramotan, da je retrogradno zahvaćanje u privatno vlasništvo građana i uvođenje imovinskog registra pojedinca, što je povreda nedodirljivosti doma i protuustavna kategorija, da je riječ o »konfiskaciji, izvjesnoj nacionalizaciji« da je to »lov na pojedinca i privatnu imovinu«.

Građane se ne može zakonom natjerati da prijavljuju svoje pokretne i nekretnine – postoje registri (vozila, plovila, zemljišne knjige). Zar će se država petljati u moje ormare i moje slike na zidu koje sam dobila u nasljedstvo, kako će država kontrolirati jesam li ih prijavila i kako ću nabaviti potvrdu da je prabaka platila porez – upitala je zastupnica Nikolić.

Napomenuvši da je ovo jedna od najznačajnijih tema od početka novog saziva, Mario Kovač (HSLŠ), podržao je smanjenje stope na 25 posto uz upozorenje da je s obzirom na predviđeno 15-postotno oporezivanje dividende i degradaciju zaštitne kamate opterećenje realno veće (36,25 posto). On, nadalje, pita čemu nejednakost u efektivnosti poreznog opterećenja kod ulaganja u vrijednosne vlasničke papire u odnosu na opterećenje prihoda od ulaganja u dužničke vrijednosne papire i sl. Predložio je zatim da se razmisli o ukidanju poreza na dobit (Hrvatska bi veću korist imala od marketinškog i psihološkog efekta prema inozemnim ulagačima nego od 2,5 milijarde kuna u Proračunu) ili da se barem sva zadržana dobit oslobodi poreznog opterećenja (domaće tvrtke su bez likvidnih sredstava).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upit – koji će to poduzetnici ostvariti relativno visoku dobit već u prvoj godini; tvrdnju kako se građane stimulira da dohodak troše kako bi izbjegli porezni teret (što, opet, guši ulaganja); upozorenje da bi opterećenje sa 35 posto na kamate od ulaganja u izvanbankarski sektor moglo potaći proces preseljenja novca iz gospodarstva u banke (banke su već, kao nositelji financiranja gospodarstva izazvali valove stečajeva i nezaposlenost financiranjem nesposobnih tajkuna i nesposobnih društava kapitala); ocjenu da se člankom 52., inače u koliziji sa člankom 5. općeg poreznog zakona (koji govori o zabrani retroaktivne primjene poreznih propisa) vraća institut ispitivanja podrijetla imovine.

Branislav Tušek (SDP) rekao je da zakonski prijedlozi stimuliraju ulaganje u sport, prije svega u mlade ljude, ali da bi ipak trebalo definirati što je to vrhunski sport, što profesionalni, a što amaterski, s tim da prva dva idu u tržišnu utakmicu, a prema amater-

skom i rekreacijskom bude okrenuta stimulacija kroz darivanje. I da više nema »podržavljenih, politički obojenih« klubova, poput Croatie, koja je potrošila više nego kompletan amaterski sport u Hrvatskoj (100 milijuna maraka prema 12 milijuna Zagrebačkog sportskog saveza, primjerice). Kritiku je zastupnik uputio radnoj skupini Predsjednika Republike za pripremu strategije razvoja sporta, uz napomenu da su se sredstva za »blistavu promociju« mogla bolje iskoristiti – »za jedan parket u sportskoj dvorani«. Zastupnik je, uz ostalo, pozvao predlagatelja da rješenjima poboljša materijalnu osnovicu institucija civilnog društva (pomogne nevladinim udrugama ili građanskim inicijativama); založio se da se u slučaju darivanja porezna osnovica smanji za više od 2 posto te se usprotivio brisanju članka 13., kojim je izostavljeno oporezivanje nekih troškova u amaterskom takmičenju.

Najveći korak unazad – zaštitna stopa od 3,5 posto, bez valorizacije

Dr. Zlatko Kramarić (LS) uvodno je ustvrdio da Prijedlog zakona o porezu na dobit nije zadovoljilo očekivanja gospodarstvenika i da neće bitno utjecati na povećanje gospodarske aktivnosti, a još manje na dolazak stranog kapitala. Iako je smanjena stopa poreza na dobit na 25 posto, zbog oporezivanja dividende po stopi od 15 posto porezno opterećenje bit će veće. Ne vidi razlog da se zakonom definiraju prihod i rashod kad je to već utvrđeno računovodstvenim propisima (trebalo bi propisati one rashode koji se ne priznaju kao rashodi kod utvrđivanja osnovice za oporezivanje).

Najveći je korak unazad, smatra, utvrđivanje zaštitne kamate u veličini od 3,5 posto fiksno (bez mogućnosti valorizacije za rast cijena na malo i inflaciju). Taj institut neće kao takav imati svrhu – da se iz dobiti ukloni efekt privredne dobiti koji izaziva inflaciju.

• Poreza se mora osloboditi svako ulaganje koje pridonosi povećanju gospodarske aktivnosti, a ne samo ono u opremu.

Liberalna stranka, rekao je Zlatko Kramarić, smatra nadalje da se oslobađanje od poreza mora odnositi na svako ulaganje koje pridonosi povećanju gospodarske aktivnosti, a ne samo kod ulaganja u opremu. Povlastice radi ulaganja u novo zapošljavanje po mišljenju njezinih članova nisu dovoljno stimulativne, a dijelom su i destimulativne – nema razloga za kaznene odredbe u slučaju da naknadno nastupi promjena u broju zaposlenih jer je to antitržišni princip (do promjene broja zaposlenih može doći zbog utjecaja više sile, izmjene tehnologije i sl.)

Iz primjedbi na predložene izmjene Zakona o porezu na dobit još izdvajamo upozorenje o neprimjerenosti prijedloga da povlastica nema u slučaju da su ulaganja u građevinskim objektima i korištenoj opremi starija od godinu dana.

Izjašnjavajući se o izmjenama Zakona o porezu na dohodak, zastupnik je rekao da je riječ o određenim doradama, nekim i isključivo kozmetičke naravi. Upozorio je da su druge europske zemlje počele napuštati oporezivanje dividendi te kamate (građani već sada traže način kako izbjeći takvo posuđivanje sredstava), izvijestio zastupnike da štedno-kreditne zadruge oporezivanje njihovih kamata smatraju diskriminirajućim i protuzakonitim (jer one jesu financijske institucije). On je zatim upozorio da fiksna zaštitna kamata (od 7 posto) neće imati svrhu zbog koje je uvedena. Najproblematičnija i apsurdna je odredba iz članka 52. koji, kako reče, podsjeća na neka prošla vremena i na ispitivanje podrijetla imovine. S tim u svezi su zahtjevi zastupnika za pojašnjenjem – je li riječ o jednokratnoj političkoj uporabi ili trajnom poslu te misli li se na imovinu stjecanu unazad desetak godina ili mnogo ranije. Izlaganje je zastupnik Kramarić završio upozorenjem da je veoma važno kako će se porezna reforma odraziti na proračune jedinica lokalne samouprave, da ne bi pala u vodu priča o decentralizaciji te da nije popularno uvoditi prireze.

Jedan korak naprijed, dva natrag

Hrvoje Vojvoda (HDZ), koji smatra da je o ovome trebalo provesti javnu raspravu, ustvrdio je da je porezna reforma korak naprijed (jasnost i jav-

nost poreznih zakona) i dva natrag (oštećeni investitori) u ostvarivanju temeljnog cilja poreznih zakona – pravednosti i jednakosti uz socijalno naglašenu komponentu. Nema ni ekonomske računice – nema rastećenja gospodarstva ako će se temelja poreznih zakona dobiti više novca nego dosad.

Govoreći o Prijedlogu izmjena Zakona o porezu na dohodak, zastupnik je upozorio da ekstremno visoke plaće nisu oporezovane četvrtom stopom, zatim rekao kako će dozvola uvođenja prireza vjerojatno uništiti čitavu paletu predloženih zakona, izjavio da je u Hrvatskoj preveliki porez na dohodak od rada, u odnosu na porez od kapitala. Osvrnuvši se na oporezivanje dividendi, rekao je da postoji opravdana bojazan da će, s obzirom na to da Hrvatska nema razvijeno financijsko tržište, sredstva isplaćena temeljem poreza na dobit završiti u potrošnji, ne u štednji.

Iz izlaganja Hrvoja Vojvode još izdvajamo: upozorenje o dvostrukom oporezivanju (seljaku i sjeme i žetvu); zamjerku obrazloženju iz kojeg – suprotno tržišnim zakonima – proizlazi da se isplaćivanje dividende smatra nečim nepoželjnim; tvrdnju da porez na dohodak nije stimulativan za obrtnike; upozorenje o nepravednom rješenju prema kojem obrtnik ne može kao poreznu olakšicu uzeti svako ulaganje u mirovinsko i zdravstveno osiguranje za sebe a može za radnike.

• Vlada nije izvršila temeljno obećanje – da će reinvestirana dobit završiti u vlastitoj firmi.

Kad je riječ o predloženim izmjenama Zakona o porezu na dobit, zastupnik je rekao da Vlada nije ostvarila temeljno obećanje – da će reinvestirana dobit završiti u vlastitoj firmi. Porezne olakšice idu prema opremi, a dobro neće proći vlasnici firmi koji ulažu u pamet – patente, licence, programske software.

Ustvrdivši da su izmjene poreznog paketa pripremali poreznici čija je filozofija temeljito različita od filozofije gospodarstvenika, zastupnik Vojvoda

je upozorio da će kratki, nedeskriptivni članci nametnuti potrebu donošenja mnoštva podzakonskih akata (a nerijetko poreznici različito tumače zakone koje su sami donijeli).

Stimulacije i poticaji – ispod očekivanja

Mr. **Zorko Vidiček (SDP)** podržao je zakonske prijedloge i upoznao zastupnike sa stavovima i željama dvjestotinjak poduzetnika Krapinsko-zagorske županije, s kojima se sastao u svojoj izbornoj jedinici. Po njihovoj ocjeni zakonski prijedlozi su u načelu dobri, ali su stimulacije i poticaji ispod njihovih očekivanja. Upozoravaju da će uvođenje poreza na dividende destimulirati dioničarstvo i trgovinu vrijednosnim papirima te prigojavaju zbog izostanka mjera za stimuliranje novootvorenih obrtničkih radnji. Prisjećaju se, rekao je, zastupnik, za neke omraženog socijalizma (kada su ondašnje općine novootvorene obrtnike oslobađale plaćanja poreza do 3 ili čak 5 godina) te predlažu da se u prvoj godini porezna obveza plaća u iznosu od 50 posto, a u drugoj od 75 posto punog iznosa poreza (uz selektivnost, različite olakšice za različite obrtnike). Poduzetnici, nadalje, upozoravaju da će mogućnost raspisivanja poreza široko otvoriti apetite jedinica lokalne samouprave te devalvirati napor Vlade da se snizi cijena rada.

Kad je riječ o primjedbama na izmjene Zakona o porezu na dohodak ocjena je da se razina poreznog opterećenja ne smanjuje, uz prijedlog da se zaštitna kamata sa 3,5 povećava za godišnju razinu inflacije ili najviša porezna stopa na dobit smanji na 20 posto. Diskriminirajuće je što se poticaji odnose samo na nova trgovačka društva; oporezivanja nerezidenata dovest će do povećanja kamatnih stopa, jer će vanjske banke porezni teret prebaciti na korisnike kredita, a time će izostati pozitivan utjecaj vanjskih banaka u smislu smanjenja kamatne stope – daljnja su upozorenja poduzetnika. Zastupnik Vidiček, koji je obrazložio njihov stav, još je, komentirajući ocjene nekih zastupnika o konzistentnosti dosad važećeg poreznog sustava, ustvrdio da je upravo zahvaljujući njemu gospodarstvo dovedeno na prosjački štاپ, a Proračun napuhan do nenormalnih razmjera.

• Poduzetnici predlažu da u prvoj godini porezna obveza obrtnika iznosi 50 posto, a u drugoj 75 posto, uz selektivnost (različite olakšice za različite obrte).

Napomenuvši kako ne zna otkud Vidičeku ti podaci te da je evidentno da Proračun opet povećava Koalicija, **Ivan Šuker (HDZ)** podsjetio je da su MMF i druge međunarodne financijske institucije poreznom sustavu dale vrlo visoku ocjenu. A i nisu bile, naglasio je, oporezovane dividende i kamate, dok je prirez dat samo kao mogućnost velikim gradovima. Postojeći nedostatak u Proračunu želi se alimentirati uvođenjem prireza, porezom na pse, na poslovni prostor, na neobrađeno poljoprivredno zemljište – dometnuo je zastupnik HDZ-a, zamolivši prethodnika da ne prodaje »jeftinu političku demagogiju«.

Replicirajući, mr. **Zorko Vidiček** uzvratilo je kako o »obzirnosti« dosadašnjeg poreznog sustava najbolje govori podatak da je posljednjih pet godina Proračun rastao po stopi od 17 posto, a društveni bruto proizvod po stopi od 4,9 posto. A predstojećim trogodišnjim proračunom predviđa se da se učešće u bruto društvenom proizvodu smanji sa 48 na 38 posto. **Ivan Šuker** je zastupnika Vidičeka podsjetio na neizvršeno obećanje o smanjenju proizvoda već za ovu godinu (kako vjerovati da će napraviti to u trogodišnjem) te naglasio kako se bivša vlast zaduživala zbog izgradnje kapitalnih objekata dok ova to čini radi pokrivanja tekućih rashoda. Mr. **Zorko Vidiček** na to je uzvratilo da nije obećano smanjenje Proračuna već da je koalicija rekla da će Proračun biti za 1,2 posto veći nego 1999., ali da je također rečeno da će niži biti ukupni državni rashodi i to će obećanje održati. Odgovor **Ivana Šukera** bio je da ne voli govoriti o svom narodu stvari koje nisu istinite te da očigledno hrvatski građani slabo pamte, pa neka procijene Vidičekovu repliku.

Razmisliti o uvođenju četvrte stope

Viktor Brož (HSL) predložio je da se razmisli o uvođenju četvrte stope

(od 40–45 posto), kako bi se znatnije istakla socijalna nota. Pridružio se sudionicima rasprave koji su se zalagali za to da se od porezne osnovice odbije ukupno reinvestirana dobit, odnosno ona stavljena u funkciju otvaranja radnih mjesta (dio odbitka reinvestirane dobiti vezati baš za to). Govoreći o uvođenju prireza, zastupnik je naglasio kako ono linearno opterećuje sve građane te da će svaka politička garnitura koja se nalazi na vlasti u jedinicama lokalne samouprave dobro razmisliti o njegovoj viziji, s obzirom na to da time neće zaraditi pozitivne političke poene.

Osvrnuvši se zatim na članak 52. izjavio je da se poreznim organima mora ostaviti mogućnost da imaju uvid (kontroliraju) da li je prijavljen ostvareni dohodak kako bi građani mogli biti uredno porezovani. Predložio je brisanje stavaka 3. i 4. toga članka jer se nameće pitanje njegove ustavne utemeljenosti a i bilo bi poteškoća u realizaciji. Zastupnik je još predložio da se sve povlastice i olakšice za Vukovar utvrde posebnim zakonom te zatražio, za drugo čitanje, provedbene mjere za članak 53. (diskreciono pravo ministra).

Olakšice predvidjeti i za darovanja crkvenoj zajednici i političkim strankama

Darinka Orel (HSL) podržala je prijedlog porezne reforme uz napomenu kako je trebala biti seroznije pripremljena. Sugerirala je da se za drugo čitanje razmotre iskustva drugih zemalja tranzicije, koje imaju više razreda i veći raspon stopa (većina po šest razreda, Slovenija s najvećim rasponom stope – od 17 do 50 posto). Zastupnica je nadalje: predložila brisanje rješenja prema kojem porez na mirovinu ne plaćaju korisnici obiteljske mirovine ostvarene po propisu o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Radi se, naime, o izvedenom pravu. To je suprotno članku 51. Ustava prema kojem se podmirenje javnih troškova izmiruje u skladu s gospodarskim mogućnostima, a tu se i ne poštuje načelo jednakosti i ravnopravnosti.

Zastupnica je, nadalje, sugerirala da se olakšice vežu na reinvestirano dobit a ne na opremu, predložila da se one predvide i za darovanja crkve-

noj zajednici i političkim strankama te da se, s obzirom na to da je neravnjerna isplata plaće u Hrvatskoj gotovo pravilo – osobni odbitak poreznim obveznicima veže za broj neisplaćenih plaća.

Zastupnica je – u svezi s predloženim izmjenama Zakona o porezu na dobit – upozorila da je u članku 12., očito greškom, izostavljena olakšica za invalide, predložila da se ukine zaštitna kamata, a stopa poreza na dobit bude 15 posto kako bi se dobili sadašnji efekti (sa stopom od 35 posto), zaštitnom kamatom od 5 plus cijene proizvođačkih industrijskih proizvoda.

Velimir Pleša (HDZ) izjavio je da se ovim prijedlozima definitivno poništavaju predizborna obećanja vladajuće koalicije u oblasti poreza. Nema pozitivnih stvari niti novina, štoviše u oba teksta mogu se iščitati negativne odrednice nekih prijašnjih sustava (članak 52.). Za obveznike poreza taj je sustav najnepovoljniji u posljednjih trideset godina, rekao je zastupnik te upozorio da se favoriziraju trgovačka društva. Čini se, da se izmjenama Zakona o porezu na dohodak želi ukinuti privatnike, odnosno obrtnike u klasičnom smislu. Kad je, pak, riječ o izmjenama Zakona o porezu na dohodak, rješenje prema kojem porezna uprava može obvezniku utvrditi dohodak prema vlastitoj procjeni suprotna je svim postulatima gospodarenja u pravnoj i demokratskoj državi. Reinvestiranje je osnova razvojnosti, a prema ponudeni izmjenama oba zakona reinvestiranje gotovo nije provedivo.

Eksperimentira se s novim modelom poticanja zapošljavanja, kao poslovni trošak nudi se bruto plaća novozaposlenog i time se poništava razvojni postulat prema kojem se zapošljavanje mora poticati postupno, sveobuhvatno i trajno.

Uz podršku prijedlozima na planu donacija, dr. **Ante Simonić (HSS)** rekao je da valja pripaziti kako se novim zakonima amaterske školske i sveučilišne športske udruge ne bi dovele u nepovoljan položaj (s obzirom na odredbe koje se brišu). Valja, dakle, eksplicitno istaknuti te porezne olakšice, a i trebalo je s tim u svezi predočiti rješenja u zakonodavstvima drugih država te obaviti simulaciju financijskih učinaka predloženih

mjera za sustav školstva, znanosti, kulture, zdravstva i humanitarnih aktivnosti.

Zastupnik je, nadalje, zahtijevao da se preispita (ukine ili značajno poveća) stopa od 2 posto do koje se može donirati (traženje dozvole ministarstva iznad tog iznosa znatno će sve komplicirati i kompromitirati cijelu ideju); ocijenio da je šteta što se olakšice ostvaruju ukupno, a ne posebno za znanost, za prosvjetu, za šport itd.

• Ukinuti porez na dobit, barem dok stopa nezaposlenosti ne padne ispod 10. Najbitniji efekt toga bila bi snažna motivacija ulagačima.

Ukinuti porez na dobit

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) smatra da bi bilo racionalnije ukinuti porez na dobit – barem dok stopa nezaposlenosti ne padne ispod 10. Treba li, upitala je, uopće oporezivati dobit u gospodarstvu u kojem treba pronaći mjesta za više od 350.000 nezaposlenih. Najbitniji efekt ukidanja bio bi snažan, realna motivacija za sve ulagače, rekla je. Uslijedili su zatim ovi prijedlozi: riječ »osoblje« zamijeniti riječju »zaposlenik«; preispitati mogućnost oporezivanja gubitaka na prodaju vrijednosnih papira radi sprječavanja špekulacija i zlorabe vlastitih dionica; smanjiti (sa 30 na 20 posto) izdataka troškova nastalih u svezi s motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz poduzetnika fizičkih osoba, poslovnih, rukovodnih i drugih zaposlenih osoba te izdataka za korištenje unajmljenih vozila (osim troškova osiguranja).

Zastupnica je ustvrdila da je predizborno obećanje o smanjenju porezne stope na 20 posto zapravo realizirano već s ponuđenih 25 posto – ima li se na umu efekt zaštitne kamate. Izvršenje drugog obećanja je sporno ne odredi li se jasnije što se podrazumijeva pod opremom nabavljenom u poreznom razdoblju. Da bi se postigli željeni ciljevi jačanja gospodarske aktivnosti trebalo bi izravno reći da se poreza na dobit oslobađa reinvestirana dobit, s tim da se precizira da je

to ulaganje u poslovni ciklus, neovisno o pojedinim oblicima imovine. Suština je da dobit ostane u proizvodnoj, a ne u potrošačkoj sferi.

I ova je zastupnica predložila brisanje članka 52. Prijedloga izmjena Zakona o porezu na dohodak. Građane se unaprijed optužuje da su do svoje imovine došli nepošteno i utajom poreza, odnosno tjera ih se da dokazuju poštenje. A nejasno je i koje bi podatke i kako skupljala porezna uprava – rekla je Jadranka Katarinčić-Škrlić.

Želimir Janjić (HSL) podržao je zakonske prijedloge, pridruživši se onima koji su nudili poboljšanja. Zatražio je olakšice za sve obrtnike koji kod sebe imaju učenike obrtničkih škola na naukovanju, jer ovi nisu stimulirani da ih primaju, a učeničke radionice ne mogu primiti sve učenike. Ne smatra dobrim rješenjem to da se poreznom obvezniku porez na dohodak utvrđuje procjenom – ako ne podnese godišnju prijavu ili nije točna. Porez bi, kaže, trebalo utvrditi na osnovi raspoloživih podataka o poslovanju poreznog obveznika. Zastupnik se, uz to, založio da se reprezentacija prizna kao rashod i neprimjerenim (prestroгим) ocijenio kaznene odredbe.

Lokalna samouprava – prepuštena sebi

Osvrnuvši se na predložena rješenja iz Zakona o porezu na dobit, **Marijan Maršić (HSS)** je upozorio da je predloženim lokalna samouprava prepuštena sama sebi, a to sada objektivno nije u stanju i založio se za povoljnije porezne olakšice za kulturu, šport i znanost. Ne slaže se s rješenjem prema kojem se na kamate u štedno-kreditnim zadrugama plaća porez, uz upozorenje da će to izazvati naglo podizanje štednih uloga radi prebacivanja u banke i štedionice. Upitno je, dometnuo je, hoće li sve kreditno-štedne zadruge moći isplatiti položena sredstva građana, odnosno neisplata može inicirati socijalne i političke probleme. Kad je riječ o izmjenama Zakona o porezu na dobit, zastupnik je ocijenio da je zaštitna kamata preniska i da bi trebala biti barem približno jednaka prosječnoj stopi profita ostvarenog u neproizvodnim djelatnostima (od 5 do 6 posto); predložio je da osim zaštitne kamate porezni obveznici koji obavljaju

djelatnost na području posebne državne skrbi imaju pravo na umanjenje porezne osnovice za plaću i doprinosa na plaću – na područjima prve skupine do četiri godine, druge skupine do tri godine, a treće (koje nema, ali će je biti) – do dvije godine.

Mr. Željko Glavan (HSL) izjavio je da je predložena samo mala modifikacija važećeg poreznog sustava, da su zakoni prenormirani, da premalo otvaraju prostora za razmahivanje gospodarstva i da se iza svakog članka krije potajni strah poreznika i države od prevare, a to bi trebalo regulirati samo kaznenim odredbama. Poduzetnici su, rekao je, očekivali malo radikalniji zaokret, a država opet propisuje što je trošak, a što nije, a ne treba učiti poduzetnika što mu je korisnije trošiti.

Članak 52. je, po ocjeni ovog zastupnika »50 godina unazad« i treba ga brisati. Država opet u svakom gleda sumnjivca koji želi prevariti državu. U svezi s predloženim nameće se pitanje hoće li se morati platiti i porez na otkupljene stanove, koji su vrijedili 7 do 15 tisuća maraka, a sada neki (vile uz more) i više od milijun kuna.

Zastupnik Glavan je, među ostalim, upozorio: da se predloženim oštećuju jedinice lokalne samouprave, jer je njihov najveći prihod od poreza na dohodak (općinski načelnici prigovaraju što im se uvaljuje »vruć krumpir« prireza); ocijenio kako teret poreznog opterećenja treba biti na PDV-u, po sistemu »tko više troši nek i više plati poreza«; upozorio da zakonskim prijedlozima fali podatak – koliko će država (Proračun) i gospodarstvo dobiti, a koliko izgubiti predloženim promjenama u sferi poreza.

• Sustav oporezivanja je presložen, nejasan i kompliciran. S tri porezne stope ne postiže se cilj reforme – razvoj. Naime, pozitivni efekti poništavaju se predviđenom zaštitnom kamatom i uvođenjem prireza.

Porezni sustav nije u funkciji razvoja

Ljubica Lalić (HSS) rekla je da bez bitnih izmjena neće podržati pre-

dloženo jer ni približno nisu ispunjena očekivanja da porezni sustav bude u funkciji razvoja. Uz to, oporezivanje dohotka nije pojednostavljeno i prilagođeno novim gospodarskim uvjetima. Sustav oporezivanja je presložen, nejasan i kompliciran. Samo trostruka porezna stopa ne postiže cilj reforme – razvoj. Naime, predviđenom zaštitnom kamatom i uvođenjem prireza poništavaju se pozitivni efekti smanjenja stope.

Zastupnica je među ostalim: prigovorila što se gospodarski subjekti ponovo dijele na velike i male; upozorila da se zbog ograničenja na godinu dana prava na umanjanje porezne osnovice poništava poticajni karakter rješenja; predložila da porezna osnovica bude umanjena za vrijednost svake investicije u funkciji proširenja opsega gospodarske djelatnosti (što pretpostavlja i novo zapošljavanje); ocijenila da bi i plaće te odgovarajući doprinosi poduzetnika trebali biti priznati kao izdaci kojih smanjuju poreznu osnovicu; ocjenu o neprihvatljivosti oporezivanja dohotka od kapitala (dividende), jer je riječ o dvostrukom oporezivanju; tvrdnju da je predloženo atak na štedno-kreditne zadruge (oporezivanja dohotka od kamata, osim banaka i štedionica). Spomenimo još i upozorenje kako u okruženju zemalja s poreznom stopom na dobit nižom od 25 posto strani ulagači nemaju razloga odabrati Hrvatsku za ulaganje kapitala.

Ljubica Lalić upoznala je zastupnike s poreznim iskustvom 35 branitelja Domovinskog rata s područja Lipika i Pakraca. Vrativši se po oslobođenju razrušenim kućama otvorili su obrte i iz toga obnavljali kuće, ali su ih zbog visokih poreza ubrzo zatvorili. Sada su im obnovljene kuće radi naplate poreza predmet ovrhe, a oni su nezaposleni, socijalni slučajevi. Uz upit je li to svrha poreznog sustava, zastupnica je od Ministarstva financija zatražila da riješi taj problem kako bi branitelji mogli nastaviti raniji ili otvoriti novi obrt.

Upitu zašto nema TV-prijenosa jedne od najvažnijih tema u ovoj godini, **Jadranka Kosor (HDZ)** pridružila je i vlastiti odgovor – zacijelo zato da javnost ne bude upoznata s ovim o čemu se raspravlja, možda baš zato da se

zabašuri do kraja apsurdan članak 52. Uz podršku predviđenim olakšicama za porezne obveznike na području Vukovara upitala je što je s drugim čitanjem Zakona o obnovi Vukovara.

Zastupnica se zatim založila za to da se osnovica poreza na dohodak obveznika može umanjiti i za doniranje gradnje crkve (u Domovinskom ratu srušeno 1082). Nedopustivim je ocijenila prijedlog iz članka 44. uz tvrdnju da se time smanjuju stečena prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. S tim u svezi je njezin upit – kamo će se stići ako se posebnim propisima »komadić po komadić« bude otkidalo ono predviđeno Zakonom o pravima hrvatskih branitelja. I uvredljivo je, dometnula je, vezivati olakšice uz stupanj invalidnosti.

Za članak 52. zastupnica je rekla da je protuustavan, da se njime uvodi ispitivanje porijekla imovine te da je u koliziji sa člankom 76. Prijedloga Općega poreznog zakona. Prema toj odredbi u poreznom postupku teret dokaza snosi porezno tijelo za činjenice koje utemeljuju porez, a porezni obveznik za one koji ga smanjuju ili ukidaju, dok je člankom 52. predviđeno da je teret na poreznom obvezniku. Točka 4. o obveznoj prijavi imovine veće od 300 tisuća kuna (štednja, polози, gotovina) izazvale bi stampedo u banke, upozorila je. Zastupnica je još zaključila da se ministru financija daju prevelike ovlasti.

Predsjednik Doma, **Mr. Mato Arlović** izvijestio je zastupnicu da će informaciju zašto nema TV-prijenosa zastupnici dobiti na sljedećoj sjednici nakon prosljeđenog upita članovima Vijeća HRT-a zašto se ne provodi njihova odluka.

Vladimir Šepčić (SDP) rekao je da bi se poreznim zakonima trebala osigurati veća kontrola prometa robe, te destimulirati shopping u inozemstvu. Upitao je zatim ne bi li se, kao u nekim europskim zemljama, moglo građanima kao porezna olakšica priznati sve ono što su potrošili na održavanje stambenih objekata i slično (time bi se i smanjio dio sive ekonomije). Zastupnik je još, među ostalim, predložio da se razmotri mogućnost neoporezivanja dividende – kako kod pravnih tako i fizičkih osoba koje ulažu u novi razvoj, u inve-

sticije, u otvaranje radnih mjesta te mogućnost otvaranja burze roba, preko koje bi se mogao registrirati sav promet.

Što je s olakšicama za ulaganje u ljude?

Zlatka Šešelja (SDP) iznenadilo je što je u prvom planu investiranje u stvari i što među elementima poreznog odbitka nije – ulaganje u ljude (plaćanje njihova školovanja kroz trgovačka društva; školovanje zaposlenika). Bez kadrovske inovacije neće, međutim, pomoći ulijevanje ma kako velikog novca u sustav – upozorio je.

Zastupnik je, nadalje, prigovorio zbog ograničavanja darovanja – zbog utvrđenog limita od predloženog rješenja neće biti praktične koristi, barem na području obrazovanja, jer bi primjerice za doniranje jednog računala godišnji prihod donatora (npr. roditelja učenika) – da bi mu poklonjeni iznos mogao ući u osnovicu za umanjenje poreza morao iznositi 100 tisuća maraka. Sugerirao je zato da se za fizičke osobe predvidi numerički limit koji bi uvažavao i određene realne mogućnosti i potrebe u djelatnostima kojima se želi pomoći darivanjem.

Mr. Pavle Kalinić (SDP) upozorio je zastupnicu Kosor da joj je promaklo da u članku 44. o posebnim olakšicama i oslobođenjima, o kojemu je govorila, stoji da fizičke osobe kojima je po posebnom propisu rješenjem utvrđen status ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata ne plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada, razmjerno stupnju utvrđene invalidnosti. Za raspravu je, dometnuo je, da li ući u džep invalidima koji su zaposleni na taj način.

Zastupnik je predložio da umirovljenici iz Domovinskog rata, hrvatski ratni vojni invalidi ne plaćaju porez i prirez na svoju mirovinu.

Dr. Petar Turčinović (IDS) predložio je da se uvede informatizacija poreznog i statističkog sustava, jer bi

tada i cijena porezne reforme bila manja (samo jedan formular od onih koje poduzeće mora ispuniti za 50 tisuća poduzeća košta oko 6 milijuna kuna).

Željko Glavan ponovo se javio za riječ da bi računicom osporio tvrdnju kako se Prijedlogom zakona o porezu na dobit izuzetno stimuliraju donacije za kulturu, šport i humanitarne svrhe. Kako reče, apsolutno se najjeftinije prođe ako se nikome ništa ne da.

U ime predlagatelja

Izjašnjavajući se u ime predlagatelja o primjedbama iz rasprave, **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija, rekao je da će Vlada s obzirom na različite prijedloge u vezi sa zaštitnom kamatom razmisliti o tome i ponuditi neko rješenje. Izvijestio je, zatim, zastupnike da je 74.315 pravnih i fizičkih osoba koje djeluju u sustavu poreza na dobit imalo ukupno 14 milijardi 966 milijuna dobiti. Ona se, instrumentom zaštitne kamate kakav je sada na snazi, pretvorila u poreznu osnovicu od 7 milijardi i 800 milijuna (upola manju), pa je porez ukupno iznosio 2 milijarde 753 milijuna kuna. Vlastiti kapital povećao se u pet godina sa 191 na 192 milijarde (pola posto). Porezni sustav kakav je bio zapravo je štitiio, pojasnio je, knjigovodstvenu vrijednost kapitala.

U svezi s upozorenjem kako od predviđene tri stope najniže plaće neće imati koristi, zamjenik ministra rekao je kako koristi ne može imati nitko tko ne plaća porez. Veliki broj ljudi dovodi se u kategoriju onih koji uopće ne plaćaju porez, pa samim time i ne mogu imati nikakvu posebnu pogodnost od tri stope. Kad je riječ o poljoprivrednicima, svi oni koji nisu u sustavu poreza na dodanu vrijednost uopće nisu porezni obveznici.

Osvrnuvši se na porez od imovine i imovinskih prava, Damir Kuštrak je podsjetio da je u 1999. godini prihod od toga iznosio 79 milijuna kuna za cijelu Hrvatsku, što s jedne strane

dokazuje kakva je efikasnost porezne uprave, ali i kakav je porezni sustav.

Odgovarajući na primjedbe zastupnika Šešelja, on je pojasnio da se u Zakonu o porezu na dobit eksplicite u rashodima navodi da su rashodi svi troškovi za školovanje sadašnjih i budućih zaposlenika pa to ne treba poticati – eksplicite se priznaje zakonom. Kad je riječ o donacijama moguća je i veća od 2 posto, samo se mora zatražiti potvrda od nadležnog ministarstva (da ne bi bilo bianco nego u sklopu nekog programa).

U svezi s primjedbama oko dividendi zamjenik ministra je podsjetio kako je riječ o ljudima koji nisu 1992., kad je izglasan Zakon o pretvorbi, financirali nečiji kapital već jednostavno plaćali državi odnosno Fondu za privatizaciju. Što se tiče usporedbe s drugim zemljama već s predloženih 25 posto i uz zaštitnu kamatu Hrvatska će biti konkurentna (najkonkurentnija Mađarska). Porez na dividendu od 15 posto nije ništa specifično (rezidenti u Austriji, Njemačkoj, Sloveniji, Češkoj plaćaju 25 posto). Kad trgovačko društvo ili društvo kapitala odlučuje da li će isplaćivati svoju dobit ili ne tada tih 15 posto može biti stimulatивно da taj novac završi u gospodarskim tokovima a ne u potrošnji.

Damir Kuštrak na kraju je naglasio kako ova dva zakona tretiraju direktne poreze, dok su PDV, trošarine i carina indirektni porezi (porezi na potrošnju), dometnuvši kako su u razvijenim zemljama direktni porezi uvijek veći.

Oba zakonska prijedloga Zastupnički dom prihvatio je većinom glasova – sa 63 glasa »za« i 14 »protiv«, prosljediivši predlagatelju – Vladi RH – primjedbe radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Vladi je, uz to, preporučeno (jednoglasno) da utvrdi Konačni prijedlog zakona o obnovi i razvoju grada Vukovara te u saborsku proceduru uputi prije rasprave o konačnim prijedlozima poreznih zakona.

D. K.; M. Ko.; M. P.; J. R.

PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2000. GODINU; PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA KAPITALNIH ULAGANJA I KAPITALNIH PROJEKATA S PRIPADAJUĆIM TEKUĆIM IZDACIMA ZA 2000. GODINU; PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA PLANA PRIHODA I IZDATAKA IZVANPRORAČUNSKIH FONDOVA ZA 2000. GODINU; PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA PLANA PRIHODA I IZDATAKA DRŽAVNOG PRORAČUNA I IZVANPRORAČUNSKI FONDOVI ZA 2000. GODINU – KONSOLIDIRANI I NEKONSOLIDIRANI

Proračunski izdaci veći za 2,36, a priliv za 1,95 milijardi kuna

- Izmjene u sustavu mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, početak primjene novog Zakona o doplatku za djecu, povećani izdaci za socijalne programe na područjima posebne državne skrbi, aktiviranje nekih državnih jamstava, namirenje starih državnih dugova – glavni su razlozi povećanja proračunskih rashoda
- Priliv je povećan s naslova poreznih (milijardu i 810 milijuna kuna) i neporeznih (137 milijuna kuna) prihoda
- Tekući deficit je 420 milijuna kuna

Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna s pripadajućim prilozima: (Prijedlog izmjena i dopuna kapitalnih ulaganja i kapitalnih projekata s pripadajućim tekućim izdacima; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i izdataka izvanproračunskih fondova, te Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i izdataka državnog proračuna i izvanproračunski fondovi – konsolidirani i nekonsolidirani) Zastupničkom je domu podnijela Vlada Republike Hrvatske. Nakon poduže rasprave u kojoj su, uglavnom, zastupnici iz stranaka vladajuće koalicije iskazali razumijevanje za predložene izmjene, a zastupnici oporbe ih kritizirali, Zastupnički dom je, većinom glasova, prihvatio izmjene i dopune ovogodišnjeg Proračuna, te donio prateće odluke – onu o izmjenama i dopunama Financijskog plana Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za 2000. godinu – jednoglasno, a za Hrvatske vode većinom glasova.

Sukladno izmjenama poreznog sustava tijekom fiskalne 2000. godine, boljem ostvarenju pojedinih poreznih prihoda uslijed pojačane gospodarske aktivnosti i iznimno dobre turističke sezone, te odgode planiranja privatizacije Hrvatskih telekomu-

nikacija, izvršene su izmjene prvotno planiranih prihoda Državnog proračuna za 2000. godinu. Ukupni proračunski prihodi predloženim izmjenama smanjuju se s planiranih 47.030 milijuna kuna na 44.018 milijuna kuna. Navedeno smanjenje ukupnih prihoda rezultat je smanjenja kapitalnih prihoda za 4.960 milijuna kuna, te povećanja tekućih prihoda za 1.947 milijuna kuna. Smanjenje kapitalnih prihoda posljedica je spomenute odgode privatizacije HT-a, dok je povećanje tekućih prihoda posljedica povećanja poreznih prihoda za 1.810 milijuna kuna, te povećanja neporeznih prihoda za 137 milijuna kuna.

Najveće izmjene poreznih prihoda učinjene su kod poreza na dohodak, poreza na dobit, poreza na dodanu vrijednost i trošarina. Prihodi od poreza na dohodak povećani su za 774 milijuna kuna. Naime, nakon izmjena do kojih je kod poreza na dohodak došlo u travnju (povećanje osnovnog osobnog odbitka, te preraspodjela prihoda između središnjeg proračuna i jedinica lokalne samouprave), nije došlo do očekivanog smanjenja prihoda središnjeg državnog proračuna. Pad gospodarske aktivnosti u 1999. godini i visoka zaštitna kamata (iznosila je 11,2%) uzrokovali su slabije

ostvarenje prihoda od poreza na dobit od prvotno planiranog. Temeljem ostvarenja prihoda od poreza na dodanu vrijednost u prvih devet mjeseci, očito je da će prihodi premašiti budžetirani iznos. Do povećanja dolazi uslijed pojačane gospodarske aktivnosti, iznimno dobre turističke sezone te poboljšane fiskalne discipline potpomognute podmirivanjem neplaćenih državnih obveza iz prethodnih godina. Sukladno povećanju pojedinih trošarina iz lipnja ove godine, povećat će se prihodi po osnovi ovih poreza za oko 635 milijuna kuna.

Neporezni prihodi povećavaju se za 137 milijuna kuna kao rezultat povećanih prihoda tijela državne uprave te naknada za ceste.

Rebalans državnog proračuna za 2000. godinu čini se iz razloga vezanih uz promjenu porezne politike tijekom godine. U svibnju tekuće godine Hrvatski državni sabor je donio izmjene u sustavu financiranja mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Stope doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje kojeg plaćaju poslodavci smanjene su po 2%. Smanjenje stope doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje zahtijeva ujedno i rebalans državnog proračuna kako bi se osigurali dodatni transferi mirovinskom i zdravstve-

nom fondu za osiguranje. Ove se mjere moraju poduzeti kako bi se osigurala financijska stabilnost i funkcioniranje sustava. Rebalansom se osiguravaju dodatni transferi u iznosu od 1,48 milijardi kuna za održavanje stabilnosti sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Ova dodatna sredstva osigurana su izmjenama Zakona o posebnim porezima (nafta i automobili).

Hrvatski državni sabor također je donio Odluku o primjeni novog Zakona o dječjem doplatku za što se moralo osigurati dodatna sredstva u iznosu od 130 milijuna kuna. Dodatna sredstva za dječji doplatok osigurana su preraspodjelom proračunskih stavki na rashodovnoj strani.

U nastavku predloženog zakonskog teksta ukazuje se i na ostale stavke proračuna koje su se morale povećati. Tako se primjerice navode podaci vezani uz socijalni program, koji su povećani za 135 milijuna kuna. Do povećanja je došlo zbog činjenice da se povećao broj korisnika posebno na područjima posebne državne skrbi. Jamstvene pričuve proračuna povećane su za 273,3 milijuna kuna, a do nje je došlo zbog aktiviranja nekih državnih jamstava (»Treći Maj« – Dubrovačka banka). Morala su se osigurati i dodatna sredstva za plaće proračunskih korisnika u iznosu od 287,8 milijuna kuna. Do ovih je izdataka došlo zbog usporene reforme vojnosigurnosnog dijela javnog sektora kao i zbog loše procjene Fonda za plaće, prilikom izrade Proračuna za 2000. godinu. Moraju se ujedno osigurati dodatna sredstva i za servisiranje javnog duga i to kamata u iznosu od 70,5 milijuna kuna. Razlozi su u slabljenju tečaja kune prema američkom dolaru, a s obzirom na to da je veliki dio vanjskog duga nominiran u US dolarima došlo je do opisane situacije. Osim toga proračunskim je korisnicima omogućena preraspodjela unutar njihovih razdjela. Radi uravnoteženja Proračuna provedeno je smanjenje pojedinih njegovih stavki za koje se pretpostavlja da do kraja godine neće biti utrošene, a smanjenja na kapitalnim projektima provedena su tako da se pojedini projekti vremenski redizajniraju. Ukupno povećanje izdataka je 2,36 milijardi kuna, a ukupno povećanje tekućih prihoda iznosi 1,94 milijarde kuna. Deficit je time povećan za 420 milijuna kuna, navodi se na kraju obrazloženja predloženog zakonskog teksta.

Prilozi koji upotpunjavaju predložene izmjene i dopune Državnog

proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu donose statističke i tabelarne prikaze preraspodjele sredstava unutar proračunskih korisnika.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo raspravljao je o predloženom zakonskom tekstu izmjena i dopuna Državnog proračuna, kao i o pripadajućim zakonskim prilogima ovog pravnog akta. Odbor je dao potporu za donošenje predloženog zakonskog teksta kao i pripadajućih zakonskih dopuna, te se ne protivi prijedlogu o hitnom postupku. Istodobno, Odbor nema primjedaba na tekst Prijedloga izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu i Prijedloge izmjena i dopuna izvanproračunskih fondova.

Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o predmetnom zakonu kao matično radno tijelo, te je nakon uvodnog izlaganja predstavnika Vlade Republike Hrvatske iznio mišljenja, primjedbe i prijedloge. Istaknuto je da je predloženi rebalans za 2000. godinu, proizašao zbog promjena u sklopu vođenja porezne politike. Posebno se to odnosi na financiranje sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Podržano je osiguranje dodatnih sredstava u iznosu od 130 milijuna kuna za dječji doplatok, kako bi se osigurala primjena novog Zakona o dječjem doplatku. Premda hrvatska država nije dosegla kritičnu razinu javnog duga, upozoreno je da prilikom zaduživanja treba voditi računa da se ta sredstva usmjeravaju u razvoj gospodarstva, a ne za pokrivanje tekućih rashoda države. Posebno je ukazano na problem izvanproračunskih fondova, koji uvelike povećavaju deficit Državnog proračuna. Ocijenjeno je da treba što prije provesti reformu zdravstvenog i mirovinskog osiguranja.

Nakon provedene rasprave Odbor za financije i državni proračun, odlučio je predložiti Zastupničkom domu donošenje izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu, kao i odluke o davanju suglasnosti na izmjene i dopune Financijskog plana za 2000. godinu: Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatskih voda te davanje suglasnosti na izmjene i dopune Financijskog plana za 2000. godinu za sredstva doplatka za djecu.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu razmotrio je predložene zakonske mjere, te o Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu raspravljao kao zainteresirano radno tijelo. U uvodnom je izlaganju predstavnik predlagatelja iznio razloge za donošenje predloženog zakonskog teksta, a nakon toga otvorena je rasprava. Članovi Odbor ocijenili su da postoji potreba za rebalansom Državnog proračuna, a upozorili su i da je potrebno što hitnije provesti reformu mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova odlučio Zastupničkom domu predložiti donošenje rečenih izmjena i dopuna Državnog proračuna, kao i ostalih zakonskih akata koji upotpunjuju predloženi zakonski tekst.

O predloženim izmjenama i dopunama proračuna bilo je riječi i na sastanku **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**. Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja i kraće rasprave, članovi Odbora jednoglasno su odlučili matičnom Domu predložiti usvajanje Izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu, u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

RASPRAVA

U ime predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, uvodno je govorio ministar financija **Mato Crkvenac**. Ocijenio je da se ovogodišnji proračun može promatrati kroz novu prizmu gospodarskih i financijskih odnosa. Uvodi se otvorena tržišna orijentacija uz namjeru da se izbjegavaju sanacije i ostala uplitanja politike u gospodarske odnose.

Pojedine gospodarske grane pokazuju dobre rezultate

Ocijenio je da je u rastu industrijska proizvodnja, oporavlja se turizam, a dobre su i tendencije u nekim drugim granama, poput trgovine i građevinarstva. Naglasio je da su devizne rezerve porasle i ove godine, a deficit tekućih transakcija s inozemstvom postupno se poboljšava. On će i u ovoj godini biti negativan i kretat će se 1,1 milijardu, ali to predstavlja

značajan napredak u odnosu na prethodnu godinu (1,5 milijardi). Sve to ukazuje da se ekonomski trendovi u Hrvatskoj postupno popravljaju, a takvi bi procesi mogli biti nastavljeni i u predstojećoj fiskalnoj godini.

Govorio je zatim o kretanjima u ovogodišnjem proračunu te istaknuo da se udio državnog proračuna ove godine počinje smanjivati, za razliku od proteklih desetak godina kada su bile evidentirane značajne stope neprekidnog rasta. Ocijenio je da je ovogodišnji proračun bitno pridonio likvidnosti, a država postupno namiruje stare dugove, te usput smanjuje potrošnju i udio proračuna u ukupnom društvenom bruto proizvodu. Značaj ovih pozitivnih gospodarskih i monetarnih trendova ilustrirao je ukazujući na novu poslovnu politiku poduzeća koja uredno posluju s državom. Za razliku od prošlih godina, sada je uočljiv porast financijske discipline u međusobnim poslovanjima i potraživanjima.

Zaključio je konstatacijom da je ostvarivanje državnog proračuna u ovoj godini pod potpunom kontrolom, najavljujući da uskoro slijedi detaljnija rasprava o proračunu za iduću godinu.

Nakon ministra financija, za riječ se javio predsjednik Odbora za proračun i financije, zastupnik **Jadranko Mijalić**. On je rezimirao bitne dijelove o raspravi koja je vođena na Odboru, te upozorio na probleme izvanproračunskih fondova koji povećavaju deficit državnog proračuna. Upozorio je i na mišljenja da prilikom novih zaduživanja treba povesti računa o razvoju gospodarstva, a ne o pokrivanju tekućih rashoda države. Podržao je donošenje predloženog zakonskog teksta, a nakon toga, za riječ se u ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, javila predsjednica Odbora – **Dragica Zgrebec**. Podsjetila je na pojedine naglaske koji su se čuli tijekom rasprave. Tako je primjerice upozorila da treba što prije provesti reformu mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, kako bi se smanjilo, a postupno i ukinulo financiranje iz proračuna.

Više sredstava za potrebe školstva

Govorio je zatim i zastupnik dr. **Ante Simonić**, predsjednik Odbora za naobrazbu, znanost i kulturu. Upozorio je da je Odbor razmotrio temu kao zainteresirano radno tijelo, a tijekom izlaganja predstavnika predlagatelja ocijenjeno je da se izdaci za tekuće

potrebe u području znanosti i kulture u 2000. godini, do sada, ostvaruju u skladu s proračunskim projekcijama. Međutim, spomenuta se tvrdnja, na žalost ne odnosi i na područje prosvjete. Zbog toga se poziva Vlada Republike Hrvatske da predloži rješenja kojima bi se ostvarivala predviđena sredstva. Podržao je realizaciju međunarodnog zajma za kapitalnu investiciju na području kulture u Dubrovniku, te podsjetio na zaključak Odbora. Predložili su Zastupničkom domu da u predloženom obliku donesu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu. Predložili su ujedno i donošenje izmjena i dopunu Državnog proračuna u priloženom opsegu, s time da predlagatelj ispita mogućnost preraspodjele na rashodovnoj strani, a u skladu sa stajalištem Odbora u odnosu na neophodno pojačanu financijsku podršku Ministarstvu prosvjete i športa.

• Prekinut je dosadašnji brzi tempo porasta rashoda, ali štednju treba nastaviti.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a, govorila je zastupnica **Jadranka Katarinčić-Skrlić**, koja je uvodno zapitala koliko će sredstava odvojiti za: zdravstvo, obnovu, znanost, kulturu, dječji doplat, povrat mirovina kao i za nova radna mjesta. Smatra da je probijanje proračuna bilo očekivano, a proklamirana je i politika suzdržanih rashoda i štednje na svim pozicijama. Taj su plan, nastavila je zastupnica, neočekivano probili transfere za mirovine i zdravstvo. Ipak, u HSLS-u je ocijenjeno da je i takvim proračunom postignut zadovoljavajući rezultat jer je prekinut brzi tempo porasta rashoda. Analizirala je zatim strukturu pojedinih kapitalnih prihoda, te navela detalje oko odgode prodaje Telecoma. Na kraju je dodala da će podržati ovaj zakonski prijedlog u trenutku glasovanja. Sada se u ime Kluba zastupnika DC-a, za riječ javio zastupnik dr. **Đuro Njavro**. On je upozorio da do rebalansa dolazi upravo zbog toga što se prilikom donošenja tekućeg proračuna nije provela sveobuhvatna rasprava. Upozorio je da će se uskoro pred Domom naći i proračun za slijedeću godinu, pa bi trebalo izbjeći opisane propuste i pogreške. Smatra da ovaj rebalans ukazuje da je Republika Hrvatska u proteklom godinama ustrojila učin-

kovite i transparentne državne financije. Osvrnuo se i na nastanak deficita na polju socijalnog i zdravstvenog osiguranja, te upozorio da Hrvatska hitno treba započeti s reformama ovih sustava. Smatra da se prihodi države trebaju održati na planiranoj razini, pa ne vidi nikakvog prostora da se pristupi značajnijem smanjenju poreza na dodanu vrijednost. I on je govorio o razlozima koji su usporili privatizaciju Telecoma, te procijenio da je zbog ove činjenice i došlo do porasta zaduženja države. Upozorio je da se rashodi i prihodi u budućnosti moraju uskladiti, jer se ne može u nedogled računati na prihode iz procesa privatizacije. Govorio je zatim i o suradnji Republike Hrvatske s pojedinim stranim financijskim institucijama te upozorio da nisu iskorišteni pojedini izuzetno povoljni krediti. Smatra ujedno da treba ograničiti kratkoročna i nepovoljna zaduživanja, jer ova kretanja na domaćem tržištu ukazuju na lagani porast. Ako se tome doda i planirani deficit Mirovinskog fonda, onda će ovi tokovi zaprijetiti daljnjem rastu kamata u Hrvatskoj. Smatra ipak, da ovaj rebalans proračuna treba prihvatiti, ali uz upozorenje da se ne smiju propustiti rokovi za započete reforme. Gubitak na tom području mogao bi dovesti Republiku Hrvatsku u kritičnu situaciju, zaključio je zastupnik Njavro.

Smanjiti proračunske troškove

Zatim je o predloženim zakonskim mjerama, u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio **Ivan Šuker**. On je upozorio na nedostatke u prezentaciji jer pojedine brojke iz izlaganja nije mogao provjeriti u ponuđenom zakonskom tekstu. Ocijenio je da se takvim pristupom pokušava promijeniti metodologija i prilaz problemima koji proizlaze iz proračuna. Smatra da priloženi materijali ukazuju da se država ove godine zadužila 13,2 milijarde kuna, a budući da je većina zaduženja vezana uz dolar, te će se nepovoljnosti reflektirati i na rashodovnu stranu proračuna u slijedećoj godini. Analizirao je zatim i troškove koji su iz proračunskih izvora otišli na pokrivanje zdravstvenih i mirovinskih fondova. I on je upozorio da je taj važni segment potrošnje proračunskih prihoda nerealno planiran. Upozorio je zatim i na statističke procjene o novom valu otpuštanja, prema kojemu je tijekom listopada na burzi registrirano novih, 20 tisuća nezaposlenih osoba. Upozorio je za-

tim Vladu, da hitno mora pristupiti reformi zdravstvenog i mirovinskog sustava, a u protivnom se mogu očekivati novi rashodi i u sljedećoj godini. Govorio je zatim o efektima PDV-a, kao i porastu proračunskih prihoda zbog dobrih turističkih pokazatelja. Budući da sustav PDV-a predstavlja preko polovine prihoda, ustvrdio je da neće doći do smanjenja ovih poreza što su pripadnici vladajuće koalicije gromko najavljivali u predbornoj utakmici. Upozorio je da su izostala i ulaganja u infrastrukturu, a kapitalne su investicije smanjene gotovo za 400 milijuna kuna. Podsjetio je na kraju izlaganja da je najavljeno smanjivanje subvencija za poljoprivredu, kao i za potrebe razminiranja. Zbog svih nabrojanih manjkavosti, Klub zastupnika HDZ-a bit će suzdržan prilikom glasovanja o predloženim izmjenama državnog proračuna, kao i izmjena Zakona o izvršenju proračuna. Što se tiče financijskih planova mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, Klub će podržati predložene izmjene i dopune, zaključio je zastupnik Šuker.

• Najveći dio troškova odnosi se na pokrivanje zdravstvenih i mirovinskih fondova.

Zastupnica Dragica Zgrebec (SDP) željela je komentirati jednu iznijetu konstataciju, te pojasniti razloge nešto većeg zaduživanja države tijekom ove godine. Smatra da Vlada mora podmirivati preuzete tekuće obveze, pa makar i na teret zaduživanja, a pozitivnim je ocijenila i činjenicu što je došlo do smanjenja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Odgovor na repliku zatražio je zastupnik Šuker koji je analizirao pojedine etape zaduživanja s osvrtnom na pojedina ministarstva. Pojedina ministarstva dobila su veća sredstva, a istovremeno su se smanjila izdvajanja za kapitalne investicije. Dodao je na kraju da nije izmislio niti jedan podatak nego je interpretirao podatke iz radnoga materijala. Sada se za repliku javila i zastupnica Dubravka Horvat (SDP) koja je ocijenila da se uvodnim izlaganjima ne mogu obuhvatiti svi detalji. Zbog ovih je činjenica, smatra zastupnica, dio primjedbi zastupnika Šukera neutemeljen. Ocijenila je da uistinu postoji problem nezaposlenih osoba, ali kada se navode izdvojeni podaci o rečenoj problematiki, dolazi se do nepotpunih

zaključaka. Potrebno je vidjeti koliki je broj nezaposlenih zapravo ranije uistinu radio i primao plaću, upozorila je zastupnica. Zastupnik Šuker ponovno se javio za riječ, te objasnio da nije uputio zamjerku ministru zato što nije obrazložio pojedine probleme, već je upozorio na vanjske monetarne trendove koji se reflektiraju i na naše proračunske izdatke. Smatra da nisu utemeljeni prigovori upućeni na njegovu adresu, jer je samo interpretirao podatke i iznosio vlastite stavove oko otvorenih problema u proračunu. Zaključio je da bi trebalo izbjegavati politička nadmetanja u stručnim problemima jer građani Republike Hrvatske od toga nemaju nikakve koristi. Tada se zastupnica Horvat javila za riječ zbog povrede Poslovnika i zatražila ispravak netočnog navoda. Konstatirala je da u svom govoru nije tražila nikakvog krivca, već je podsjetila da se u razgovorima oko proračuna ne smiju zaboraviti činjenice da postoje određeni poremećaji, koji su naslijeđeni i ne mogu se riješiti u kratkom roku.

Konsolidirana likvidnost

Ante Markov (HSS) u ime Kluba zastupnika HSS-a najprije je izrazio žaljenje zbog incidenta u vojarni u Ogulinu i suosjećanje sa svima koji su pogođeni ovom tragedijom.

Što se tiče rebalansa proračuna jasno je da sve strukture društvenog življenja u našoj državi (ne)izravno ovise o proračunu. Zemlja smo u tranziciji s golemim gospodarskim i društvenim problemima od kojih se proračun ne može obraniti. Jasno je kao i prije da izvanproračunski fondovi (na smanjenje novca u mirovinskom i zdravstvenom fondu utjecalo i smanjenje doprinosa) najviše opterećuju proračun i oni su praktički bitan razlog za rebalans.

• Rebalans ima i elemente uravnoteženosti i najkvalitetniji pomak se dogodio u urednosti plaćanja države i na neki način se može kazati da imamo konsolidiranu likvidnost, ali i konsolidiranost plaćanja sudionika u platnom prometu u Republici Hrvatskoj.

No rebalans ima i elemente uravnoteženosti i najkvalitetniji pomak se

dogodio u urednosti plaćanja države i na neki način se može kazati da imamo konsolidiranu likvidnost ali i konsolidiranost plaćanja sudionika u platnom prometu u Republici Hrvatskoj.

Moramo konstatirati, rekao je dalje zastupnik, da temeljni ciljevi privatizacije – nejednokratna naknada nego povećavanje društvenog proizvoda i zaposlenosti – nisu izvršeni. To treba dati Vladi podstrek da čim prije izađe s novim prijedlogom zakona o reviziji privatizacije, rekao je zastupnik te opovrgnuo navod da seljaci neće dobiti subvencije. Radi se o drugom dijelu koji će biti isplaćen do kraja godine, a u usporedbi s prošlom godinom te su subvencije puno ranije isplaćene.

Klub zastupnika HSS-a glasovat će za rebalans ovog proračuna sa svim ostalim elementima nužnim za njegovo provođenje, rekao je zastupnik na kraju.

I Klub zastupnika SDP-a prihvaća i podržava donošenje rebalansa, rekla je Dubravka Horvat (SDP) izrazivši najprije u ime Kluba potporu obiteljima stradalih mladića u ogulinskoj vojarni uz nadu u njihovo ozdravljenje.

Govoreći o potrebi donošenja ovog rebalansa zastupnica je podsjetila da se već kod rasprave o Proračunu, a s njim su se susreli na početku svog mandata i Vlada (s čim ne bi bila sretna ni jedna Vlada) i Parlament, ostavila mogućnost da se tijekom godine može ukazati potreba izmjena proračuna u prihodovnom dijelu ali i u rashodovnom. Vlada je u okviru svojih ovlasti, a Parlament u zakonodavnom dijelu, provodila politiku i donosila određene mjere usmjerene prvenstveno na stvaranje povoljnih uvjeta za promjene gospodarskoga i socijalnog stanja u Republici Hrvatskoj a u cilju rasta zapošljavanja, proizvodnje i izvoza i ublažavanja teških socijalnih prilika. Promijenjene su porezne stope, kao mjera rasterećenja gospodarstva su i usvojene izmjene u sustavu financiranja mirovinskoga i zdravstvenog osiguranja, omogućena je nakon odgode primjena Zakona o dječjem doplatku od 1. listopada, povećani su izdaci za socijalni program, navela je, među ostalim zastupnica rekavši kako ovaj Klub smatra da su izmjene proračuna bile nužne. Logičnim je ocijenila da su ovim rebalansom smanjeni svi planirani troškovi za koje se pretpostavlja da do kraja godine neće biti utrošeni.

Pokrivanje proračuna rasprodajom imovine

Tonči Tadić (HSP) u ime Kluba zastupnika HSP-a, HKDU-a je rekao da će podržati ovaj rebalans jer drugog izlaza nema. Stanje u hrvatskim financijama je zabrinjavajuće i ovom prilikom želimo upozoriti, rekao je, na srovu realnost s kojom smo suočeni. Čak i da je bilo privatizacije HT-a ovaj proračun imao bi golemi deficit od 1,3 milijarde kuna što je rekord za mirnodopsko razdoblje a ovako je deficit oko 6,6 milijardi kuna što je blizu četiri posto bruto društvenog proizvoda.

Posebno je zabrinjavajuće da Hrvatska pokriva svoj proračun rasprodajom svoje imovine i uz ovakvu dinamiku rasprodaje za tri godine više nećemo imati što prodati. Stoga to vrijeme treba iskoristiti za reformu mirovinskoga i zdravstvenoga sustava i za razvojne investicije a svjedoci smo da je ta reforma odgođena za 12 mjeseci a novac od privatizacije ne ulaže se u razvojne investicije već u kranje proračuna.

Ovim rebalansom i takvim stanjem financija Republika Hrvatska je još jedan korak dalje od kriterija iz Maastrichta (niska inflacija, stabilna kuna, deficit najviše 3 posto bruto društvenog proizvoda) koje ne ispunjavamo i to je loš signal stranim ulagačima, rekao je, među ostalim.

Na kraju je u ime ovog Kluba zastupnika izrazio zgranutost činjenicom da je raspravi o ovoj toliko važnoj temi u Zastupničkom domu nazočan samo ministar financija i njegov pomoćnik i zatražio ubuduće nazočnost cijele Vlade.

Mr. Mato Arlović, potpredsjednik Sabora i predsjedatelj objasnio je da prema Poslovniku takva obveza Vlade ne postoji, već se govori o nazočnosti samo predstavnika Vlade.

Ispravci netočnih navoda

Romano Meštrović javio se radi ispravka netočnog navoda zastupnika Tadića – nije točno da ništa nije učinjeno na području turizma. Učinjeno je pravo čudo a da nije ove Vlade i načina njezina rada imali bismo kao i dosad dvije trećine manje turista. **Mr. Zorko Vidiček (SDP)** usprotivio se tvrdnji zastupnika Tadića i rekao da ovim rebalansom nije utvrđen rekord manjak proračunskih prihoda jer da je 1999. godine on iznosio čak 13 milijardi kuna. **Ivo Lončar (nezavisni)** dopunio je navod zastupnika Tadića da se ne zna koliko je uvezeno hrane u Hrvatsku tijekom turističke

sezone – za prvih devet mjeseci ove godine vrijednost tog uvoza bila je 512 milijuna dolara, (40 milijuna dolara više nego prošle godine), što je tragičan podatak, rekao je zastupnik.

Ivan Šuker javio se zbog ispravka netočnog navoda zastupnika Vidičeka rekavši da u rebalansu lijepo piše da je za pokriće dugova bilo predviđeno 3,6 milijardi plus 550 milijuna kuna te da treba prestati obmanjivati hrvatsku javnost i da joj treba reći da su dugovi HDZ-ove Vlade 4,1 milijardi kuna i da će po cash principu dugovi uvijek biti u proračunu (još danas vraćamo kredite za Obrovac). **Mr. Zorko Vidiček** odgovorio je da su proračunski dugovi doista taj iznos, za čisti proračun, no kada se uzmu u obzir vanproračunski fondovi i svi ukupni dugovi jasno se vidi da je manjak u 1999. bio 13,8 milijardi kuna. A kad se obračunava ova godina po istom načelu onda je to 1,5 milijardi i to je jasna računica, rekao je. **Ivan Šuker** usprotivio se toj računici i rekao da se radi o izmišljenoj brojki te da je evidentno da je deficit ovog proračuna 6,5 milijardi a zaduženje 13 milijardi i da je napravljen dug u mirovinskom osiguranju u ovoj godini od 750 milijuna kuna.

Ozbiljno je krenulo

Dino Debeljuh (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a te upozorio da treba imati u vidu da je ovaj rebalans ustvari ogledalo stanja koje je nastajalo proteklih deset godina ali i rezultat politike i mjera koje je i današnja Vlada učinila u proteklih deset mjeseci.

• Bitan je i zaokret politike samog proračuna i odnosa države s gospodarstvom i svima onima koji su vezani uz proračun i nije za zanemariti uštede koje će nastati u državi, pogotovo u dijelu kapitalnih investicija gdje smo imali »balkansku« situaciju s visokim, napuhanim cijenama u ponudama jer su ponuđači bili svjesni da dugo neće naplatiti svoj dug i nastalo je neprirodno stanje koje je sve nas koštalo.

Usprkos teškoj situaciji, krizi, sve ipak treba hrabriti podatak da je bru-

to proizvod porastao za tri posto a proizvodnja za 2,7 posto i to govori da je ozbiljno »krenulo«. Razlog tome je vjerojatno i onih famoznih 4 milijarde kuna duga koje je država vratila a koji se prije nije želio vratiti. Bitan je i zaokret politike samog proračuna i odnosa države s gospodarstvom i svima onima koji su vezani na proračun i nije za zanemariti uštede koje će nastati u državi pogotovo u dijelu kapitalnih investicija gdje smo imali »balkansku« situaciju s visokim, napuhanim cijenama u ponudama jer su ponuđači bili svjesni da dugo neće naplatiti svoj dug i nastalo je neprirodno stanje koje je svih nas koštalo.

Prekid s takvom politikom tek je početak jedne discipline koju mora imati svaka država koja želi sebe nazvati demokratskom, naglasio je zastupnik. Kod rasprave (i kritiziranja) o rebalansu treba biti svjestan da se neke činjenice koje su se dogodile u proteklih deset godina neće moći brzo promijeniti, upozorio je navevši pri tom da je 1990. godine bilo 1,9 milijuna zaposlenih i 443 000 umirovljenika a danas je 1,3 milijuna zaposlenih i 1,1 milijun umirovljenika. S ovakvim podacima nema države na svijetu koja može imati bolje stanje upozorio je, zahtijevajući nazočnost predstavnika Vlade (ministarstava) pri ovakvim raspravama a koji će znati dati potrebne odgovore (to ne moraju biti ministri).

Klub zastupnika IDS-a svakako će podržati i glasovat će za ovaj rebalans koji pokazuje velike pomake u pozitivnom pravcu, rekao je na kraju.

Dr. Đuro Njavro ponukao podacima predgovornika o broju umirovljenika u Hrvatskoj rekao je da je točno da je 1990. godine bilo oko 1,6 zaposlenih i oko 170 000 nezaposlenih i bitno povoljniji omjer umirovljenika i zaposlenih ali da je i točno da je 1990. postojalo administrativno, uvjetno rečeno socijalističko gospodarstvo s tehnološkim viškom od 20 do 40 posto. **Dino Debeljuh** je odgovorio da predgovornik nije pobio njegove podatke, a dr. **Đuro Njavro** naglasio je da je pogrešno problem umirovljenika u Hrvatskoj svoditi na posljednjih deset godina.

Sredstava ima ali ne i informiranja iseljenika

Milan Kovač (HDZ) šire je govorio o nerealizaciji predviđenih sredstava iz proračuna za informiranje Hrvata u svijetu koje trebaju mjesečno biti transferirana putem Hrvatske matice iseljenika Hrvatskom informativnom

centru. Novi ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Boris Maruna ne želi prebaciti HIC-u (koji je podnio tužbu protiv Matice iseljenika i postoji odluka Općinskog suda u Zagrebu da se ovrhom sredstva prebace HIC-u) odobrena sredstva već ih je vratio Ministarstvu financija i ona tamo stoje iako su ponovno i rebalansom predviđena za te namjene. Odboru za useljništvo stižu zahtjevi iseljenika iz svih krajeva svijeta za tim informativnim programima, koji se otkazuju jer nema novca za isplatu stranim dobavljačima. Zaključak Odbora za useljništvo je da ti programi trebaju ostati sve dok se u ovoj državi ne napravi zamjena za njih, naglasio je upozorivši da će troškovi biti deseterostruko veći i šteta za našu državu nemjerljiva ako dobavljači budu tužili hrvatsku državu za neplaćanje.

Zastupnik je pozvao Vladu i Upravni odbor Matice da hitno poduzmu mjere o smjenjivanju gospodina Marune »koji ne poštuje zakone«. Odbor će podnijeti amandman i tražiti da ovi transferi idu putem Ministarstva kulture, rekao je.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je rekla da je istina da postoji sudska odluka o građanskoj parnici no o ugovorima će se konačno izjasniti Sud jer je podnesena kaznena prijava za štetne ugovore. **Nenad Stazić** smatrao je da bi za cijeli ovaj slučaj bilo važno objasniti je li Hrvatski informativni centar javna ustanova ili privatno poduzeće i tko mu je vlasnik. Obveza informiranja iseljenika postoji no nju bi trebalo riješiti tako da Sabor ili Vlada donese odluku ili ugovor s HRT-om kao javnom ustanovom koja ima mogućnosti za obavljanje takvih poslova. **Milan Kovač** naglasio je da eventualne nepravilnosti u funkcioniranju Hrvatskog informativnog centra ili Hrvatske matice iseljenika ne mogu biti razlog za nepoštovanje Zakona o izvršenju proračuna i diskriminaciju hrvatskoga naroda diljem svijeta (HRT ne želi raditi taj posao jer kažu da je skupo). HIC je dioničko društvo registrirano u Trgovačkom sudu gdje se i može vidjeti je li privatno ili ne, no to nije privatna firma Ante Belje, naglasio je. **Ante Beljo (HDZ)**, dodao je da je od samog početka vodio Hrvatski informativni centar a da je bio ravnatelj Hrvatske matice iseljenika i da ne zna da je pokrenuta tužba o nekim štetnim ugovorima. Možda postoji netko u ovoj državi tko bi te poslove radio bolje i jeftinije no ne možemo dopustiti da hrvatsko iseljništvo ostane bez informiranja, naglasio je.

Ingrid Antičević-Marinović rekla je pak da su se upravo ti iseljenici i pomoreci o kojima govori zastupnik Kovač javljali i čudili zašto moraju sami plaćati mjesečno 20 dolara za te programe ako ih plaća hrvatska država. **Ante Beljo** odgovorio je da satelitski program za Sjevernu Ameriku košta mjesečno oko 70 000 američkih dolara a 5 000 pretplatnika s plaćanjem 15 dolara mjesečno pokriva samo trećinu tih troškova a kad se počelo s tim programima pretplate nije bilo. **Milan Kovač** pozvao se i na dopis našeg veleposlanstva iz Canbere upućen Predsjedniku Republike, Sabora, Vlade i ministru vanjskih poslova o medijskoj izoliranosti od domovine 300 000 Hrvata na području Australije i Novog Zelanda. **Mr. Mato Arlović**, potpredsjednik Sabora i predsjedatelj rekao je da vjeruje kako će se amandmanom Odbora razriješiti pitanje ovih sredstava, a koje je Sabor odobrio za financiranje i informiranje naših građana izvan Republike Hrvatske.

Državne financije – lošije

Dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) kaže da je pažljivim čitanjem pojedinih stavki ovog rebalansa vidljivo znatno odstupanje od zacrtanih ciljeva koje je postavila Vlada pri donošenju proračuna za 2000., ali i odvođenje državnih financija po nekim parametrima čak u lošije stanje od onoga na kraju 1999. godine. To je vidljivo u povećanom manjku proračuna na 6,6 milijardi kuna, naraslom zaduženju države na 18 milijardi kuna, smanjenju kapitalnih ulaganja te povećanju ukupnog ovog proračuna za pet posto u odnosu na prošlogodišnji odnosno deset posto uz uračunate dugove. Pokazuje se i nerealan pokušaj racionaliziranja fiksnih izdataka (HDZ je na to upozoravao) odnosno kresanja pojedinih stavki da bi se dobio privid uštede i smanjenja javne potrošnje koji se sada ispravlja rebalansom o čemu najbolje govori potreba transfera dodatnih sredstava Zavodu za mirovinsko osiguranje radi redovite isplate mirovina.

U situaciji u kojoj će ti transferi iz državnog proračuna i u narednim godinama sigurno samo rasti vrlo je hrabro bilo govoriti o povratu duga umirovljenicima, naglasila je zastupnica navodeći da je ta retorika sada ublažena i da se kaže »u granicama mogućnosti«. Mirovinska reforma o kojoj se često govori kao spasonosnoj formuli za situaciju u mirovinskom fondu neće poboljšati položaj današnjih umirovljenika. No ona je potreb-

na da bi oni koji su danas mlađi od četrdeset godina imali dostojanstveniju starost i bolje mirovine.

Ako je proračun jedne Vlade test realnosti proklamiranih njenih ciljeva onda ovim rebalansom padaju mnoge iluzije o realnosti nekih od tih ciljeva, zaključila je zastupnica.

Proračun za 2000. godinu – razvojan?

Jadranka Kosor (HDZ) pozvala je kolege zastupnike Zastupničkog doma da se prisjete rasprava o proračunu proteklih godina, ocjenjujući kako se »retorika koju su tada slušali uglavnom svodila na konstataciju da proračuni koje je predlagala HDZ-ova Vlada nisu ni razvojni ni socijalni, da su preveliki, da je državna administracija rastrošna (s čime se dijelom složila, jer i sama drži kako su troškovi reprezentacije bili nerealni)«. Konstatirala je kako je pogled na proračun malo drugačiji s pozicije vlasti i s pozicije oporbe.

Pogled na proračun malo je drugačiji s pozicije vlasti i s pozicije oporbe.

Izrada Državnog proračuna krvav je posao, kazala je, s čime će se složiti i ministar financija, jer se za 2000. godinu najavljevalo smanjenje stope PDV-a i proračuna, a zapravo je potonji povećan za 3 posto. Dužnost je oporbenih zastupnika govoriti o onome za što drže da nije u redu.

Zastupnica bi rado da su prisutni i ministri hrvatskih branitelja i obnove, jer bi im postavila neka pitanja. Primjerice, sredstva za izgradnju stanova za socijalne skupine smanjila su se za 10 milijuna kuna, dakle, za 44 posto, kao i gotovo sve stavke izgradnje kapitalnih objekata, pa je vrlo upitno govoriti o ovom proračunu kao razvojnem.

Drastično su smanjene i stavke za obnovu školskih objekata u Hrvatskom podunavlju, a očito je da su se ona trebala namaknuti zajmovima, pa ne stoje one tvrdnje koje su iznesene kod donošenja Proračuna, kako se što više moramo oslanjati na vlastite snage.

Pozdravila je povećanje sredstava za Republički fond »Kralj Zvonimir«, ali budući da se do kraja 2000. godine trebao vratiti i smjestiti veliki broj prognanika i izbjeglica drži kako je i ta stavka upitna.

Sredstva za Vladin program posebnih mjera za zaštitu od požara sma-

njena su za 6 milijuna i 200 tisuća kuna, unatoč svim raspravama o katastrofalnim posljedicama požara.

Ministra Pančića Jadranka Kosor željela je upitati zašto su povećana sredstva za reprezentaciju tog Ministarstva, kad su sredstva za obilježavanje masovnih grobnica u isto vrijeme smanjena za otprilike isti iznos u visini od 60 tisuća kuna, to više što su u ovoj godini obilježene svega dvije masovne grobnice. Zašto u ovoj godini nisu planirani poslovi tako da su se predviđena sredstva za tu namjenu mogla i utrošiti, upitala je.

Iako se u Zastupničkom domu govorilo o tome kako sredstva za ekshumaciju i identifikaciju žrtava rata ne smiju nedostajati, sada se i tu stavku predlaže smanjiti.

Smanjene su i jednokratne novčane pomoći za 110,5 milijuna kuna, kao i izdaci za ortopedska pomagala, smještaj ranjenih hrvatskih branitelja i obitelji poginulih, iako je na snazi Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Sredstva za program suzbijanja zloporabe droga smanjena su za više od milijun kuna, iako imamo više od 13 tisuća registriranih ovisnika, te Centru za razminiranje za 25 milijuna kuna, a sredstva na koja se računalo za tu namjenu od dotacija i stranih pomoći nisu pribavljena, nastavila je zastupnica Kosor. Nije točno da bivša Vlada nije osigurala sredstva za isplatu dječjeg doplatka, nego je to podmetnula sadašnjoj Vladi, jer su bili izbori i sredstva je mogla osigurati jedino Vlada s novim mandatom.

Na kraju je svog izlaganja pohvalila Hrvatski sabor kojem su sredstva za reprezentaciju smanjena za 6 tisuća kuna, te je predložila da kod donošenja proračuna za sljedeću godinu prvi pokaže dobru volju i smanji sredstva za reprezentaciju za neki značajniji iznos.

Ivan Jarnjak (HDZ) govorio je o skupu ekonomista koji je održan u Opatiji, gdje su se okupili vrhunski stručnjaci kako bi govorili o situaciji u kojoj se zemlja nalazi i u kojem bi pravcu trebalo krenuti. Jedni su zastupali koncepciju stabilne kune, a drugi koncepciju prema kojoj bi ipak trebalo dozvoliti inflaciju. Jarnjak drži da je inflacija u konačnici ipak samo trošak.

Stručnjaci su se složili kako će bez povećanja proizvodnje od 6 do 8 posto godišnje biti vrlo teško izaći iz krize, pa bi to trebalo maksimalno repektirati i kod donošenja rebalansa

proračuna za 2000. godinu i donošenja proračuna za sljedeću godinu.

Rješenje se neće naći stalno kritizirajući tko je što do sada krivo radio, iako se mora reći da bi problemi bili puno manji da su data obećanja i izvršena.

Jarnjak cijeni napore sadašnje Vlade i uviđa da ni jednoj Vladi nije lako, pogotovo kad se mora zaduživati i kad nije sasvim izvjesno kako će te dugove vraćati, što je potrebno buduću da u proračunu nije ostvareno 3 milijarde kuna, kako je planirano, a rashodi su povećani za 2 milijarde i 363 milijuna kuna.

Dug se planira namiriti prodajom Telekoma, ali u konačnici će on koštati negdje drugdje, jer će za koju godinu biti teško naći sredstva za neku drugu namjenu.

Temelj svega je uvijek državno-pravna sigurnost, poglavito u dužničko-vjerovničkim odnosima, konstatirao je HDZ-ov zastupnik Ivan Jarnjak, dodajući na kraju svog izlaganja situaciju koja proizlazi iz rebalansa proračuna, jer, naime, zgradu suda u Zlataru s predviđenim sredstvima u visini od 292 tisuće kuna neće se moći ni konzervirati, a kamoli dovršiti.

Ustavna obveza informiranja hrvatske dijaspore

Ante Beljo (HDZ) orijentirao se u svom izlaganju na problem s financiranjem rada Hrvatske matice iseljenika glede informiranja hrvatske dijaspore.

Putem amandmana zatražit će da se sredstva za tu namjenu transferiraju od Ministarstva kulture kao resornog ministarstva direktno Hrvatskom informativnom centru, čime se u strukturi sredstava Ministarstva kulture ništa ne mijenja, budući da su njima ionako već predviđena sredstva za Hrvatsku maticu iseljenika, koju bi se ovim putem zaobišlo.

To će predložiti jer novi ravnatelj Hrvatske matice iseljenika iz nepoznatih razloga ne želi proslijediti sredstva Hrvatskom informativnom centru za već obavljene poslove i troškove vezane uz iznajmljivanje odašiljača od Deutsche Telecoma i Celibrot Castinga iz SAD-a, čime se ne poštuje Zakon o izvršenju državnog proračuna, kao ni ugovori koji su potpisani sa stranim dobavljačima, čime se narušava i ugled Republike Hrvatske u svijetu.

Informiranje iseljeničtva je i ustavna obveza Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan domovine.

Dr. Ante Simonić (HSS) podržao je značajno povećanje državne financijske podrške mirovinskom i zdravstvenom sustavu u visini od gotovo milijardu i 500 milijuna kuna, kao i dodatnih 130 milijuna kuna za isplatu dječjeg doplatka, te za kamate na javni dug u visini većem od 70 milijuna.

Priznaje, međutim, da je državni deficit golem – 6,6 milijardi kuna, te da je rebalans neophodan, odnosno povećanje državnog proračuna za 4,23 posto.

Ne slaže se s namjerom da se Ministarstvu kulture smanje sredstva za 4,2 milijuna kuna, bez obzira na to što bi prijenosom realizacije stranog kredita u iznosu 3,7 milijuna kuna u sljedećoj godini to smanjenje zapravo iznosilo pola milijuna kuna. Također, drži da je neprihvatljivo katastrofalno siromašno prosvjetu, odnosno Ministarstvo prosvjete i športa, dodatno smanjiti proračun za 27,2 milijuna kuna, iako nadležni uvjeravaju kako će prosvjeti naknadno biti isplaćeno još oko 4 milijuna kuna. Restrikcija je predviđena u predškolskom odgoju, odgoju i naobrazbi djece pripadnika nacionalnih manjina, za specijalni srednjoškolski odgoj djece s poteškoćama u razvoju i dr. Dr. Simonić ističe kako postoji politički konsenzus u koji se zaklinjala i pobjednička koalicija da su prosvjeta, kultura i znanost temelj općeg nacionalnog boljitka.

• Postoji politički konsenzus, u koji se zaklinjala i pobjednička koalicija, da su prosvjeta, kultura i znanost temelj općeg nacionalnog boljitka.

Znanje je preduvjet razvoja, a razvoj je put u bolju budućnost, kazao je zastupnik Simonić.

Smanjenja predviđena rebalansom uvelike oslabljuju i startnu poziciju spomenutih ministarstava pri donošenju, odnosno izradi proračuna za sljedeću godinu.

Zastupnik je iznio ocjenu da bi sredstva namijenjena tim ministarstvima, ako već ne mogu pratiti povećanje proračuna od 4,23 posto, onda trebala makar ostati na istoj razini. Za Ministarstvo vanjskih poslova predviđeno je povećanje sredstava za 68 milijuna kuna, a Ministarstvu unutarnjih poslova za gotovo 200 milijuna. Policija i diplomacija značajan su čimbenik za boljitak ove države, ali

drži kako bi prioritet trebalo dati razvoju zemlje na principu prosvijećenosti i kulture.

Državna se imovina rasprodaje kako bi se uravnotežile državne financije

Dr. Đuro Njavro (DC), iznio je, na početku svog izlaganja, podatke prema kojima Hrvatska ostvaruje po glavi stanovnika oko 5 tisuća dolara, a Austrija oko 20 tisuća, iz čega proizlazi da će Hrvatskoj trebati, uz stopu godišnjeg rasta od 7 posto, oko dvadeset godina da bi se postigao prosjek razvijenog svijeta u dohotku po glavi stanovnika.

To je temeljno polazište za izradu i donošenje svih proračuna i rebalansa, drži dr. Njavro. Stopa rasta od 7 posto je vrlo visoka stopa, a imajmo da umu da će i u tim zemljama stopa rasta rasti oko 1 do 2 posto godišnje, pa ćemo za 20 godina biti tek ondje gdje su razvijene zemlje danas, ali će se bar razvojno zaostajanje smanjiti.

Ocijenio je kako je jedna od rijetko dobrih vijesti u ovoj proračunskoj godini iznalaženje načina za isplatu osigurane štednje, putem Državne agencije za sanaciju banaka i osiguranje štednih uloga i Ministarstva financija, što će zasigurno pridonijeti povratku povjerenja u državne financije i sigurnost domaćih banaka, a postoji i mogućnost da dio tog novca postane i nova štednja.

Proračun Republike Hrvatske kontinuirano bilježi ozbiljan nedostatak, a to je budžetski deficit, zbog čijeg se namirivanja rasprodaje državna imovina, kako bi se uravnotežile državne financije.

Imovinu možemo prodavati još 2 do 3 godine, mišljenja je zastupnik Njavro, a ovogodišnje povećanje proračunske potrošnje, pa makar i bilo to za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, zapravo znači samo to da se državni dug povećava iz godine u godinu i da će on biti ugrađen i u buduće proračune.

U Republici Hrvatskoj se, dakle, ne štedi, već su tekući rashodi veći od tekućih prihoda.

U skladu s promjenama koje su nastupile u susjednoj Jugoslaviji, hrvatska bi Vlada trebala promisliti što će biti s imovinom, realnom i financijskom, bivše države i to ukalkulirati u buduće financijske planove.

Ravnopravnost u okviru međunarodne zajednice, a koju zahtijeva Jugoslavija morat će biti uvjetovana re-

guliranjem pitanja imovine bivše države.

Njavro drži kako je upitno doprinu li ovaj rebalans proračuna povećanju ulaganja u Hrvatskoj, jer se i dalje izvanproračunski fondovi pojavljuju kao veliki tražioc kredita, što sasvim sigurno samo odmaže na pustu postizanja 7 postotnog rasta godišnje.

Zastupnik također smatra da bi, prije donošenja proračuna za 2001. godinu, trebalo donijeti izmjene i dopune poreznih zakona, a i ovaj je rebalans rezultat mijenjanja porezne politike tijekom proračunske godine.

Osobno se zalaže da Vlada odustane od predviđenih poreznih izmjena, jer ih ocjenjuje nepovoljnim za potencijalne ulagače, kao i za dosadašnje investitore, a drži i da bi te odredbe dovele u pitanje izvršavanje državnog proračuna, posebice u dijelu sredstava koja su predviđena privatizacijom.

Nelogičnom je ocijenio namjeru da se dohodak od dividendi oporezuje, a ostavi neoporezivom kupnju državnih obveznica. Na kraju je istaknuo potrebu da mala zemlja kao Hrvatska primjenjuje međunarodne računovodstvene standarde, jer bi tako i na taj način bila transparentnija za strane ulagače.

Đuro Dečak (HDZ) iznio je podatke prema kojima je državni proračun predloženo povećati za čak 4,9 posto, uz predviđeno smanjenje prihoda od 3 milijarde kuna.

Uredu Vlade za zatočene i nestale predloženo je povećati sredstva za 46 posto, a sredstva za ekshumaciju i obilježavanje masovnih grobnica smanjiti za 2,5 posto. Stambeno zbrinjavanje stradalnika Domovinskog rata jako kasni, jer su rokovi za dovršenje tih objekata davno premašeni.

Prekvalifikacija i zapošljavanje razvojačenih branitelja

Ministarstvu hrvatskih branitelja također su povećana sredstva, i to za invalidske i obiteljske mirovine, plaće za ranjenu i oboljelu pričuvu, te za reprezentaciju, a u isto vrijeme su smanjena sredstva za pomoć obiteljima i kućanstvima, osiguranine, ortopedska pomagala i naprave, te smještaj ranjenih hrvatskih vojnika. Odlukom Ministarstva hrvatskih branitelja ukinuto je 10 centara za hrvatske branitelje, a na Zavodu za zapošljavanje iz Udruge veterana Domovinskog rata završio je 31 djelatnik. Hrvatski se branitelji nemaju kome obratiti za pravnu i psihološku pomoć, iznio je Đuro Dečak, dodajući

kako su čak i za Nacionalni program za zapošljavanje smanjena sredstva, a razlika sredstava će vjerojatno biti transferirana Zavodu za zapošljavanje, za koji zastupnik nije siguran da je u protekloj godini uspio zaposliti ijednog hrvatskog branitelja.

Veteransko je učilište putem prekvalifikacije u tri generacije polaznika uspjelo zaposliti 120 razvojačenih hrvatskih branitelja. Iako je dano obećanje da će to veleučilište nastaviti s radom od predviđenih 17 milijuna kuna transferirano je svega 1 ili 2 milijuna, iako na taj način otvoreno radno mjesto košta manje od okvirnih 40 tisuća kuna.

Zastupnik je kazao da bi o ovom problemu bilo lakše govoriti kad bi se poštovala odluka Doma i podnosilo tromjesečno izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja.

Sredstva za civilne žrtve rata također su smanjena, kao i za razminiranje, a zastupnik drži kako Republika Hrvatska nije slobodna sve dok stanovnici mogu poginuti od zaostalih mina.

Na kraju je zaključio kako Deklaracija o zaštiti digniteta Domovinskog rata ne bi smjela biti samo mrtvo slovo na papiru.

Prilikom donošenja proračuna za 2000. godinu bilo je puno govora o kapitalnim investicijama i o tome kako su one, osim svega, i veliki pokretači zapošljavanja i sveukupnog razvitka, kazala je **Marina Matulović-Dropulić (HDZ)**.

Predviđena sredstva za kapitalne investicije ne samo da nisu utrošena kako je planirano, već ih je i rebalansom predviđeno i smanjiti, odnosno transferirati za tekuću potrošnju. Zastupnica smatra da, ako se država već zadužuje, da to ne bi trebalo biti za tekuću potrošnju, već za investicije koje će donijeti određene koristi.

• Ako se država već zadužuje, to ne bi trebalo biti za tekuću potrošnju, već za investicije koje će donijeti određene koristi.

Nositelj tog procesa mora biti država jer i dalje nema velikih stranih ulagača.

Osvrnula se potom i na rad Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo kojem su sredstva bitno smanjena, a zna se da je upravo ta vrst poduzetništva pokretač sveukupnog razvitka države.

Ivan Penić (HDZ) drži kako je zaduživanje države ozbiljan problem jer nije optimističan glede ocjena da će privatizacija javnih poduzeća biti vrlo uspješna i da će se njome moći pokriti deficit.

Pozdravio je mjere koje su rezultirale smanjenjem duga države od 4,1 milijardu kuna, ali usprkos proklamiranoj štednji, rebalans je pokazao kako su mnoge stavke premašene, prije svega kod Ministarstva financija, Vlade, Carinske i Porezne uprave, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva gospodarstva, itd. Planirati je jedno, a oživotvoriti planirano drugo, kazao je Penić, dodajući kako ne razumije zašto su predviđena puno manja sredstva za razminiranje, za nacionalni program borbe protiv droge, zaštitu od požara i sigurnosti u prometu... Ponovio je još jednom da je proklamirana štednja i planirano smanjenje budžetske potrošnje sasvim ispravna, ali da je realnost života pokazala drugačije.

Marija Bajt (HDZ) drži kako se Proračunom za 2000. godinu nisu ispravno valorizirali prioriteta i ispravno prerasporedili najavljene uštede, ali ni proračunska povećanja i smanjenja sredstava, jer je dug Republike Hrvatske dosegao 13 milijardi kuna.

Sredstva bi trebala usmjeravati u razvoj gospodarstva, a ne u pokrivanje tekućih rashoda. Proračunski je deficit toliko velik da se o njemu teško prepoznaju efekti dobre turističke sezone. Ako je razlog za donošenje ovakvog rebalansa transferiranje sredstava fondovima, predizborna obećanja padaju u vodu, budući da propada planirano vraćanje duga umirovljenicima i smanjivanje stope PDV-a. Zastupnica smatra da je sada pravo vrijeme za reformu mirovinskog i zdravstvenog sustava. Podržala je osiguranje potrebnih sredstava za isplatu dječjeg doplatka, ali i kritizirala odluku o smanjenju plaća učiteljima, nastavnicima, znanstvenicima, socijalnim, zdravstvenim i kulturnim radnicima, te državnim službenicima, te upitala hoće li profesorima biti financijski nadoknađena korekcija plaća koja stupa na snagu tek od 1. siječnja, u sklopu odredbe kojom se izjednačuju u plaćama profesori u osnovnim i srednjim školama. Na kraju je svog izlaganja upitala zašto se ne izvršavaju odluke donesene u Saboru o ubrzanju izgradnji požeške gimnazije i kako je moguće da Ministarstvo prosvjete i športa obustavlja radove na gradnji gimnazije, iako se ministar Strugar u više

navrata očitovao o potrebi da se gradnja na tom objektu ubrza.

Josip Sesar (HDZ) tvrdi kako je Rebalans proračuna za 2000. godinu predstavljen kao tehnički rebalans, ali činjenica je da on ipak podrazumijeva povećanje proračunske potrošnje od 2,36 milijardi kuna, i to ne temeljem iznalaženja novih izvora financiranja, već putem zaduživanja na stranom tržištu kapitala u iznosu od gotovo 6 milijardi kuna.

Proračun je predloženo povećati za 4,9 posto. Dotacije odnosno transferi županijama ni u kom slučaju nisu zadovoljavajući, kazao je zastupnik, ali je izrazio zadovoljstvo činjenicom da će se do kraja proračunske godine izvršiti prijenos naknadno raspodijeljenih 30 milijuna kuna svim jedinicama lokalne uprave i samouprave, te da se do sada isplaćivana sredstva mogu smatrati sigurnim i redovitim prihodima.

Predstavnici Brodsko-posavske županije nisu zadovoljni što su u okviru sredstava Ministarstva pomorstva, prometa i veza ukinuta sredstva za otkup zemljišta za izgradnju zapadne veze ceste u Slavskom Brodu, kao i smanjenjem sredstava za projektiranje i početak radova.

U okviru sredstava Ministarstva prosvjete i športa smanjena su sredstva za izgradnju športske dvorane u Velikoj Koparnici na svega 61 posto. Zadovoljstvo je, međutim, izrazio doznačavanjem sredstava od ukupno 71 posto za poticanje malog gospodarstva, te je kazao da do kraja proračunske godine očekuju i ostatak sredstava.

Zaustavljanje negativnog trenda

Mr. Zorko Vidiček (SDP) mišljenja je da ovaj rebalans potvrđuje da Vlada ostvaruje program rasterećenja gospodarstva.

Potrošnja u javnom sektoru je u proteklih 5 godina rasla dvostruko brže od rasta društvenog bruto proizvoda, a Vlada je uspjela okrenuti taj negativan trend.

Neosporno je i to da Vlada nije stvorila zakonsku osnovu za diktiranje prava korištenja, oblik i vrstu javne potrošnje, međutim u ovom se periodu bavila drugim problemima: stagnacijom privrednog rasta, eskalacijom neplaćenih računa i dugova, u čemu je prednjačila država, deficitom razmjene s inozemstvom, povećanjem inozemnog duga, rastom nezaposlenosti, smanjenjem razine investicija,

te problemima s omjerom zaposlenih i umirovljenih osiguranika.

Osobno to zastupnik smatra velikim uspjehom, iako je planirano smanjiti proračunsku potrošnju za 1,2 posto u odnosu na 1999. godinu, a rebalans je pokazao da je on zapravo veći za 3,65 posto. S druge pak strane stopa rasta društvenog bruto proizvoda ove će godine biti 3 puta veća od rasta potrošnje.

Godinama je stvarana navika pretjerane potrošnje javnog sektora, pa je presjecanje takvih navika bilo vrlo teško.

Mr. Vidiček smatra da zaduživanja u ovoj godini nisu iznad mogućnosti hrvatske države, budući da će ona rastom društvenog bruto proizvoda sasvim sigurno biti pokrivena.

Ukupna potrošnja javnog sektora je u 1999. godini bila 49 posto društvenog bruto proizvoda, a ove godine se ona spustila na 46,77 posto.

Ta je potrošnja pokrivena realnim prihodima države, a država redovito podmiruje svoje dugove, kazao je zastupnik, što do sada nije bio slučaj.

Dr. Ivan Čehok (HSL) drži da, iako je pri donošenju proračuna za 2000. godinu bilo jasno kako je premali i kako će trebati prije ili kasnije preraspodijeliti neke stavke te da mu je cilj zaustavljanje prevelikih apetita države, i dalje ostaje činjenica da javni sektor, odnosno država troši više sredstava nego što ih može namaknuti. Izrazio je svoje nezadovoljstvo činjenicom kako se Ministarstvu vanjskih poslova povećavaju sredstva, iako je zaključeno da bi trebalo smanjiti troškove diplomacije, a Ministarstvu prosvjete smanjuju.

Dubravka Horvat (SDP) iznijela je sugestiju da se prilikom donošenja proračuna za sljedeću godinu predvide sredstva za projekte koji su bili planirani u ovoj godini, ali ih iz tehničkih razloga nije bilo moguće realizirati, kao npr. zapadna vezna cesta u Slavskom Brodu, te da se takva ulaganja usklade s onima za iduću godinu.

Dr. Đuro Njavro (DC) je u pojedinačnoj raspravi govorio o kreditu za reformu katastarskog sustava, a koji nije realiziran. Rušenja bespravno sagrađenih objekata rezultat su problema katastarskog sustava starog 10 godina, a njegovom bi reformom bila otvorena i mogućnost za razvoj hipotekarnog kreditiranja.

Dodao je kako država ne može zanemarivati kapitalne investicije.

Dr. Jure Radić (HDZ) je iznio kako svatko tko imalo zna o ekonomiji

mora biti zabrinut zbog proračunske bilance Republike Hrvatske, koja i dalje bilježi rashode nad prihodima. Rashodi se namiruju prodajom imovine. Tekući su izdaci u prošloj godini bili 38,1 milijardu, a ove godine 45,1 milijardu kuna. Ured Predsjednika je u prošloj godini na plaće potrošio 5 tisuća kuna manje nego u ovoj godini i to je ocijenio rastrošnošću, a ne proklamiranom štedljivošću.

Rasprava o rebalansu uvod u raspravu o proračunu za 2001. godinu

Na kraju rasprave o ovoj temi riječ je preuzeo predstavnik predlagatelja, ministar financija, dr. **Mato Crkvenac**.

Ministar je kazao kako su u raspravi iznesena vrlo važna pitanja koja dijelom nisu vezana uz rebalans proračuna, ali predstavljaju uvod u raspravu o proračunu za sljedeću godinu.

Vlada Republike Hrvatske ponudit će projekciju proračuna za sljedeće tri godine, koja će biti usklađena s makroekonomskim elementima politike.

Ministar se potom osvrnuo na pitanja koja su zastupnici dotakli u svojim raspravama, pa je tako kazao da će mirovinski i zdravstveni fond zadavati teško savladive probleme državnom proračunu, ako se čitav sustav ne reformira, te da je predviđen iznos od 2,2 milijarde kuna za povrat duga mirovnicima stavka koja, iako jest u okviru realnih mogućnosti, predstavlja veliki teret za proračun u 2001. godini.

Pokrivanje proračunskog deficita je pitanje na čijem rješavanju inzistira Vlada Republike Hrvatske i na čemu će se ozbiljno poraditi u idućem razdoblju, prije svega računajući na prihod od privatizacije dijela javnih poduzeća. Na taj se način namjerava namaknuti 12 milijardi kuna, u okviru kojih se nalaze i 5 milijardi kuna predviđenih za ovu godinu.

Složio se kako korištenje odobrenih kredita ne teče kako bi trebalo i kazao kako je Vlada u vezi s tim zauzela stajalište koje bi te procese trebalo ubrzati.

Zastupnici su iznosili i podatke prema kojima su izdaci za plaće u pojedinim ministarstvima rasli, što je točno, ali ta pojava proizlazi iz Zakona o državnim službenicima prema kojem još godinu plaću dobivaju službenici koji su stavljeni na raspolaga-

nje državi. Uštede ostvarene tim putem primijetiti će se tek u narednom razdoblju.

Prijeko je potrebno smanjiti budžetsku potrošnju kako bi se ostvario gospodarski rast i pokrenuo proces zapošljavanja.

• Prijeko je potrebno smanjiti budžetsku potrošnju kako bi se ostvario gospodarski rast i pokrenuo proces zapošljavanja.

Kapitalne investicije u osnovi nisu smanjene, već su drugačije raspoređene, restrukturirane unutar pojedinih ministarstava. Postignut je i dogovor sa sindikatima oko usklađivanja plaća srednjoškolskih profesora i učitelja, kazao je ministar Crkvenac i pojasnio kako poticajna sredstva za malo i srednje poduzetništvo nisu smanjena u ovoj godini, a za iduću su godinu i znatno povećana.

Generalu Dečaku je odgovorio kako sredstva za zapošljavanje razvojačenih hrvatskih branitelja nisu smanjena, već su samo stavljena u drugi razdjel unutar istog ministarstva, a glede financiranja razminiranja je kazao kako sredstva nisu smanjena već nije realiziran kredit na koji se računalo. Vlada je izradila desetogodišnji plan razminiranja koji će svesrdno podupirati i u potpunosti se angažirati oko njegove realizacije.

Ponovno je, na kraju ovog izlaganja, naglasio kako ova rasprava predstavlja odličan uvod u raspravu o državnom proračunu za sljedeću godinu.

Nakon održane rasprave zastupnici Zastupničkog doma odlučivali su o amandmanu koji je podnijela grupa zastupnika (**Milan Kovač, Ante Beljo, Zdravka Bušić, Zdenka Babić-Petričević, Baltazar Jalšovec, Dubravka Šuica, Ivan Čehok, Marina Matulović-Dropulić, Marija Bajt, Jure Radić, Ivica Kostović, Đuro Njavro**), a koji je ranije usmeno izložio zastupnik **Ante Beljo** (financiranje programa informiranja hrvatskog iseljeničtva).

Mr. **Crkvenac** ga u ime predlagatelja nije mogao prihvatiti jer su sredstva za tu namjenu osigurana i jer se nalaze na upravo ovoj poziciji gdje i trebaju biti, a razloge za podnošenje

amandmana ocijenio osobnima i rezultat su određenih nesporazuma.

Zastupnik **Beljo** je pojasnio kako se usvajanjem amandmana ništa ne bi promijenilo upravo zato što su sredstva već predviđena pozicijom u okviru Ministarstva kulture, ali sredstva nisu doznačena, pa prijete sudski spor s tvrtkama koje su usluge isporučile, a nisu ih uspjele naplatiti, te je dodao kako je nedopustivo da jedan čovjek, Boris Maruna, čitavu stvar dovodi u pitanje.

Predsjedatelj, mr. **Mato Arlović**, pojasnio je kako je vjerojatno nastao nesporazum jer zbog tehničkih razloga nije bilo moguće podijeliti prijedlog zaključka koji je podnijela grupa zastupnika (**Nenad Stazić, Ingrid Antičević-Marinović**), a kojim je predloženo obvezati Vladu da osigura sredstva za ispunjenje obveze iz članka 6., stavka 3. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji za osiguranje distribucije programa koji se proizvode i emitiraju, a namijenjeni su informiranju hrvatskih iseljenika.

Nakon što je zastupnik **Beljo** ustvrdio kako to nije njegov zaključak, a ni amandman, mr. **Arlović** je pojasnio kako je problem nastao oko obveze informiranja hrvatskog naroda koji živi izvan domovine, a ne oko tog jesu li ili nisu osigurana sredstva.

Ante Beljo je dodao kako on samo želi osigurati da poslovi koji su izvršeni budu i plaćeni.

Mr. **Arlović** je kazao kako o tome ne odlučuje Hrvatski sabor, već potpisnici ugovorne obveze, ali da on može obvezati Vladu da osigura sredstva za izvršavanje obveze informiranja hrvatske nacionalne manjine.

Nakon dodatnih pojašnjenja **Ante Beljo** je prihvatio osnovnu intenciju zaključka i povukao amandman.

Predmetni je zaključak donesen jednoglasno, a Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2000. godinu prihvaćen je većinom glasova (68 »za« i 17 »suzdržanih«).

Jednoglasno je, zatim, donesena i Odluka o izmjenama i dopunama Financijskog plana Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za 2000. godinu, a većinom glasova (84 »za« i jedan suzdržan) donesena je i Odluka o izmjenama i dopunama Financijskog plana Hrvatskih voda za 2000. godinu.

V. Ž.; Đ. K.; I. K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2000. GODINU

Većinom glasova bez rasprave Zastupnički dom Hrvatskoga sabora donio je Zakon o izmjenama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu.

Predloženim Zakonom, smanjila bi se sredstva Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u svoti od 27,1 milijun kuna. Izvršila bi se ujedno i preraspodjela ukupno planiranih sredstava za

Zavod u svoti od 165,7 milijuna kuna, tako da bi se sadašnji izdaci za plaće i naknade zaposlenima smanjili za 33,5 milijuna, dok bi se povećali materijalni troškovi za 4,5 milijuna kuna i izdaci za kapitalna ulaganja za 1,9 milijuna kuna. Smanjenjem sredstava za financiranje djelatnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 27,1 milijun kuna omogućit će se Zavodu da do kraja godine iz vlastitih sredstava bespovratno financira mjere aktivne politike zapošljavanja.

Predlaže se i dodatno zaduživanje Vlade na inozemnom i domaćem tržištu novca i kapitala do svote od 5.334 milijuna kuna kako bi se pre-

mostila nedostatna sredstva odnosno planirani prihodi od privatizacije u Državnom proračunu za ovu godinu.

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun, za gospodarstvo, razvoj i obnovu, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te za obrazovanje, znanost i kulturu podržali su predložene zakonske izmjene.

Uz to je **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** iznio stav da predlagatelj ispita mogućnost preraspodjele rashodovne strane Zakona uz pojačanu financijsku podršku Ministarstvu prosvjete i športa.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DAVANJU OVLAŠTI DRŽAVNOJ AGENCIJI ZA OSIGURANJE ŠTEDNIH ULOGA I SANACIJU BANAKA ZA IZDAVANJE OBVEZNICA

Izdanim obveznicama do sredstava za isplatu osigurane štednje

Bez rasprave i jednoglasno, Zastupnički je dom hitnim postupkom donio Zakon o davanju ovlaštiti Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka za izdavanje obveznica. Zakonom se ovlašćuje Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka da izda obveznice u iznosu od 2,5 milijardi kuna radi osiguranja sredstava za isplatu osiguranih štednih uloga u bankama i štedionicama u stečaju.

O PRIJEDLOGU

Sukladno Zakonu o bankama i Zakonu o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, štedni ulogi u bankama i štedionicama (do iznosa od 100.000,00 kn) osigurani su kod Državne agen-

cije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i u slučaju stečaja banke, odnosno štedionice, za njihovu isplatu jamči Republika Hrvatska. Eskalacija bankarske krize koja je svoj vrhunac doživjela tijekom 1999. dovela je do stečaja banaka i štedionica te povećanja obveza državnog proračuna u smislu novčanih izdataka za osiguranu štednju. Za sedam banaka koje su lani otišle u stečaj isplata osiguranih štednih uloga je organizirana i provedena od lipnja 1999. u skladu s planiranim prilikom sredstava iz državnog proračuna za tu godinu u kojem je bilo planirano 1.176.000.000,00 kuna za isplatu osiguranih štednih uloga, ali je Agenciji doznačeno ukupno 485.000.000,00 kuna i to tako da su isplaćivani štedni ulogi do 65.000,00 kuna.

Državnim proračunom za ovu godinu predviđen je transfer Agenciji za

isplatu osiguranih štednih uloga u iznosu od 420.000.000,00 kuna uz dodatnih 25.200.000,00 kuna na ime eventualne kamate koja bi bila predviđena u slučaju definiranja modela rješenja isplate putem vrijednosnih papira. Slijedom navedenog Agencija je od 10. srpnja ove godine iz doznačenih sredstava iz državnog proračuna u iznosu od 210.000.000,00 kuna kao i iz vlastitih sredstava prikupljenih od premija, započela s isplatom iznosa od 12.500,00 kuna po štediši. Na taj način ukupno je linearno isplaćeno 263.758.908,42 kn za 21 054 štediša, a do 20. listopada Agencija je od ukupno 3.523.350.662,50 kn osigurane štednje banaka štedionica u stečaju isplatila štedišama ukupno 1.146.717.850,49 kn.

Kako su sredstva predviđena u proračunu za 2000. godinu nedostat-

na za isplatu ukupnog preostalog iznosa osigurane štednje (20. listopada 2000. iznosila je 2.376.632.812,01 kn), temeljna ideja u pristupu rješavanja problema isplate osiguranih štednih uloga je da se fiskalni trošak razgraniči na nekoliko proračunskih godina, a da se istodobno, putem sudionika financijskog tržišta čim prije omogući građanima da raspoložu svojim štednim ulozima. Kako bi mogla izvršiti svoju zakonsku obvezu isplate štednih uloga, a uzimajući u obzir velik broj štediša koji potražuju iznose osigurane štednje te dugo vremensko razdoblje koje je proteklo od otvaranja stečajnog postupka, Agencija se ovlašćuje da, sukladno članku 3. stavku 1. točke 2. Zakona o državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, izda obveznice u iznosu od 2,5 milijardi kuna temeljem kojih će prikupiti potrebna sredstva radi isplate osigurane štednje.

Hitnost postupka u donošenju zakona Vlada obrazlaže potrebom da se riješi problem velikog broja štediša koji potražuju iznose osigurane štednje i istodobno upozorava na dugo vremensko razdoblje koje je proteklo od otvaranja stečajnog postupka nad bankama i štedionicama.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu da se Zakon donese hitnim postupkom, kao ni da stupi na snagu danom objave u »Narodnim novinama«. Na tekst Konačnog prijedloga ovoga zakona, u odnosu na svoj djelokrug, Odbor nije imao primjedbi.

Donošenje zakona podržao je i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu.**

Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o predmetnom zakonu kao matično radno tijelo. Odbor je jednoglasno podržao prijedlog Vlade da se Zakon donese po hitnom postupku, ali je u raspravi istaknuto da je Odbor u više navrata ukazivao na potrebu kvalitetnijeg načina rješavanja problema isplate osiguranih štednih uloga, kako bi se omogućilo građanima da što prije mogu raspolagati sa svojim štednim ulozima. Zbog toga je Odbor u cijelosti podržao prijedlog da se zakonom ovlasti Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka da izda obveznice u iznosu od 2,5 milijardi kuna radi osiguranja sredstava za isplatu osiguranih štednih uloga u bankama i štedionicama, sukladno Zakonu o Državnoj agenciji za sanaciju banaka i osiguranju štednih uloga.

RASRAVA

Predstavljajući zakonski prijedlog u ime predlagatelja – Vlade – zamjenik ministra financija, **mr. Damir Kuštrak**, podsjetio je na veliku bankarsku krizu u Hrvatskoj tijekom 1998. i 1999. godine kada je veliki broj štediša ostao bez svoje osigurane štednje. Činjenica da štediše potražuju svoj novac ponukala je Vladu da predloži jedan projekt u kojem bi Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka izdala obveznice na domaćem tržištu teme-

ljem kojih će prikupiti potrebna sredstva radi isplate osigurane štednje.

*• **Budući da su sredstva predviđena u proračunu za 2000. godinu nedostatna za isplatu ukupnog preostalog iznosa osigurane štednje, temeljna ideja u rješavanju tog problema je da se fiskalni trošak razgraniči na nekoliko proračunskih godina.***

Riječ je, kaže, o dva izdanja obveznica, a prvo je izdanje od 800 milijuna kuna s dospeljećem 2003. godine, dok bi drugo izdanje bilo od 1700 milijuna kuna i dospeljećem 2005. godine. Iz sredstava prikupljenih izdavanjem obveznica Agencija će izvršiti isplatu svih neisplaćenih iznosa osigurane štednje u bankama i štedionicama u stečaju, naglasio je Vladin predstavnik. Posebno je važno što se odredbama ovog Zakona omogućava potencijalnim kupcima obveznica da uplatu u primarnom upisu izvrše kunskim ili deviznim sredstvima, ovisno o raspoloživim izvorima. Jednako tako, omogućeno je Agenciji da sredstva koja je zaprimila uplatama iz primarne emisije, neovisno radi li se o kunskim ili deviznim sredstvima, transferira bankama i štedionicama radi isplate osigurane štednje građanima.

Među zastupnicima nije bilo zainteresiranih za raspravu pa se pristupilo glasovanju. **Zastupnički je dom jednoglasno donio Zakon o davanju ovlasti Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka za izdavanje obveznica.**

J. Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O CARINSKOJ TARIFI

Lakše do uređaja i opreme za razminiranje

Uz jednu amandmansku intervenciju Zastupnički je dom nakon kraće rasprave donio Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o carinskoj tarifi (predlagatelj: Županijski dom) kojim se, uz ostalo, tražilo da se za uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje primjenjuje carinska stopa »slobodno«. Na taj način će se, kako se čulo u raspravi na sjednici Doma, omogućiti kvalitetno i brzo razminiranje preostalih nerazminiranih površina u RH.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju zakonskog prijedloga predlagatelj – Županijski dom Hrvatskog sabora – poziva se na svoju ovogodišnju lipanjsku raspravu o Konačnom prijedlogu zakona o carinskoj tarifi, te amandmane Odbora Županijskog doma za gospodarstvo i financije. Radi se o amandmanu na članak 5. Konačnog prijedloga zakona da se u stavku 1. iza točke 2. doda točka 3. kojom bi se utvrdila mogućnost da Vlada za uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje može utvrditi carinsku stopu »slobodno«. Također je predloženo i amandman na tarifni broj 84.77; tarifna oznaka 8477.20 – ekstruderi, kojime se predlagalo brisanje carinske stope od 10 posto i utvrđivanje carinske stope »slobodno«. Prilikom rasprave o navedenom Zakonu na spomenutom Odboru, a potom i Županijskog doma, Vladin je predstavnik izjavio da predložene amandmane može prihvatiti, te da će ih Vlada preuzeti kao svoje amandmane i uputiti ih Zastupničkom domu kako bi se o njima moglo glasovati prilikom donošenja Zakona o carinskoj tarifi. Vlada to nije učinila, pa se Zastupnički dom o njima nije mogao izjasniti tj. o amandmanima nije glasovano, upozorava predlagatelj, pa se predloženom izmjenom i do-

punom Zakona želi ispraviti takav propust predstavnika Vlade.

RADNA TIJELA

U raspravi na **Odboru ZASTUPNIČKOG DOMA za financije i Državni proračun** prevladalo je mišljenje da predloženi zakonski prijedlog treba podržati jer se njime dugoročno rješava, primjenom carinske stope »slobodno« posebno problem uvoza strojeva, uređaja i opreme za razminiranje.

Uz jednu amandmansku intervenciju donošenje predloženog zakona podržao je i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**. Člankom 2. Konačnog prijedloga zakona predlagatelj je predložio brisanje carinske stope od 10 posto za tarifnu oznaku 8477.20 – ekstruderi, i utvrđivanje carinske stope »slobodno«, ali Odbor smatra da to nije potrebno jer će Vlada najkasnije u studenome ove godine donijeti Carinsku tarifu za slijedeću godinu te će promjena carine za navedenu carinsku oznaku biti izvršena u prijedlog Carinske tarife 2001. godine.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona i nije se protivio prijedlogu da se zakon donese hitnim postupkom kao ni da stupi na snagu danom objave u »Narodnim novinama«. Odbor je podržao amandman Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu na članak 2.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada podržava inicijativu da se za uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje primjenjuje carinska stopa »slobodno«, te da se za tarifnu oznaku 8477.20 – ekstruderi, carina sa 10 posto snizi na slobodno, ali smatra da zbog takvih promjena ne treba mijenjati

postojeći Zakon o carinskoj tarifi. Odredba članka 5. Zakona o carinskoj tarifi, kao i predložena dopuna s mogućnošću da se za uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje može primijeniti carinska stopa »slobodno« su načelne prirode, kojima se daje ovlast Vladi da utvrdi i niže carine od carina utvrđenih u Carinskoj tarifi ili primijeni carinske stope »slobodno«, te zahtijeva donošenje odgovarajućeg propisa. Vlada smatra da nije potrebno unositi navedenu promjenu u Zakon o carinskoj tarifi, jer se mogućnost odobravanja plaćanja povoljnije carine od carine propisane Zakonom o carinskoj tarifi nalazi u članku 22. Carinskog zakona.

• Ovim se Zakonom daje mogućnost Vladi da za uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje može primijeniti carinsku stopu »slobodno«.

Jednako tako Vlada naglašava kako za promjenu carinske stope za tarifnu oznaku 8477.20 – ekstruderi nije potrebno donositi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi, jer je Vlada ovlaštena sukladno članku 4. Zakona o carinskoj tarifi, mijenjati visinu carina. Također, sukladno članku 6. Zakona o carinskoj tarifi, Vlada mora, najkasnije u studenome ove godine donijeti Carinsku tarifu za slijedeću godinu, te će promjena carine za tarifnu oznaku »8477.20 – ekstruderi« biti izvršena u prijedlog Carinske tarife za 2001. godinu, a Vlada će odlukom, sukladno članku 22. Carinskog zakona, utvrditi povoljniju carinu, odnosno »slobodno« za strojeve, uređaje i opremu za razminiranje.

Sve navedeno su razlozi zbog kojih Vlada predlaže Zastupničkom domu da ne prihvati predloženi zakonski akt.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI
DOM

U ime predlagatelja zakonski je prijedlog predstavio **Stjepan Marić (HSS)**, predsjednik Odbora Županijskog doma za gospodarstvo i financije. Samo četiri mjeseca od Vladinog obećanja da će predložene amandmane Odbora preuzeti i utvrditi kao svoje te ih uputiti Zastupničkom domu kako bi se o njima moglo glasovati stiže Vladino mišljenje da nije potrebno mijenjati zakon na predloženi način jer se to može urediti na drugi način tj. donošenjem nekih drugih propisa, podvukao je zastupnik Marić. Drži kako takav način rješavanja problema nije dobar, a tvrdnju potkrepljuje konkretnim primjerom. Ovog ljeta, kaže, u Hrvatsku je stiglo nekoliko specijalnih strojeva za razminiranje, a od toga su dva vrlo vrijedna stroja bila poklon – jedan SAD-a, a drugi Švedske. Kako nije bilo regulirano pitanje tog uvoza strojevi su tjednima stajali na carini, a na kraju su uvezeni kao tzv. privremeni uvoz. Zastupnik kaže kako se to vrlo lako moglo riješiti da je tada izglasan predloženi zakon, i strojevi bi već bili u punom pogonu. Apelirao je stoga na zastupnike da podrže ovaj zakonski prijedlog.

U nastavku rasprave stavove Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu obrazložila je njegova predsjednica, **Dragica Zgrebec (SDP)**, a zatim je u ime Kluba zastupnika HSLs-a istupio **Želimir Janjić**. Zastupnik je podsjetio na nedavnu raspravu u kojoj je Zastupnički dom jednoglasno prihvatio Prijedlog nacionalnog programa protuminskog djelovanja u RH ocijenivši ga dobrim, ambicioznim i ostvarivim. Prihvaćen je i prijedlog da se obveže Vlada da predloži izmjene i dopune zakona kojima će se pratiti i stimulirati rješavanje minskog problema, pa tako i carinskih olakšica za uvoz strojeva i opreme, a ovim zakonskim prijedlogom Županijskog doma to se čini. Prihvaćanjem predloženog zakona u vrlo kratkom roku realizirat će se jedna od predviđenih mjera u okviru potpore Nacionalnom programu protumin-

skog djelovanja u RH, i potvrditi koliko važnim smatramo program razminiranja miniranih površina u Hrvatskoj. Stoga Klub zastupnika HSLs-a podržava predložene izmjene i dopune Zakona o carinskoj tarifi glede uvoza strojeva, uređaja i opreme za razminiranje, a jednako tako i prijedlog o utvrđivanju carinske stope »slobodno« za uvoz ekstrudera, budući da se takvi strojevi ne proizvode u Hrvatskoj. Ujedno izražava nadu da će to biti poticaj poduzetnicima za modernizaciju ili proširenje proizvodnje.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Dragica Zgrebec** podržala je Vladino mišljenje. U članku 5. važećeg Zakona o carinskoj tarifi daju se ovlasti Vladi da utvrdi i niže carine od carina utvrđenih u Carinskoj tarifi i to u samo dva slučaja, upozorava zastupnica Zgrebec. U prvom slučaju Vlada to može učiniti kada je riječ o uvozu opreme, uređaja, aparata, vozila i njihovih dijelova u čijoj se proizvodnji koriste oprema i dijelovi proizvedeni u RH, a u drugom slučaju riječ je o uvozu robe podrijetlom iz najnerazvijenijih zemalja. Predlagatelj zakona sugerira da se u članak 5. uvrsti uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje, a Klub zastupnika SDP-a pridružuje se mišljenju da je to moguće riješiti dopunom članka 5., no, sukladno prijedlogu Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu drži da nije potrebno da se u ovoj fazi samo za jednu vrstu opreme snizi carina ili uvede carina »slobodno« nego da se ide s paketom prijedloga koji će biti predviđeni novom carinskom tarifom za 2001. godinu. Dakle, Klub zastupnika SDP-a priklanja se mišljenju Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, zaključila je zastupnica Zgrebec.

Klub zastupnika HSS-a podržava predloženu izmjenu i dopunu Zakona, rekao je **Stjepan Živković**, jer će se tako omogućiti nabavka potrebnih sredstava, uređaja i opreme kojima će se kvalitetno i brzo razminirati preostale nerazminirane površine u Hrvatskoj, i nabaviti ekstruderi za preradu plastičnih masa.

• Usvajanje predloženog zakona znak je da Nacionalni program razminiranja nije samo deklaratorno prihvaćen.

I Klub zastupnika HDZ-a podržava predloženi zakon, rekao je **Ivan Šuker**, dodajući kako je to ujedno znak da Nacionalni program razminiranja nije samo deklaratorno prihvaćen već se ovim konkretno, a smisao je da se sa što manje sredstava (iz donacija, i iz državnog proračuna te od Hrvatskog centra za razminiranje) kupi što više kvalitetnih strojeva za razminiranje. Stoga Klub zastupnika HDZ-a ne može prihvatiti amandman Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, kao i mišljenje Vlade da će se to urediti u narednom periodu budući da je bilo dovoljno vremena da se od donošenja Zakona o carinskoj tarifi predloži izmjena spomenutog zakona. Kaže kako više nema vremena za čekanje da se Vlada udobrovolji i donese izmjene Carinske tarife već bi Zastupnički dom trebao prihvatiti predloženi zakon kako bi se već sutra mogla uštedjeti koja kuna za nabavku sredstava za razminiranje. Jednako tako podržao je i prijedlog glede carina za uvoz ekstrudera za mrvljenje plastike držeći da bi to bila izuzetno poticajna mjera za tu gospodarsku djelatnost.

Ispravljajući netočan navod zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** rekla je kako Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu nije imao amandman na prijedlog o izmjeni carinske stope za uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje već na prijedlog o carini na uvoz ekstrudera.

U ponovnom javljanju **Ivan Šuker (HDZ)** rekao je kako ga je zastupnica Zgrebec vjerojatno krivo razumjela. On je, kaže, doista rekao da Klub ne prihvaća amandman Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, ali je nakon toga govorio o strojevima za mrvljenje plastike.

Ovim je rasprava završena te je predsjedavajući zatražio da se glasuje najprije o amandmanu Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu koji je prihvaćen, a zatim su zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno sa 88 glasova »za«, donijeli Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o carinskoj tarifi u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom Odbora.

J. Š.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O VATROGASTVU

Rasteretiti proračune općina, gradova i županija

Nakon kraće rasprave Županijski je dom utvrdio Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o vatrogastvu uputivši ga Zastupničkom domu na razmatranje i donošenje. Zakonski su prijedlog podnijeli: Dragutin Bračun, Ivan Novosel, dr. Ivan Marijanović, akademik Ivan Aralica, dr. Jure Burić, Šimun Kujavec, Julije Derossi, mr. Božidar Pugelnik, dr. Živko Kolega, Milan Galić, Petar Katalinić, Ivan Lacković, Kruno Peronja, Vinko Jelić Balta, mr. Vlado Ošust, dr. Ivan Valent, Josip Majdenić, Stjepan Mikolčić, HDZ-ovi zastupnici u Županijskom domu, te Marinko Liović (neovisni).

Izmjenom članka 45. Zakona o vatrogastvu zastupnici su zatražili da se općinama, gradovima i županijama obveza financiranja redovne djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava i vatrogasnih zajednica smanji za 50 posto, s tim da gradovi, općine i županije, kojima proračunski prihodi to omogućavaju, mogu za to financiranje izdvojiti veća proračunska sredstva.

O NACRTU PRIJEDLOGA

Prema Zakonu o vatrogastvu koji se primjenjuje od 1. siječnja 2000. općinama, gradovima i županijama propisana je obveza financiranja redovne djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava i vatrogasnih zajednica iz izvornih prihoda proračuna i to po stopi od dva do pet posto ovisno o iznosu proračunskih sredstava. Istovremeno su zbog općepoznate situacije u gospodarstvu u padu prihodi proračuna od poreza na dobit. U takvoj situaciji ukazuje se potrebnim izmijeniti propis o obvezi financiranja vatrogastva tako da se stopa po kojoj se provodi financiranje smanji

za 50 posto s tim da općine, gradovi i županije, kojima proračunski prihodi to omogućavaju, mogu za financiranje redovne djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava i vatrogasnih zajednica izdvojiti veća proračunska sredstva. Po ocjeni predlagatelja predložene izmjene Zakona o vatrogastvu imale bi za posljedicu rasterećenje proračuna općina, gradova i županija.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo smatra da nema ustavnopravnih zapreka za utvrđivanje prijedloga ovog zakona, a i Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu podržava Nacrt i predlaže Domu da utvrdi tekst Prijedloga zakona o izmjenama Zakona o vatrogastvu.

RASPRAVA

Najprije je u ime predlagatelja zastupnik Dragutin Bračun (HDZ) naznačio predložene izmjene Zakona te zamolio zastupnike da utvrde Prijedlog zakona i upute ga Zastupničkom domu na raspravu.

U ime Vlade o Nacrtu zakona očitovao se Josip Vresk, zamjenik ministra unutarnjih poslova. Podsjetio je na nedavnu sjednicu Zastupničkog doma kada je prihvaćeno Izvješće o stanju zaštite od požara i doneseno nekoliko zaključaka koji obvezuju Vladu da predloži cjelovit novi tekst Zakona o vatrogastvu. Vlada je protiv toga da se samo u jednom malom segmentu intervenira u ovom zakonskom tekstu, rekao je Vresk i zamolio predlagatelja da povuku svoj zakonski prijedlog, odnosno zastupnike da ga ne prihvate.

U ponovnom istupu zastupnik Bračun je rekao da cijeni Vladin napor da cjelovito riješi problem vatrogastva, ali upozorava na problem koji se sada dešava u jedinicama lokalne samouprave. Riječ je o tome da protu-

požarni inspektori kontroliraju izvršenje proračuna obilazeći općine i gradove, a načelnici općina odnosno gradonačelnici koji nisu ispunili zakonsku obvezu, jer za to nisu imali sredstva u proračunu, novčano su kažnjeni. Apelirao je stoga na zastupnike da znajući za taj problem daju »zeleno svjetlo« Nacrtu zakona i upute ga u daljnju proceduru.

Po mišljenju mr. Franje Križanića (HDZ) izmjene Zakona o vatrogastvu predložene su na brzinu i tu je dosta stvari u koliziji. Donošenjem predloženih izmjena Zakona o vatrogastvu samo bi na neki način oslobodili obveze jedinice lokalne samouprave da se opremaju i budu preventivno i kurativno osposobljene da interveniraju. Zastupnik drži da se ovdje radi o nečem drugom. Tvrdi se da načelnici i gradonačelnici podliježu sankcijama protupožarnih inspektora ako ne mogu ispuniti zakonske obveze, a zastupnik Križanić upozorava i na druge obveze koje imaju općine, gradovi i županije pa bi sankcije na neispunjenje tih i drugih obveza mogle biti jednako relevantne. Međutim, u takvim slučajevima vrijedi samo jedno pravilo – ako jedinica lokalne samouprave nema dovoljno prihoda da ispunjava obveze tada se postavlja logično pitanje je li uopće postojala opravdanost njezinog formiranja. Kod predlaganja zakona nije se vodilo dovoljno računa o kompleksnosti ovog problema pa tako i o činjenici npr. da se jednako tako treba izdvajati za socijalnu skrb, npr. Prema važećem Zakonu o vatrogastvu općinama, gradovima i županijama propisana je obveza financiranja redovne djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava iz izvornih prihoda proračuna po stopi od 2 do 5 posto, pa s tim u svezi ovaj zastupnik upozorava na činjenicu da neke općine imaju visoke porezne prihode poput općine Knežinec kod Varaždina koja, kaže, ima velike prihode od naknade za dato zemljište za deponije pa bi ta općina mogla platiti i tri puta veći iznos od predloženog ovim zakonskim aktom.

To samo govori o kompleksnosti ovoga problema, koji nije dovoljno analiziran. Smatra da u općinama, gradovima i županijama ima materijalnih rashoda na kojima se može štedjeti počev od plaće načelnika i naknada vijećnika, i dodaje kako ne bi bilo dobro praviti u ovom trenutku neke racionalizacije glede izdvajanja za financiranje vatrogastva. Sve su to razlozi zbog kojih će, kaže, biti protiv predloženog zakonskog akta.

Problem valja kompleksnije riješiti

Na tragu takvog istupa bila je i zastupnica **mr. Ankica Mamić (LS)**. Prijedlog predlagatelja da Zakon stupi na snagu osmog dana od objave u »Narodnim novinama« ne oslobađa općine, gradove i županije eventualne kazne za nerealizirano od 1. siječnja 2000. Unatoč upozorenjima Grad Karlovac je, kaže, iznimno malo dao za vatrogastvo, a istovremeno se smjelo ušlo u investiciju od 3 milijuna DEM za manifestaciju »Dani piva« u Karlovcu. Prijedlog skupine zastupnika nije u redu, a obveza je obveza, podvukla je ova zastupnica.

• Najvažnije je odgovoriti na pitanje mogu li jedinice lokalne samouprave istinski raspolagati svojim (izvornim) proračunskim sredstvima.

Dr. Živko Kolega (HDZ) složio se s postavkama zastupnika Križanića, ali i zastupnika Bračuna koji je, kaže, točno uočio da su lokalnoj samoupravi naknadno dane obveze glede financiranja vatrogastva, a vatrogastvo koje je prije bilo pod ingerencijom MUP-a, sada prešlo na financiranje preko lokalne samouprave. Osnovni je problem, drži zastupnik, što još nije određeno na koji će način biti decentralizirana sredstva. Ne može se lokalna samouprava sve više i više opterećivati, a da joj se zauzvrat za to ne daju sredstva. Na kraju nećemo imati preventivu ali ni kurativu u vatrogastvu, izrazio je bojazan ovaj zastupnik.

Replicirajući **mr. Franjo Križanić (HDZ)** nije se složio s konstatacijom zastupnika Kolege da su obveze glede vatrogastva date u nadležnost jedinica lokalne samouprave te ga podsjeća kako je ta obveza postojala već

ranije. Nije, međutim, postojala obvezatnost visine ulaganja u dobrovoljno vatrogastvo, a posljedice su vidljive. Od 1990. dobrovoljno je vatrogastvo stalna obveza jedinica lokalne samouprave, a profesionalno vatrogastvo obveza MUP-a. Ostaje, međutim, pitanje za raspravu kako je koja od njih razvijala dobrovoljno vatrogastvo.

Po mišljenju **Ivana Brlekovića (HDZ)** predloženi zakon potiče širu raspravu i pitanje koje je često puta iznošeno na sjednici Doma, ali nikad do kraja dovedeno. Po mišljenju zastupnika riječ je o zadiranju države u proračunske prihode jedinica lokalne samouprave tj. činjenici da se, prije svega, zakonskim odredbama određuje trošenje izvornih prihoda tih jedinica. Kaže kako jedinice lokalne samouprave imaju obvezu da na svaki sklopljeni ugovor o bilo kakvoj investiciji izdvoje dva posto proračunskih sredstava, pet posto za socijalnu skrb, nešto u Fond za branitelje, za vatrogastvo itd. Zastupnik drži da je to u kontradikciji s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi koju je Hrvatska ratificirala pa je čudno da se zakonodavac oglašuje o tu Povelju u trenucima kada je to oportuno za državnu vlast da bi se već u nekom drugom trenutku na nju pozivao. Već sam naziv izvorni prihodi jedinica lokalne samouprave govore o kakvim se prihodima radi, pa bi prema spomenutoj Povelji tim prihodima trebali slobodno i autonomno raspolagati njihovi legalni i legitimni organi (predstavnička tijela i poglavarstva). Državna revizija, a nakon toga još samo financijska i kriminalistička policija imaju pravo kontrolirati zakonitost trošenja tih sredstava u jedinicama lokalne samouprave, ali zato nitko ne može određivati kako će te jedinice trošiti ta sredstva, rezolutan je zastupnik Brleković. Najvažnije je stoga odrediti na koji će način biti decentralizirana sredstva, te odgovoriti na pitanje mogu li jedinice lokalne samouprave istinski raspolagati svojim izvornim prihodima. Ako one to mogu, a zastupnik misli da bi tako trebalo biti, tada im nitko ne može zakonom određivati koliko će davati za koje namjene. Iako je, kaže, ispravna namjera zastupnika Bračuna ipak neće prihvatiti predloženi zakonski akt jer to pitanje treba kompleksnije riješiti budući da ovdje nije riječ samo o vatrogastvu već i o izdvajanju za socijalnu skrb, školstvo, predškolski odgoj itd.

Po mišljenju **mr. Božidara Pugelnika (HDZ)** najveći kamen smutnje kod nas su planovi procjene opasnosti od požara. U Slavoniji, od kuda zastupnik dolazi, svake se godine, kaže, radila ta procjena, i točno se znalo da je to žito za koje se mora osigurati dežurstvo. Sada se to radi na drugi način i potrebno je dobiti potvrdu određenih institucija, a zastupnik je protiv toga jer to iziskuje trošak 25-30 tisuća kuna.

Osvrćući se na raspravu, predstavnik predlagatelja **Dragutin Bračun** rekao je kako mu je žao što je zakonski akt izazvao sukob između različitih koncepcija financiranja i razvoja vatrogastva u Republici Hrvatskoj. Ako bi se riješio problem vatrogastva samo ovim financiranjem tada, kaže, nikada ne bi predložio ovakve izmjene Zakona o vatrogastvu to više jer potječe iz županije koja ima 40 vatrogasnih društava i nekoliko vatrogasnih zajednica. No, situacija je takva da jedinice lokalne samouprave jednostavno ne mogu realizirati svoje zakonske obveze. Zamolio je zastupnike da pruže podršku predloženom zakonu i prosljede ga Zastupničkom domu na raspravu, gdje se Vlada ima priliku očitovati, i ako hoće predloži sama vlastiti zakon kojim će se cjelovito riješiti taj problem.

Uzvratio je Vladin predstavnik **Josip Vresk**. Rekao je kako Vlada ne može skinuti sa sebe odgovornost prema Hrvatskom saboru. S tim u svezi podsjetio je na nedavnu raspravu u Zastupničkom domu o Izvješću o stanju zaštite od požara od 1. siječnja do 31. kolovoza 2000., kada je Zastupnički dom obvezao Vladu da u hitnom roku izradi i Hrvatskom saboru uputi cjelovit tekst, ne samo ovog zakona već i niza drugih propisa koji reguliraju područje vatrogastva.

Reagirajući, zastupnik **Bračun** rekao je da mu nije jasno zbog čega se Vlada toliko boji bilo kakvih inicijativa i prijedloga zastupnika te još jedanput zamolio zastupnike da podrže predloženi Nacrt zakona.

Glasovanjem njegov je zahtjev uvažen jer su zastupnici sa 23 glasa »za«, 14 »protiv« i četiri »suzdržana« utvrdili Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o vatrogastvu, sukladno prijedlogu grupe zastupnika Županijskog doma te ga uputili Zastupničkom domu na raspravu.

J. Š.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM CESTAMA

Ispraviti propust

Županijski je dom većinom glasova prihvatio prijedlog svoga kolege **ŽARKA KATIĆA** da se riješi pitanje nadzora prilikom donošenja godišnjeg programa rada i financijskog plana, a posebice kontrole izvršenja godišnjeg programa rada i financijskog plana županijskih uprava za ceste. Time je ujedno omogućeno upućivanje u daljnju proceduru.

O NACRTU PRIJEDLOGA

Županijske uprave za ceste slijedom odredbi Zakona o javnim cestama obavljaju iznimno značajne poslove i raspolažu s velikim financijskim sredstvima čiji iznos ovisi o broju registriranih motornih i priključnih vozila u pojedinoj županiji.

Odredbom članka 55. stavka 2. Zakona o javnim cestama određeno je da se na županijsku upravu za ceste primjenjuju propisi o ustanovama, ako tim zakonom nije drugačije određeno. Opći zakon koji uređuje osnivanje, ustrojstvo, tijela i druga pitanja od važnosti za ustanovu jest Zakon o ustanovama.

Iako je županijska uprava za ceste definirana kao ustanova, članak 57. propisuje da njome upravlja ravnatelj, kojeg imenuje i razrješava županijska skupština na prijedlog župana. To znači da ravnatelj županijske uprave za ceste zapravo obavlja poslove iz nadležnosti upravnih vijeća ustanova.

Zakon o javnim cestama ništa ne govori o stručnom vijeću županijske uprave za ceste. Dodatnu pravnu neizvjesnost stvara odredba članka 50. Zakona o javnim cestama koja propisuje da se sastav, osnivanje i poslovi Stručnog vijeća Hrvatske uprave za ceste utvrđuju njezinim statutom. Istovjetno rješenje predviđa i članak 49. Zakona o ustanovama. U praksi, stručno vijeće županijske uprave za ceste imenuje ravnatelj, a ono se bavi pitanjima koja nisu u njegovoj nadležnosti (npr. financije, program rada ustanove itd.). Sve je to posljedica činjenice da je Zakon o javnim cestama propustio odrediti upravno vijeće kao tijelo koje upravlja županijskom upravom za ceste.

Stoga je neophodno potrebno ugraditi u Zakon o javnim cestama odred-

be o upravnom vijeću jer u ovom slučaju nema mjesta primjeni pravila *»lex specialis derogat legi generali.«*

To će omogućiti kvalitetniji nadzor prilikom donošenja i izvršenja programa rada i financijskog plana županijskih uprava za ceste.

Držim očito nelogičnim, navodi predlagatelj, da Upravom za ceste prema članku 48. Zakona o javnim cestama upravlja upravno vijeće, dok u istovrsnim ustanovama na nižoj razini tu dužnost obavlja ravnatelj. Nacrtom prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama takva se situacija ispravlja.

RADNA TIJELA

O Nacrtu su raspravljali **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za gospodarstvo i financije** i podržali ga.

RASPRAVA

Zastupnicima se obratio predlagatelj **Žarko Katić** i iznio stanje temeljem važećih zakona o ciljevima koji se žele postići primjenom predloženog rješenja. Smatra nelogičnim da Hrvatskom upravom za ceste upravlja upravno vijeće dok u istovjetnim ustanovama na županijskoj razini taj posao obavlja ravnatelj. Radi se prema podacima iz Međimurske županije o iznosu većem od 10 milijuna kuna, a ustanove koje imaju daleko manji prihod imaju upravno vijeće. Mišljenja je da bi zbog tih sredstava i značaja poslova koje ove ustanove obavljaju trebalo imenovati tijela s preciznim razgraničenim djelokrugom rada.

Za one koji će postaviti pitanje troškova predlaže da upravno vijeće broji pet članova a po potrebi i manje, a naknade bi mogle biti slične onima u ustanovama kulture gdje iznose 400 kuna, ili zdravstva gdje su 600 kuna. Očito je, rekao je da naknade ne bi bile preprekom predloženim promjenama.

Prvi sudionik rasprave bila je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** i iznijela dvojbe, jer kako reče u njezinoj županiji i važeći zakon dobro funkcionira. Izrazila je sumnju u rečeno da rješenje neće izazvati dodatne troškove, i povećanje broja, opet istih ljudi.

Kao operativac u tom području poznaje poslove, tehniku i planiranje trošenja sredstava i navodi da Zakon o financijskom poslovanju strogo propisuje sredstva te stoga ne vjeruje da bi se netko usudio, i bez upravnog vijeća, kršiti propise. Uostalom, nije čula da bi se dogodilo nešto slično, odnosno da bi došlo do nenamjenskog trošenja sredstava prikupljenih temeljem Zakona o motornim vozilima. Da ovaj prijedlog daje koordinacija župana bila bi sigurna da se radi o problemu koji su registrirale sve županije, a budući da ostalih 20 županija štiti, bilo bi dobro pitati što one o tome misle.

Emil Soldatić (IDS) smatra da treba podržati prijedlog kako bi se postigao jednak princip, pa da i u slučaju trošenja 100 tisuća kuna postoji Upravno vijeće kao i u slučaju kada se radi o 10 milijuna kuna, u Istri primjerice, 20 milijuna a negdje i mnogo više.

Međutim, nešto drugo vidi kao sporno – pitanje je kako naći stručnjake mimo postojećih u malim mjestima, a ne predviđa se financiranje vanjskih suradnika. Stoga bi, mišljenja je, trebalo postaviti fakultativni model, te predvidi da to pitanje rješavaju komisije za izbor i imenovanja.

Kruno Peronja (HDZ) je bio mišljenja da je zakonodavac namjerno ostavio važeće rješenje i predvidio da se na Županijsku upravu za ceste primjenjuju propisi o ustanovama, da bi svaka uprava, ako želi, imala svoje upravno vijeće i uredila na način kako to predlaže zastupnik Katić. Stoga se protivi rješenju ovog pitanja zakonom, jer u tom slučaju to postaje zakonska obveza za sve ostale.

Iskustvo Splitsko-dalmatinske županije pokazuje da je važeći nadzor nad programom trošenja sredstava učinkovit te bi umetanje upravnog vijeća zakompliciralo sadašnje upravljanje.

Mr. Ankica Mamić (LS) je podržala prijedlog zastupnika Katića, ali se složila i sa stavom gospodina Peronje.

Dodala je da nije dobro ni prepustiti na volju županijama. Isto tako ne može se govoriti o eventualnoj zloporabi koju spominje zastupnica Trakoštanec. Naime, poznato joj je da izbijaju svađe oko prioriteta i sve se svodi na dogovor između župana i ravnatelja, bez obzira na skupštinu. Što se tiče naknada, smatra da je moguće limitirati sredstva kao što je to učinjeno u zdravstvu, pa ona nije veća od 100 DEM u protivvrijednosti u kunama.

Zlatko Komadina (SDP) nije osporio namjeru kolege da se ne može bez nadzora jednom čovjeku povjeriti upravljanje tolikim novcem. I sam smatra da bi morao biti učinkovitiji i češći nego što to jednom godišnje čini županijska skupština. No, upozorava

da iz diskusije proizlazi pitanje sudjelovanja u nadzornim odborima ili upravnim vijećima. Mišljenja je da u slučajevima kada se radi o ustanovama kojima je osnivač država, zakonom treba obvezati dužnosnike da sudjeluju u radu upravnih vijeća ili nadzornih odbora temeljem svoga posla, bez prava na naknadu.

Drugi bi bio slučaj za osobe koje dolaze izvana, i zakonom bi također trebalo urediti kao što je uredilo Ministarstvo zdravstva, ili pak »izbaciti« međuorgan koji postoji u drugim slučajevima.

Ovim je javljanjem završen broj prijavljenih te se zastupnicima obratio predlagatelj **Žarko Katić**. Smatrao je da može pobiti argumentirane navode. Prvi da Zakon o javnim cestama

nije sukladan Zakonu o ustanovama koji je opći zakon u odnosu na posebni. Što se tiče obavljanja dužnosti prihvaća rečeno da se upravna vijeća i nadzorni odbori nisu pokazali dobrim rješenjem, ali ne zbog uloge nego zbog ljudi koji nisu dobro radili svoj posao. Prihvatljive su konkretne primjedbe zastupnika Soldatića, misli predlagatelj i ukoliko bi Nacrt bio upućen u daljnju proceduru moguće su korekcije u tom smislu.

Glasovalo se o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama. Većinom je glasova (25 »za«, 6 »protiv« i 10 »suzdržanih«) »prošao« i može Zastupničkom domu u proceduru, bio je zaključak predsjedavajućeg.

M. P.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O ORUŽJU

U predlagateljevo ime **Dragutin Bračun** je prihvatio kompromis (Vlada ovaj prijedlog nije podržala) s Vladinim predstavnikom **Josipom Vreškom** da se rješenje koje se predlaže

ugradi u drugo čitanje Prijedloga zakona o oružju, pa u Domu nije bilo rasprave ni glasovanja.

Naime, prijedlog je da i članovi kuburaških udruga, uz ostale iznimne slučajeve, mogu dobiti odobrenje za nabavku oružja s navršenih 18 godina, a ne kao što Zakon predviđa – s 21 godinom života. Traženje je vezano uz potrebu da stoljetna tradicija kuburaštva dobije značenje u turistič-

kom i kulturnom smislu, a iz istog je razloga to isto zatražio mr. **Božidar Pugelnik (HDZ)** za topnike sv. Grgura i dubrovačke trumbunjere.

Napominjemo da su zakonski prijedlog Županijskog doma podržala njegova radna tijela **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu**.

M. S.

IZVJEŠĆE MANDATNO - IMUNITETNOG POVJERENSTVA ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA SABORA

Za sumnju na zloporabu ovlasti uskraćen zastupnički imunitet

Mandatno-imunitetno povjerenstvo Zastupničkog doma, na svojoj je sjednici razmotrilo podnesak Općinskog državnog odvjetništva o zaprimanju kaznene prijave PU Sisačko-moslavačke, protiv zastupnika **Hrvoja Zorića**. Općinsko državno odvjetništvo je ocijenilo da postoji osnovana sum-

nja da je zastupnik Zorić počinio kazneno djelo zloporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju.

U opsežnoj raspravi koja je uslijedila, zastupnik Zorić upoznao je članove povjerenstva s nalazom stalnog sudskog vještaka, stajalištem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, te s ostalom dokumentacijom iz koje proizlazi neosnovanost podnjetog zahtjeva. Članovi povjerenstva iznijeli su oprečna mišljenja glede donošenja odluke o ukidanju zastupničkog imuniteta. »Za« predloženu odluku o skidanju imuniteta,

glasovala su 3 člana, isti je broj bio »protiv«, a 1 član bio je »suzdržan«. Zbog ovakve podjele glasova, povjerenstvo nije donijelo nikakvu odluku, već je predložilo Zastupničkom domu da sam donese odluku u svezi sa zahtjevom Općinskog državnog odvjetništva.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo razmotrilo je i obavijest Općinskog suda u Zagrebu o podizanju tužbe tužitelja **Dobroslava Parage** protiv zastupnika **Vladimira Šeksa**, zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda počinjenog klevetom. Nakon provede-

BROJ

281

IHS

29. XI. 2000.

ne rasprave, Mandatno-imunitetno povjerenstvo jednoglasno je predložilo Zastupničkom domu donošenje odluke kojom se, uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika Šeksa. U obrazloženju je navedeno da je povjerenstvo zauzelo načelno stajalište kojim se za kaznena djela klevete i uvrede, zastupnicima neće oduzimati zastupnički imunitet.

RASPRAVA

Predsjednica Mandatno-imunitetnog povjerenstva, **Milanka Opačić** uvodno je govorila o prijedlozima povjerenstva te dodatno obrazložila obavijest Općinskog suda u Zagrebu. Podsjetila je na prijedlog kojim je Povjerenstvo jednoglasno predložilo matičnom domu da se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata, uskrati odobravanje za pokretanje kaznenih postupaka za djela klevete i uvrede. Povjerenstvo je jednoglasno predložilo donošenje odluke kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika **Vladimira Šeksa (HDZ)**.

Dodala je zatim, da bi odluku o odobrenju za pokretanje postupka zastupniku **Hrvoju Zoriću (HSLs)** trebao donijeti Zastupnički dom nakon rasprave. Naime, članovi Povjerenstva bili su prilikom glasovanja podijeljeni oko ove mogućnosti. Za riječ se zatim u ime Kluba zastupnika HSLs-a, javio **Mario Kovač** i izrazio nezadovoljstvo iznijetim konstatacijama. Smatra da je uvidom u dokumentaciju razvidno kako zastupnik Zorić nije zloupotrijebio ovlasti, a zatim je pročitao pojedine formulacije i mišljenja sudskog vještaka povodom saniranja šteta. Zbog ovakvih je ocjena predložio Zastupničkom domu donošenje odluke kojom se, uskraćuje skidanje imuniteta za zastupnika Hrvoja Zorića. Ukoliko tužitelj bude ustrajao u svom zahtjevu, može nastaviti spor nakon završetka zastupničkog mandata.

Predsjednica Povjerenstva, zastupnica **Milanka Opačić** upozorila je da po odredbama Poslovnika nisu mogli ulaziti u meritum problema, ali su morali voditi računa da je zahtjev za pokretanje postupka protiv zastupnika podnijelo ovlašteno državno tijelo. Za riječ se zatim javio zastupnik **Vladimir Šeks** te podsjetio da saborska dvorana nije sudnica i zbog toga se ne mogu i ne smiju vrednova-

ti podnijeti dokazi oko kaznenog djela zloporabe u gospodarskom poslovanju. Podsjetio je zatim na činjenicu da je Dom prije nekoliko mjeseci odobrio skidanje imuniteta zastupniku Dariju Vukiću (HDZ) zbog traženja Državnog odvjetništva u Rijeci. Ocijenio je zatim da se sada susreću sa istom situacijom, samo što je pravna kvalifikacija u ovom slučaju još teža. Ocijenio je da Dom ne bi smio podležiti neprincipijelnosti prilikom donošenja odluke. Bilo bi neshvatljivo i neprilično, da Dom prihvati različite kriterije imajući na umu podatke o stranačkoj pripadnosti, upozorio je zastupnik. Zbog poštivanja kriterija koji bi trebali vrijediti za sve, ocijenio je da Dom treba dati odobrenje za pokretanje kaznenog postupka i u rečenom slučaju.

Osvrnuo se zatim i na okolnosti koje su ponukale Dobroslava Paragu da pokrene tužbu protiv njega, i to zbog izricanja vrijednosnog suda. Nema ništa protiv da mu se ukine imunitet ukoliko se Dom odluči za tu soluciju. Podsjetio je međutim, da je Dom u sličnim slučajevima, zbog tužbi povodom kleveta, uvijek odbijao odobriti skidanje zastupničkog imuniteta.

Sada je repliku zatražila zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** te se suglasila da Sabor nije sudnica, ali je ujedno konstatirala da ne treba dovoditi u pitanje stav zastupnika SDP-a. Ocijenila je da su njima važniji principijelni stavovi nego osobni odnosi. Odgovarajući na repliku, zastupnik Šeks je dodao da prilikom rasprave o odgovornosti zastupnika Vukića, nisu priloženi nikakvi dodatni dokumenti koji bi potvrđivali iznijetu ocjenu za razliku od ove situacije, kada su priloženi i dodatni dokumenti i nalazi. Ocijenio je kako je iz ovih priloga razvidno o čemu se radi. Zastupnica **Gordana Sobol (SDP)** založila se za principijelnost kod donošenja odluke, odnosno da se i u slučaju zastupnika Zorića izglasa skidanje imuniteta. U ime Klubova zastupnika LS-a i HNS-a, očitovao se zastupnik **Darko Šantić**. Podupro je stav da se zastupnički imunitet u navedenom slučaju svakako skine kako bi se proveo zakonski postupak protiv zastupnika Hrvoja Zorića. Smatra da se zbog načela principijelnosti ne može zalagati za bilo kakvu drugu soluciju.

Nakon toga prešlo se na pojedinačnu raspravu, a prvi se za riječ javio zastupnik **Mladen Godek (HSLs)** te dodatno pojasnio zbog čega je prilikom glasovanja u povjerenstvu bio protiv skidanja imuniteta. Temeljem

dugogodišnje prakse i iskustva, ocijenio je da se u navedenom slučaju ne radi o krivičnom djelu. Zbog ovih je činjenica glasovao u skladu s vlastitim uvjerenjem. Ujedno je odlučno odbacio ocjene da se pokušavaju nametnuti neprincipijelne odluke. Zastupnik Šeks replicirao je nakon iznijetih tvrdnji, te ocijenio da iskustvo nikako ne može nadomjestiti odluke sudbene vlasti. Ponovno se vratio na raspravu koja je održana prije nekoliko mjeseci povodom skidanja imuniteta zastupniku Vukiću, te konstatirao da je u tom slučaju Dom donio pozitivnu odluku, iako nije bilo nikakvih dodatnih argumenata osim ocjena nadležnog sudbenog tijela.

Imunitet (u ovom slučaju) treba ukloniti

Govorio je zatim i zastupnik dr. **Ivan Čehok (HSLs)** te ocijenio da se zastupnici ne bi trebali skrivati iza imuniteta. Smatra da time samo dodatno iritiraju javnost i građane koji podsjećaju na načela zakonske jednakosti. Ocijenio je da bi se zastupnici trebali pozitivno očitovati u slučaju potrebe da se pred nadležnim sudskim tijelima utvrdi istina. Imunitet treba sačuvati samo u slučaju da dođe do progona zbog iznošenja vlastitih političkih stavova. Zastupnik mr. **Željko Glavan (HSLs)** podsjetio je zatim, da institut zastupničkog imuniteta postoji u većini parlamentarnih sustava u svijetu. Smatra da bi se u Poslovniku trebalo precizno utvrditi za što postoji, a za što ne postoji mogućnost imuniteta. U tom bi se slučaju izbjeglo razmimoilaženje u postupcima, a kada se radi o ovom slučaju, izjasnio se protiv skidanja imuniteta. Zastupnik **Joško Kontić (HSLs)** smatra da su pojedini mediji zlonamjerno i neistinito interpretirali ovaj slučaj, te zastupnika Zorića unaprijed osudili. Ocijenio je ujedno da su ladice državnih odvjetnika prepune daleko urgentnijih i važnijih slučajeva. Ponovno se za riječ javio zastupnik Šeks zbog replike, te ponovio već iznijete konstatacije da je Klub zastupnika HDZ-a, u slučaju pokretanja postupka protiv zastupnika Vukića, zatražio da se tijekom rasprave pribave dodatni argumenti koji bi poduprli zahtjev za skidanjem imuniteta. Smatra da se zastupnicima HDZ-a ne smije predbacivati nedosljednost jer su u sličnoj situaciji skinuli imunitet i svom zastupniku – **Vicenciju Bijuku** zbog zahtjeva Državnog odvjetništva.

Odgovarajući na repliku, zastupnik Joško Kontić je dodao da je zastupnik

Bijuk sam zatražio skidanje imuniteta, pa je pretpostavio da bi i zastupnik Zorić mogao slično postupiti. Ovakvo razmišljanje potvrdila je zatim i zastupnica **Đurđa Adlešić (HSL)** koja je prenijela poruku zastupnika Zorića o spremnosti da prihvati skidanje imuniteta zbog vođenja zakonskog postupka.

Otvara se »Pandorina kutija«

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** ocijenio je potom da se takvim načinom

otvara »Pandorina kutija« čime bi se Sabor uistinu mogao pretvoriti u sudnicu i tako zanemariti svoje temeljne zakonske obveze. Smatra da bi zbog mogućih zloporaba trebalo pričekati s podnošenjem tužbe po isteku imuniteta. Nakon toga ne bi postojale nikakve zapreke da se započne zakonski postupak radi utvrđivanja istine.

Nakon ove konstatacije, predsjedavajući, **mr. Mato Arlović** zaključio je raspravu i dao na glasovanje Prijedlog odluke kojom se daje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka i provođenje istražnih rad-

nji protiv zastupnika **Hrvoja Zorića**. Za ovakav je prijedlog glasovalo 67 zastupnika, »protiv« je bilo 5, a »suzdržanih« – 12 zastupnika Zastupničkog doma. Zatim je predsjedatelj dao na glasovanje Prijedlog odluke kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika **Vladimira Šeksa**, zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda. Odluka je donesena većinom – 86 glasova »za«, 1 »protiv« i 1 »suzdržan«.

V. Ž.

Izbori – imenovanja – razrješenja

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU TAJNICE HRVATSKOGA SABORA

Prema odredbi članka 39. stavaka 1. i 2. Poslovnika Zastupničkog doma (primjenjivao se do 30. lipnja ove godine), tajnik Zastupničkog doma ujedno je obnašao i dužnost tajnika Sabora, a prema članku 41. imao je zamjenika. Novim su, pak, Poslovníkom odvojene funkcije tajnika Sabora od tajnika Zastupničkog doma, te je potrebno Odluku o imenovanju tajnika uskladiti s odredbama Poslovnika. S tim u svezi Predsjedništvo Zastupničkog doma podnijelo je Prijedlog odluke o imenovanju **Danice Orčić** tajnicom Hrvatskoga sabora.

Prijedlog su bez rasprave prihvatili zastupnici Zastupničkog doma sa 81 glasom »za« i jednim »suzdržanim«.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU TAJNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA SABORA

Prijedlogom druge odluke Predsjedništvo Zastupničkog doma predložilo je imenovanje **Jadranke Blažević** za tajnicu Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora, a zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su, i bez rasprave sa 83 glasa »za« prihvatili taj prijedlog.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA ODBORA ZA GOSPODARSTVO, RAZVOJ I OBNOVU ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA SABORA

Predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove, **dr. Vilim Herman** iznio je Prijedlog odluke kojom se iz reda predstavnika sindikata više razine, udruge poslodavaca i Hrvatske gospodarske komore imenuju **Marina Kokanović, Željko Ivančević i Emilija Vudlja**, a iz reda predstavnika znanstvenih i stručnih institucija **dr. Dražen Kalogjera, prof. dr. Tihomir Radić i prof. dr. Barbara Jelčić**. Odluka je donijeta bez rasprave, jednoglasno, sa 83 glasa »za«.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU DVA ČLANA KOMISIJE ZA VRIJEDNOSNE PAPIRE REPUBLIKE HRVATSKE

Na prijedlog **Vlade RH** zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su i bez rasprave imenovali **mr. Antu Gašparovića i Ivu Šulenta** za članove Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske s mandatom do 11. listopada 2006. godine. U travnju ove godine Zastupnički je dom jednoglasnim prihvaćanjem Izvješća o radu ove Komisije za 1998. i prvih osam mjeseci 1999. godine ujedno potvrdio i kvalitetu rada gospode **Gašparovića i Šulenta** u svojstvu zamjenika predsjednika Komisije, a njihovo ponovno imenovanje na dužnost članova Komisije pridonijelo bi kontinuitetu djelovanja iste na regulaciji i nadzoru tržišta kapitala u RH, kaže se u obrazloženju predložene odluke. Jednoglasno sa 83 glasa »za«, zastupnici Zastupničkog doma donijeli su tu Odluku.

J. Š.

Rezolucije 104. Interparlamentarne konferencije

(Jakarta, 15.-21. listopada 2000.)

Na 104. konferenciji Interparlamentarne unije i njezinim pratećim sastancima u Jakarti (Indonezija) sudjelovalo je, među izaslanstvima iz 108 zemalja, i višestranačko izaslanstvo Hrvatskoga sabora, koje je vodila prof. dr. Vesna Pusić. Približno 1000 sudionika bavilo se ovim temama:

»Preveniranje vojnih i drugih udara na demokratski izabrane vlade a protiv slobodne volje naroda izražene izravnim pravom glasa, te akcija bavljenja ozbiljnim kršenjima ljudskih prava parlamentaraca«, i »Financiranje za razvitak i nova paradigma gospodarskoga i socijalnog razvitka, smišljena da bi se iskorijenilo siromaštvo«. Kao dodatna točka, na dnevni red konferencije žurnim je postupkom stavljena tema »Okončanje napetosti i nasilja na Bliskom istoku, zaštita civila sukladno IV. ženevskoj konvenciji, te akcija spašavanja mirovnog procesa u skladu

s relevantnim rezolucijama UN-a«, potaknuta pogoršanjem bliskoistočne situacije. Pitanje o kojemu se ranije raspravljalo na marginama interparlamentarnih konferencija – »**Jesu li embargo i ekonomske sankcije još uvijek etički prihvatljivi, da li još uvijek djeluju, te postižu li, na primjeren način, svoj cilj u svijetu sve veće globalizacije?**« – ovom je prilikom razmotreno, na inicijativu pojedinih zemalja pod sankcijama, u sklopu dnevnog reda. Kao što je uobičajeno, o svima ovim temama usvojene su rezolucije, što ih objavljuje. Osim na tzv. Općoj raspravi o političkoj, gospodarskoj i socijalnoj situaciji u svijetu, o pojedinim se navedenim temama raspravljalo i na sastancima odbora IPU: II. odbora – za parlamentarna, pravna i pitanja ljudskih prava, te III. odbora – za ekonomska i socijalna pitanja.

Od važnijih sastanaka konferencije, potrebno je još spomenuti Sastanak

parlamentarki, koji se, ponajviše, bavi promicanjem jednakopravnosti spolova. Sastanak Konferencije o sigurnosti i suradnji na Sredozemlju (CSCM), te sastanke Skupine 12 plus. Osim što se bavi gorućim pitanjima današnjice na parlamentarnoj razini, IPU u svome sastavu ima Odbor za ljudska prava parlamentaraca, koji nastoji pomoći u rješavanju problema trenutačno, 133 dje-latnih ili bivših zastupnika izloženih različitim vrstama progona ili kazne u 16 zemalja svijeta, među kojima neslavni rekord drže Gvineja, Mianmar, Burundi, Kolumbija i Turska.

IPU i UN, dvije najveće međunarodne političke organizacije u sve tješnjoj suradnji, sada zajednički intenziviraju napore u borbi protiv rasizma i netolerancije te pozivaju parlamente i vlade na potpisivanje deklaracije »Tolerancija i različitost – vizija za 21. stoljeće«.

A. P.

PREVENIRANJE VOJNIH I DRUGIH UDARA NA DEMOKRATSKI IZABRANE VLADE A PROTIV SLOBODNE VOLJE NARODÂ IZRAŽENE IZRAVNIM PRAVOM GLASA, TE AKCIJA BAVLJENJA OZBILJNIM KRŠENJIMA LJUDSKIH PRAVA PARLAMENTARACA

Rezolucija usvojena bez glasovanja na 104. konferenciji (Jakarta, 20. listopada 2000.)

104. interparlamentarna konferencija,

Iznova potvrđujući da je očuvanje ustavne demokracije od temeljne važnosti za ljudska prava narodâ, poglavito za njihovo pravo da njima upravljaju predstavnici koje su slobodno izabrali,

Zamjećujući kako vojni i drugi prinudni načini ukidanja demokratski izabranih vlada pogađaju samu srž kako tih prava, tako i načela Interparlamentarne unije, te ih treba osuditi,

Ističući da je Interparlamentarna unija djelatni zagovornik parlamentarne demokracije i **podsjecajući** na to da je Interparlamentarno vijeće usvojilo **Opću deklaraciju o demokraciji**, u Kairu 1997. godine, te **Deklaraciju o kriterijima za slobodne i poštene izbore**, u Parizu 1994. godine, i da su njima dopunjena načela brojnih međunarodnih instrumenata, uključujući **Opću deklaraciju o ljudskim pravima**,

Uvjerena u to kako je parlament, izabran slobodno i pošteno, najbolje jamstvo ljudskog dostojanstva i blagostanja građana, **Uvjerena, nadalje**, u to da su za primjerenost funkcioniranje otvorenog demokratskog sustava neophodni: pravo da se bira i bude kandidiran na izborima, pravo na osnivanje udruga i stranaka, pravo na slobodu govora i ravnopravan pristup medijima, te pravo na okupljanje i miroljubive demonstracije,

Uviđajući kako je jedan od bitnih načela za sprječavanje prijetnji demokraciji osigurati potpuno sudjelovanje svih sektora društva, uključujući žene, manjine i ranjive skupine, u demokratskim procesima,

Uviđajući, nadalje, potrebu za tim da se osigura obnova demokracije u zemljama u kojima su srušene legitimne vlade te **inzistirajući** na tome da autoritarni režimi provedu neophodan politički preobražaj,

Ističući da bi IPU trebala igrati vodeću ulogu u preveniranju udara i pozivati vlade da jačaju demokraciju, promiču ljudska prava i pružaju potporu dijalogu i pregovorima u rješavanju unutarnjih razmirica kao načinu bavljenja uzrokom podjela što vode u pokušaju rušenja demokratskih vlada,

Naglašavajući da se onima koji se uključuju u nedemokratsko rušenje vlada ne smije pružati utjeha ili poticaj, te **uviđajući** potrebu za međunarodnom izolacijom takvih režima s pomoću djelotvornih sankcija i drugih primjerenih praktičnih mjera, te za vraćanjem legitimnih, demokratski izabranih vlada,

Uvjeravajući, iznova, da prava parlamentaraca moraju biti zaštićena ukoliko će oni, u vlastitim zemljama, štiti i promicati ljudska prava i temeljne slobode, te u tome smislu **odajući priznanje** uspješnom radu što ga poduzima Odbor IPU za ljudska prava parlamentaraca.

OSUDA

1. **Snažno osuđuje** sve pokušaje, uspješne ili druge vrste, rušenja demokratski izabranih vlada s pomoću vojnih ili drugih nedemokratskih sredstava;

2. **Energično osuđuje** sve pojedince koji, tijekom uključenosti u vojne i druge udare, narušavaju ljudska prava parlamentaraca i drugih građana;

3. **Zahtijeva** od svih parlamenata da ishode od vlastitih vlada međunarodnu izolaciju režima koji dolaze na vlast nedemokratskim rušenjem izabranih vlada – razmatranjem primjene djelotvornih sankcija i drugih praktičnih mjera;

4. **Poziva** sve parlamente na usvajanje, gdje god se to može provesti, novih zakona i/ili ustavnih amandmana da bi se strogo provodilo primjereno kažnjavanje pojedinaca uključenih u nedemokratsko svrgavanje izabranih vlada, poglavito tamo gdje je korišteno nasilje, te da se, da bi se to postiglo, pobrinu da kažnjavanje takvih djela ne bude poništeno, a i da ne podliježe zastari;

PREVENIRANJE

5. **Nadalje, poziva** parlamente da traže od vlada da usmjeravaju međunarodne i regionalne organizacije kojima pripadaju na promicanje kulture demokracije, dobre vladavine i demokratskih prava građana;

6. **Zahtijeva** od svih parlamenata i vlada da se izdignu iznad razmirica što, eventualno, postoje između vladajuće i oporbenih stranaka te da se ujedine u otporu svim pokušajima i akcijama usmjerenim na razaranje sustava parlamentarne demokracije snagom oružja ili drugim mjerama prisile;

7. **Ističe** važnu i vitalnu ulogu izobrazbe u stvaranju demokratske kulture mira i nenasilja;

8. **Zahtijeva** od svih parlamenata i vlada da osiguraju potpuno i pravedno sudjelovanje svih sektora društva, uključujući žene, manjine i ranjive skupine, u demokratskim i demokratizacijskim procesima;

9. **Nadalje, zahtijeva** od svih parlamenata i vlada da osiguraju da tijela odgovorna za sigurnost, poglavito snage sigurnosti, polažu račune i izabranim građanskim vlastima i građanskome društvu, te da djeluju sukladno vladavini nacionalnoga i međunarodnog prava;

10. **Preporučuje** da sve države jačaju demokraciju, promiču ljudska prava kao i ljudsku sigurnost, te favoriziraju dijalog i pregovore u rješavanju svojih unutarnjih razmirica kao način bavljenja uzrocima podjela koje vode u pokušaje rušenja demokratskih vlada;

AKCIJA INTERPARLAMENTARNE UNIJE

11. **Izriče pohvalu** Odboru za ljudska prava parlamentaraca zbog njegovog neprocjenjivog rada u obrani ljudskih prava članova parlamenata, te **poziva** sve parlamente članove na djelatnu potporu njegovom radu, poglavito primjerenom akcijom nakon što su kolege parlamentarci propatili, u pojedinačnim slučajevima, zbog kršenja njihovih ljudskih prava, a koje je slučajeve taj Odbor uzeo u razmatranje i javnu proceduru;

12. **Zahtijeva** od IPU da igra posebnu ulogu uporabom Interneta (elektronska pošta, web) i drugih uvjerljivih, djelotvornih a ne preskupih načina masovne komunikacije, da bi IPU osigurala mjesto gdje se potiče rano izvješćivanje o kršenjima ljudskih prava pa da parlamentarci mogu poduzimati žurnu akciju zaštite prava parlamentaraca i drugih građana širom svijeta;

13. **Traži** od glavnog tajnika IPU da razmotri izvedivost osnutka mehanizma za praćenje i odavanje kršenja ljudskih prava i građanskih sloboda, te da o tome potom izvijesti upravna tijela Interparlamentarne unije na njihovome narednom zasjedanju.

FINANCIRANJE ZA RAZVITAK I NOVA PARADIGMA GOSPODARSKOGA I SOCIJALNOG RAZVITKA SMIŠLJENA DA BI SE ISKORIJEILO SIROMAŠTVO

Rezolucija usvojena bez glasovanja na 104. konferenciji (Jakarta, 20. listopada 2000.)

104. interparlamentarna konferencija,

Prepoznajući siromaštvo kao rezultat raznih ekonomskih, političkih, socijalnih i institucionalnih procesa što su u međusobnoj interakciji te još mogu i djelovati jedan na drugoga na načine koji mogu siromašne otjerati u još veću bijedu,

Prepoznajući, nadalje, da siromaštvo, više od neprimjerenog dohotka ili ljudskog razvitka, predstavlja, ujedno, gubitak glasa, moći i predstavnosti,

Svjesna toga da, u današnje vrijeme, više od milijardu ljudi živi u apsolutnom siromaštvu a marginalizirani su u društvu pa im se ne pruža prilika da sudjeluju u produktivnom gospodarskom životu; posebno je porastao broj žena koje žive u siromaštvu,

Ožalošćena zbog činjenice u svezi sa službenom pomoći za razvitak što je pruža većina bogatih zemalja, a znatno se smanjila zadnjih godina, iako tri milijarde muškaraca i žena žive s manje od dva dolara na dan, pa se tako siromašne zemlje lišavaju sredstava za financiranje njihovog razvitka.

Potvrđujući kako daleko previše novca iz sredstava prmljenih u ime pomoći za razvitak odlazi u otplatu dugova, poglavito u slučaju prezaduženih siromašnih zemalja (tzv. HIPCsa),

U uvjerenju kako su tokovi privatnog kapitala, što su naglo narasli u prošla dva desetljeća, koncentrirani u nekoliko zemalja u razvoju, te većina drugih zemalja ostaje ovisna, u velikoj mjeri, o službenoj pomoći,

Opazajući kako se domaće uštede siromašnih zemalja isuviše često ulažu u neproduktivne izdatke te ih privlače velika tržišta kapitala bogatih zemalja,

Smatrajući da trgovačke barijere što ih podižu vrlo industrijalizirane zemlje, a i između zemalja u razvoju, ozbiljno štete gospodarskom rastu tih zemalja, te da je rezultirajući gubitak prihoda više nego dvostruka ukupna vrijednost pomoći za razvitak.

Uvjereni u to da, u nekim zemljama u razvoju, pomanjkanje kvalitetne vladavine predstavlja kočnicu napretku,

Podsjećajući na rezoluciju IPU, poglavito one što su usvojene na 73. konferenciji IPU (Lomé, 1985), o ulozi parlamenata i njihovom doprinosu uklanjanju siromaštva uklanjanjem tereta međunarodnog duga; na 74. konferenciji IPU (Ottawa, 1985) o doprinosu parlamenata u iznalaženju mjera i akcija s ciljem uklanjanja tereta inozemne zaduženosti što teško pada zemljama u razvoju; na 88. konferenciji IPU (Stockholm, 1992) o potrebi za radikalnim rješavanjem problema duga u zemljama u razvoju; na 102. konferenciji IPU (Berlin, 1999) o potrebi revizije sadašnjega globalnog financijskog i ekonomskog modela, kao i na Završni dokument Interparlamentarne konferencije »Dijalog Sjevera i Juga radi prosperiteta u svijetu«, održane u organizaciji IPU, u Ottawi, 1993. godine,

Puna odobranja spram svečano preuzetih obveza Ujedinjenih naroda, Svjetske banke i MMF-a glede iskorjenjivanja siromaštva i olakšanja duga za najslabije razvijene zemlje kao prioriteta u vrhu njihovih aktivnosti,

Pozdravljajući provođenje priprema za Međuvladin sastanak na visokoj razini o financiranju za razvitak, što će ga održati Ujedinjeni narodi 2001. godine, te **ujedno pozdravljajući** sve regionalne inicijative što streme borbi protiv siromaštva i mobiliziraju velik broj zemalja uz potporu međunarodnih financijskih institucija,

Zamjećujući da je Četvrta svjetska konferencija o ženama definirala jednakost muškaraca i žena kao pitanje ljudskih prava i uvjet za postojanje socijalne pravde,

Poziva i razvijene i zemlje u razvoju na provođenje razvitka s humanim likom putem mjera ekonomskog razvitka kao što su kreditne pogodnosti za mala i srednja poduzeća, inicijative sitnog financiranja i olakšanje zaduženosti domaćinstava, te putem inicijativa na područjima kao što su razvitak usluga te sustava zdravstva i naobrazbe, zaštita ljudskih prava i očuvanje okoliša, radi interesa ljudske sigurnosti;

Pružila potporu uvođenju takvih novih pristupa održivom razvitku u kontekstu globalizacije kakvi bi osigurali gospodarski rast, zaštitu okoliša i socijalni razvitak, uključujući otvaranje novih radnih mjesta, uz očuvanje resursa neophodnih za buduće naraštaje;

Zahtijeva i od razvijenih, i od zemalja u razvoju, da promiču dijalog o politici što pogoduje razvitku, da sebi postave kao cilj utemeljenje demokratskih sustava, kvalitetnu vladavinu i visoke standarde transparentnosti, te da prepoznaju ulogu građanskog društva i nevladinih udruga;

Zahtijeva od razvijenih zemalja da pružaju djelotvornu službenu pomoć za razvitak, skrojenu prema uvjetima zemalja u razvoju, te da poštuju obvezu, preuzetu nekoliko puta, da će odrediti 0,7 posto bruto nacionalnog proizvoda za službenu pomoć za razvitak;

Zahtijeva od zemalja u razvoju poduzimanje mjera koje bi osigurale da se takvom pomoći okoriste oni kojima je uistinu potrebna pomoć;

Naglašava da se opoziv duga za »HIPC« i oterećenje od duga za druge zemlje u razvoju trebaju osigurati trenutačno i usredotočiti se, gotovo isključivo, na mjere za smanjenje siromaštva koje vode računa o teškoćama žena, poglavito na područjima sela, te o iskorjenjivanju nejednakosti;

Podupire prijedloge u cilju obuzdavanja kratkoročnih tokova kapitala s osobito dramatičnim posljedicama za proizvodnju u zemljama u razvoju, te napose **podupire** zamisao o porezu na kratkoročne tokove kapitala što bi se mogao dodijeliti svjetskome fondu solidarnosti pod upravom Ujedinjenih naroda, a od IPU **zahtijeva** da pozove međunarodne financijske institucije koje bi izložile izvješće o tehničkim aranžmanima i posljedicama uvođenja takvog poreza, na idućoj konferenciji IPU na Kubi;

Požuruje zemlje primateljice na razradu pravnog i socijalnog okvira da bi osigurale učinkovito korištenje raspoloživih fondova – za socijalan i gospodarski razvitak, te za dobrobit naroda;

Odobrava poziv međunarodne zajednice glede inicijative 20/20 da se 20 posto službene pomoći za razvitak zemalja donatora koristi za borbu protiv siromaštva te da se 20 posto javnih izdataka zemalja primateljica koristi za osnovne socijalne usluge kao što su izobrazba, zdravstvo i stanovanje;

Ističe potrebu da se nacionalna nastojanja preusmjere s vojnih prioriteta i međunarodne trgovine oružjem ka produktivnijim i miroljubivim ciljevima, a da pritom budu na umu implikacije nacionalne sigurnosti;

Iznova potvrđuje kako je za borbu protiv siromaštva i nejednakosti potrebno postojanje djelovanja, demokratske i transparentne države koja poštuje ljudska prava, te **ističe** da se tom borbom moraju promicati građanske i političke slobode kako bi se obodriili siromašni da zahtijevaju vlastita socijalna, ekonomska i kulturna prava, a treba se boriti i protiv korupcije, koja uvijek najteže pogađa siromašne;

Zahtijeva od parlamentaraca svijeta da igraju središnju ulogu u provođenju mjera pomoći za razvitak, kako kod kuće, tako i na međunarodnoj sceni.

JESU LI EMBARGO I EKONOMSKE SANKCIJE JOŠ UVIJEK ETIČKI PRIHVATLJIVI, DA LI JOŠ UVIJEK DJELUJU, TE POSTIŽU LI, NA PRIMJEREN NAČIN, SVOJ CILJ U SVIJETU SVE VEĆE GLOBALIZACIJE?

Rezolucija usvojena na 104. konferenciji sa 834 glasa, naspram 245 (sa 159 uzdržanih glasova)

(Jakarta, 20. listopada 2000.)

104. interparlamentarna konferencija,

Reafirmirajući načela i ciljeve Povelje UN-a i ulogu što je igraju Ujedinjeni narodi u očuvanju mira i sigurnosti,

Podsjećajući na to da su, tijekom 1990-ih, uporaba sankcija i poglavito ekonomske sankcije prema čl. 41 Povelje UN-a postale puno češće nego prethodnih desetljeća, te ujedno **podsjecaajući** na čl. 1.3 Povelje UN-a,

U uvjerenju da je međunarodna zajednica stekla dovoljno iskustva na tome području da uznapređuje u smjeru vrednovanja takvih mjera,

Pozdravlajući rasprave o ovome pitanju u Ujedinjenim narodima, poglavito u Vijeću sigurnosti, uz **pohvale** impresivnim istraživanjima i razmišljanju što su provedeni u tome kontekstu na inicijativu nekih vlada te od strane nevladinih udruga,

Uvjerena u svrhovitost zaštite univerzalnosti mjera što ih poduzimaju Ujedinjeni narodi i uklanjanja svih prepreka na tome putu, te **zabrinuta** jer ishod ekonomskih sankcija što ih primjenjuju Ujedinjeni narodi nije uvijek uspješan a neki režimi sankcija nailaze na snažan otpor, te na taj način rastu sve veći skepticizam i nepovjerenje glede instrumenta zamišljenoga na način da se njime koristi Vijeće sigurnosti da bi osiguralo mir i sigurnost u svijetu,

Imajući na umu da primjeni sankcija što ih je usvojilo Vijeće sigurnosti, od strane država, često nedostaje mnogo toga,

Svjesna toga da ekonomske sankcije imaju humanitarne reperkusije, koje se pogoršavaju u globaliziranom svijetu označenom ekonomskom međuovisnošću, te da one pridonose, više od ičeg drugoga, potkopavanju potpore javnosti sankcijama,

Ističući kako sveobuhvatni režimi sankcija, poglavito, imaju negativan utjecaj na uvjete života u zemlji kojoj su namijenjeni što ima tendenciju prelaženja granica prihvatljivosti s obzirom da pogađaju pučanstvo na slijepo, a svrha im je, pak, navesti vladu (ili – kako već može biti slučaj – stanovite nedržavne igrače uključene u sukob) na poštivanje rezolucija Vijeća sigurnosti,

U uvjerenju kako se neželjeni učinci na pučanstvo jako povećavaju kad se opsežne sankcije primjenjuju u neograničenom trajanju, ili kad su nametnute zemljama u razvoju s manjkom resursa neophodnih za zaustavljanje tih učinaka,

Brinući o snažnom negativnom učinku što ga ekonomske sankcije, nametnute od strane UN-a, imaju na treće države koje su trgovački partneri države pod sankcijama, a napose na susjedne zemlje koje često doživljavaju znatne gubitke i primaju nedovoljnu pomoć od preostale međunarodne zajednice unatoč odredbama članka 50 Povelje UN-a,

Ističući potrebu za jasnim razlikovanjem između sankcija usvojenih na Vijeću sigurnosti i sankcija što ih koriste države, nastupajući jednostrano ili zajedno, kao instrumenta njihove vanjske politike,

Naglašavajući da, iako Povelja UN-a ne predstavlja izazov za suvereno pravo svake zemlje (ili skupine zemalja) da odlučuje o tome s kojim će drugim zemljama održavati gospodarske i trgovačke odnose, pa stoga prekinuti takve odnose s nekom drugom zemljom kako god joj odgovara, da bi pokazala svoje neslaganje s politikom što je vodi dotična zemlja, podjednako je istinito i ovo:

a) Ekonomske sankcije ovoga tipa nikada ne mogu biti obvezujuće za treće zemlje ili njihove državljane,

b) Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda i Glavna skupština nadležni su ocjenjivati te sankcije sa stajališta mira i sigurnosti u svijetu, sukladno člancima 34 i 35 Povelje UN-a,

c) Jednostrane sankcije zadaju neopravdane patnje narodu odnosnih zemalja, napose ženama, djeci i starijim ljudima, a njih one pogađaju sve više,

Zaleći da se jednostrane sankcije koriste kao instrument za promicanje vanjske politike i tajnih ciljeva,

Zamjećujući kako statusom instrumenta ekonomskih sankcija u međunarodnom pravu – bilo da su ih nametnuli Ujedinjeni narodi ili države – nije obuhvaćen cijeli dijapazon njihovih popratnih posljedica, što se tiče humanitarnih zahtjeva i snažnog negativnog utjecaja na treće zemlje,

1. **Smatra** da je potrebno izbjegavati ekonomske sankcije koliko god je to moguće, ali da one mogu biti koristan i legitiman instrument što omogućuje Vijeću sigurnosti da osigurava međunarodni mir i sigurnost, a da bi ih trebalo – u slučajevima kada ih je potrebno nametnuti – pažljivo isplanirati i provesti na odgovarajući način;

2. **Ističe** da se načelo međunarodne solidarnosti mora primijeniti i kada se provode sankcije, i da bi se što više smanjile njihove humanitarne reperkusije i ekonomski učinak na treće zemlje;

3. Da bi učinila sankcije UN-a djelotvornijim i pravednijim i pobrinula se za njihovu opću prihvaćenost i primjenu, **donosi ove preporuke**, poglavito:

a) Određivanje ekonomskih sankcija od strane Vijeća sigurnosti mora imati uporište u jasnom konceptu o svim resursima na raspolaganju Vijeća, da bi se navelo neposlušnu državu na poštivanje njegovih rezolucija, a sankcije ne bi smjele biti lak odgovor upotrijebljen umjesto drugih mjera koje bi bile primjerenije u tim okolnostima ali zahtijevaju veći napor od međunarodne zajednice;

b) Plan samih sankcija potrebno je znatno poboljšati;

– Ciljevi moraju biti jasno definirani i realni, s implikacijom da je potrebno već u početku odrediti objektivne kriterije za djelomično ili potpuno uklanjanje sankcija;

– Ujedno je potrebno što preciznije definirati aktivnosti koje podliježu ograničenjima, kako bi se izbjegle sve nejasnoće glede opsega sankcija i tako se olakšala njihova primjena, poglavito kad se radi o embargu na oružje ili o finansijskim ograničenjima;

– Potrebno je što više izbjegavati sveobuhvatne ekonomske sankcije jer zadaju patnje prevelikom broju nevinih osoba; preferirano rješenje ciljane su sankcije koje izravno pogađaju političke čelnike zemlje o kojoj je riječ; takvi pristupi osobito su podnesni za finansijske sankcije (npr. zamrzavanje bankovnih računa u inozemstvu), ograničenja na putovanja i embargo na oružje;

– Bez obzira na tip sankcija, Vijeće sigurnosti mora procijeniti neželjeni utjecaj sankcija koje kani nametnuti, vrednujući kako njihov humanitarni utjecaj na pučanstvo dotične zemlje, tako i njihov ekonomski utjecaj na druge zemlje, poglavito susjedne;

– Od samoga početka, moraju se odrediti humanitarne iznimke, radi zaštite najranjivijih skupina u dotičnoj zemlji;

– Trebalo bi utvrditi mehanizam kompenzacije trećim zemljama za pretrpljene gubitke;

– Potrebno je odrediti trajanje sankcija, kao jamstvo da će njihovu produljenu primjenu podržati ista većina u VS-u kao ona koja je bila potrebna za početnu odluku o njihovom uvođenju;

c) Nakon sankcija, VS ih mora pažljivo pratiti, što zahtijeva da se znatno ojača sposobnost upravljanja sankcijama tajništva UN-a; takvim se praćenjem moraju obuhvatiti tri aspekta:

– Postignuće ciljeva sankcija, tj. do koje je mjere dotična zemlja udovoljila relevantnim rezolucijama VS-a;

– Primjena sankcija od strane država članica UN-a od kojih je zatraženo da ih primijene;

– Razvitak neželjenih posljedica sankcija za pučanstvo dotične zemlje i za treće zemlje;

d) VS mora voditi računa o rezultatima praćenja sankcija; preciznije, mora biti pripremljeno po potrebi prilagoditi režim sankcija koji je usvojen u početku (ovisno, napose, o ponašanju dotične zemlje) i poduzeti neophodne prateće mjere (poglavito radi ublažavanja neželjenih učinaka); evidentirana kršenja sankcija, napose embarga na oružje, potrebno je obznaniti i utvrditi tko je odgovoran za njih, bilo da je riječ o državama ili drugim entitetima;

4. **Poziva** VS na uklanjanje sankcija Ujedinjenih naroda globalne ekonomske naravi, uključujući sankcije Iraku, te da iznova ocijeni sve druge režime sankcija trenutačno na snazi, u svjetlu već navedenih načela (vidjeti gore);

5. **Požuruje** sve države da se ravnaju prema sankcijama što su ih nametnuli Ujedinjeni narodi te da donesu sve neophodne zakone kako bi kaznile kršenja sankcija, a poglavito kršenja embarga na oružje;

6. **Poziva** regionalne i subregionalne organizacije da pridonose provođenju sankcija nametnutih od strane UN-a, na način da od država članica traže prilagođenu primjenu sankcija, da surađuju s odborima za sankcije VS-a u praćenju primjene sankcija od strane tih država, ili pak na druge načine;

7. **Poziva** države da se ponašaju s najvećim oprezom kad god koriste ekonomske sankcije u okviru vlastite vanjske politike, da zadrže pozornost spram humanitarnih reperkusija takvih mjera, koje mogu biti goleme, kao što se vidi na slučaju Burundija, te da se – u svakom slučaju – suzdrže od akcija protivnih volji međunarodne zajednice, kako je iskazana na Glavnoj skupštini UN-a ili VS-a;

8. **Kategorički se protivi** donošenju, od strane neke države (ili skupine država), zakona ili drugih mjera s izvanteritorijalnim učinkom, koji imaju kao cilj obvezivanje trećih država ili njihovih državljana na primjenu ekonomskih sankcija što ih je donijela ta država, kao što se dogodilo u slučaju Kube;

9. **Zahtijeva** da se lijekovi i hrana sustavno isključe iz svih višestranih ili jednostranih sankcija nametnutih bilo kojoj zemlji;

10. **Požuruje** države na planiranje elaboracije, u okviru UN-a, nekog instrumenta međunarodnoga prava za kodificiranje humanitarnih standarda što se moraju poštivati kad se uvode ekonomske sankcije, bilo da ih uvode Ujedinjeni narodi ili države, ostavljajući pritom mogućnost apela nekome juridičkom tijelu;

11. **Poziva** parlamente i parlamentarce na potpuno obnašanje zakonodavne funkcije i prava kontrole nad njihovim vladama glede pitanja što se odnose na ekonomske sankcije.

OKONČANJE NAPETOSTI I NASILJA NA BLISKOM ISTOKU, ZAŠTITA CIVILA SUKLADNO ČETVRTOJ ŽENEVSKOJ KONVENCIJI, TE AKCIJA ZA SPAŠAVANJE MIROVNOG PROCESA SUKLADNO RELEVANTNIM REZOLUCIJAMA UJEDINJENIH NARODA

Rezolucija usvojena na 104. konferenciji sa 987 glasova, naspram 61 (sa 131 uzdržanim glasom)

(Jakarta, 19. listopada 2000.)

104. interparlamentarna konferencija,

Podsjećajući da je donijela rezoluciju o Jeruzalemu što je usvojena u Seoulu (97. konferencija, travanj 1997.), te rezolucije što su usvojene u Ammanu (103. konferencija, travanj 2000.),

Podsjećajući, ujedno, na rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a: 476 (1980), 478 (1980), 672 (1990), 1073 (1996) i 1322 (2000), te na sve druge relevantne rezolucije,

Posjećajući, nadalje, na međunarodno priznata načela zakona o ljudskim pravima ugrađena u razne deklaracije i konvencije Ujedinjenih naroda i opetovano potvrđivane od strane Interparlamentarne unije,

Braneći primjenjivost međunarodnoga humanitarnog prava, poglavito Četvrte ženevske konvencije što se odnosi na Zaštitu civila u vrijeme rata, od 12. kolovoza 1949. godine,

Duboko zabrinuta zbog tragičnih događaja na palestinskim teritorijima, napose nakon provokativnog posjeta g. Ariela Sharona Al-Haram Al-Sharifu u Jeruzalemu, 28. rujna 2000., koji su doveli do više pogibija i ranjavanja, ponajviše među Palestincima, zbog pretjerane uporabe sile od strane izraelske vojske na okupiranim teritorijima,

Iznova potvrđujući kako se pravedno i trajno rješenje Arapsko-izraelskoga sukoba mora zasnivati na rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a 242 (1967), 338 (1973) i rezoluciji Glavne skupštine UN-a 194 (1948), te na djelatnom procesu pregovaranja što vodi računa o legitimnim pravima palestinskoga naroda, uključujući pravo na samoodređenost i na utemeljenje neovisne države,

Izražavajući vlastitu potporu mirovnome srednjoistočnom procesu i naporima da se među izraelskom i palestinskom stranom postigne konačno rješenje, te **požurujući** te dvije strane na suradnju u tim naporima,

Vodeći računa o deklaraciji strana okupljenih u Sharmu el-Sheiku, od 17. listopada 2000., koje su javno iskazale odlučnost glede zaustavljanja nasilja i poduzimanja konkretnih mjera za sprječavanje ponavljanja nedavnih događaja,

Reafirmirajući potrebu za punim poštivanjem svih svetih mjesta grada Jeruzalema, te **osuđujući** svako drugačije ponašanje,

1. **Osuđuje** sve provokativne radnje koje ugrožavaju mirovni proces i međunarodna nastojanja za uspostavljanje pravednog i sveobuhvatnog mira;

2. **Duboko žali** zbog tragičnih događaja do kojih je došlo na palestinskim teritorijima, koji su doveli do alarmantnog vrenja Arapsko-izraelskoga sukoba nakon provokativnog posjeta g. Ariela Sharona Al-Haram Al-Sharifu u Jeruzalemu, 28. rujna 2000.;

3. **Obznanjuje i osuđuje** nasilne radnje počinjene na teritorijima okupiranim od strane izraelskih vojnih snaga i njihovu pretjeranu uporabu sile, što je već rezultiralo pogibijama više od 120 osoba i ranjavanjem više od njih 4000, uglavnom među Palestincima i uključujući nevine civile;

4. **Požuruje** Izrael na ispunjavanje preuzete obveze glede prestanka svih vojnih akcija, prekida blokade palestinskih teritorija i vraćanja stanja kakvo je bilo prije sadašnje krize;

5. **Poziva** izraelsku vladu i Palestinsku nacionalnu upravu da odsad sprječavaju sve nasilne radnje;

6. **Ujedno, poziva** Izrael, okupacijsku snagu, da se skrupulozno pridržava svojih pravnih obveza i odgovornosti temeljem Četvrte ženevske konvencije što se odnosi na Zaštitu civila u vrijeme rata, od 12. kolovoza 1949. godine, što je primjenjiva na sve arapske teritorije koje je Izrael okupirao od 1967. godine,

7. **Nadalje, poziva** te strane da osiguraju povratak u normalno stanje da bi se poboljšali izgledi za mirovni proces na Bliskom istoku, sukladno načelu zemlje za mir i rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a 242 i 338;

8. **Pozdravlja i podupire** namjere obznanjene na sastanku u Sharmu el-Sheiku 17. listopada 2000., glede osnutka međunarodnog istražnog povjerenstva, uz potporu Ujedinjenih naroda, radi provođenja brze i objektivne istrage tragičnih događaja u prošlim nekoliko dana, u cilju sprječavanja da se ponove;

9. **Poziva** ove dvije strane na obnovu suštinskih pregovora i poduzimanja svega što se može učiniti da bi se postigao trajni mir;

10. **Ujedno poziva** sve snage mira da se mobiliziraju u svijetu kako bi pretvorile dotičnu regiju u zonu mira i zajedničkog prosperiteta;

11. **Pozdravlja** poticajne rezultate razgovora u Sharmu el-Sheiku kao važan korak u smjeru okončanja nasilja i nastavljanja političkog dijaloga, te **poziva** obje strane da iskreno ispune preuzete obveze.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

* OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

* REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehnec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

* GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

* TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

* ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018

* POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

* PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

* www.SABOR.HR

* TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora